

**A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és
a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének
2/2023. közleménye
az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes jogalkalmazási
kérdésekről**

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK	1
I. BEVEZETÉS	4
II. AZ EURÓPAI ÉS MAGYAR FÚZIÓS ELJÁRÁSJOG VISZONYA	4
1. HATÁSKÖR (JOGHATÓSÁG).....	4
2. EU-S ÉS MAGYAR FÚZIÓS JOG KÖZTI KÜLÖNBSEGEK ÉS KÖVETKEZMÉNYEI.....	6
3. AZ EU-S FÚZIÓS JOGI DOKUMENTUMOK MAGYAR JOG ÉRTELMEZÉSÉT ELŐSEGÍTŐ FIGYELEMBE VEHETŐSÉGE.....	7
III. AZ ÖSSZEFONÓDÁS FOGALMA	8
1. TARTÓSSÁG.....	9
2. FÜGGETLENSÉG – IRÁNYÍTÁSI VISZONYOK.....	10
2.1. <i>Az egyedüli közvetlen irányítás</i>	11
2.1.1 Irányítás többségi szavazati jog alapján.....	11
2.1.2. Irányítás a vezető tisztségviselők révén.....	12
2.1.3. Szerződésen alapuló irányítás	12
2.1.4. Tényleges irányítás	13
2.1.5. Egyedüli negatív irányítás.....	15
2.2. <i>Közös közvetlen irányítás</i>	16
2.2.1. Objektív helyzeten alapuló közös irányítás.....	17
2.2.2. Megállapodáson alapuló közös irányítás	18
2.3. <i>Amikor nincs irányító</i>	20
2.4. <i>Közvetett irányítás</i>	21
2.5. <i>Irányítási jogok közti viszony</i>	21
2.6. <i>Az irányítási jog gyakorlása kockázati tőkealap esetében</i>	23
2.7. <i>Irányítás a felszámolás és a végelszámolás ideje alatt</i>	25
2.8. <i>A vállalkozáscsoport fogalma</i>	25
2.9. <i>Állami és helyi önkormányzati irányítású vállalkozások</i>	26
2.9.1. A piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog	26
2.9.2. A gazdasági egység.....	28
2.10. <i>Közeli hozzátartozók által irányított vállalkozások</i>	29
2.10.1. Közeli hozzátartozók ugyanazon vállalkozásban.....	29
2.10.2. Közeli hozzátartozók különböző vállalkozásokban.....	30

IV. AZ EGYES ÖSSZEFONÓDÁS-TÍPUSOK.....	31
1. IRÁNYÍTÁSSZERZÉS	31
1.1. Változások az irányításban	31
1.1.1. Összefonódásnak nem minősülő változások	31
1.1.2. Összefonódásnak minősülő változások.....	32
2. SZERVEZETI EGYESÜLÉS.....	33
3. VÁLLALKOZÁSRÉSZ	34
3.1. Outsourcing és vállalkozásrész.....	37
3.2. Bérleti szerződés és vállalkozásrész.....	38
3.3. Ingatlan tulajdonjogának megszerzése	39
3.4. Vállalkozásrész és kizárólagos jog átruházás.....	40
4. TELJES FUNKCIÓJÚ KÖZÖS VÁLLALKOZÁS LÉTREHOZÁSA, ÉS ELHATÁROLÁSA A NEM TELJES FUNKCIÓJÚ KÖZÖS VÁLLALATTÓL.....	41
5. ÖSSZEFÜGGŐ ÜGYLETEK	43
5.1. Egy összefonódásnak minősülő több ügylet.....	44
5.1.1. Egységes gazdasági cél alapján egymásra épülő ügyletek	44
5.1.2. Sorozatfelvásárlások	46
5.1.3. Következmény összefonódások	48
5.2. Egyetlen eljárásban elbírálandó külön összefonódások	48
V. A BEJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG FENNÁLLÁSA	53
1. AZ ÖSSZEFONÓDÁSSAL ÉRINTETT VÁLLALKOZÁSOK, VÁLLALKOZÁSCSOPORTOK	53
1.1. Közvetlen résztvevők.....	53
1.1.1. Közvetlen résztvevők közvetett közös irányításszerzés esetén	53
1.1.2. Közvetlen résztvevők az egyedüli irányítás közös irányítássá alakulása esetén	54
1.2. A közvetett résztvevők	54
1.3. Érintett vállalkozáscsoport	55
2. AZ ÖSSZEFONÓDÁSSAL ÉRINTETT VÁLLALKOZÁSOK FORGALMÁNAK SZÁMÍTÁSA.....	56
2.1. A forgalomszámítás általános szabályai.....	56
2.1.1. Az egymás közötti forgalom	58
2.1.2. Közös irányított vállalkozás forgalma	59
2.1.3. Előző évi nettó árbevétel	62
2.2. A forgalomszámítás speciális szabályai.....	64
2.2.1. Külföldön honos vállalkozás nettó árbevétele	64
2.2.2. Vállalkozásrész nettó árbevétele.....	65
2.3. A küszöbértékekhez való viszony vizsgálata.....	66
2.3.1. A 20 milliárd forintos küszöbérték	66
2.3.2. Az 1,5 milliárd forintos küszöbérték.....	66
2.3.3. Kétéves összevásárlás.....	67
2.3.4. Az 5 milliárd forintos küszöbérték	68
VI. AZ ÖSSZEFONÓDÁS-BEJELENTÉSSSEL ÖSSZEFÜGGŐ EGYES ELJÁRÁSJOGI KÉRDÉSEK	69
1. A BEJELENTŐ.....	69
2. A BEJELENTÉS BENYÚJTÁSÁNAK IDŐPONTJA	70
3. A BEJELENTÉS TÁRGYA	72
4. VÁLTOZÁS A BEJELENTÉS TÁRGYÁBAN A BENYÚJTÁSÁT KÖVETŐEN.....	73
4.1. Változás a tranzakciót létrehozó szerződésben az eljárás alatt	73
4.2. Változás a résztvevő vállalkozáscsoportok struktúrájában.....	74
VII. VÉGREHAJTÁSI TILALOM	74
1. AZ IRÁNYÍTÁS VEVŐ ÁLTALI ÁTVÉTELÉNEK TILALMA.....	75
2. A TPVT. 29/A. § (1) BEKEZDÉS SZERINTI KÉRELEM	80
3. FELSZÁMOLÁS ALATT ÁLLÓ VÁLLALKOZÁS FELETTI IRÁNYÍTÁSSZERZÉS.....	82

4. VÉGREHAJTÁSI TILALOM STRATÉGIAILAG KIEMELT JELENTŐSÉGŰ GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEK ESETÉBEN	83
5. A VÉGREHAJTÁSI TILALOM MEGSÉRTÉSE MIATTI BÍRSÁG	84
VIII. KAPCSOLÓDÓ VERSENYKORLÁTOZÁSOK.....	85
1. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK	85
2. A KAPCSOLÓDÓ VERSENYKORLÁTOZÁSOK FŐBB ESETEI	86
2.1. <i>Az eladó által vállalt versenytilalom.....</i>	86
2.2. <i>A nem az eladó által vállalt versenykorlátozások.....</i>	89
IX. VERSENYKORLÁTOZÁS AZ ÖSSZEFONÓDÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN....	90
1. TILALMAZOTT MAGATARTÁSOK.....	90
2. INFORMÁCIÓCSERE JOGSZERŰ LEHETŐSÉGEI A FELVÁSÁRLÁSOKAT MEGELŐZŐ TÁRSASÁGI ÁTVILÁGÍTÁSOK SORÁN.....	90
X. SZAKHATÓSÁG MEGKERESÉSE.....	91
XI. A KÖZLEMÉNY ALKALMAZÁSA.....	92

I. Bevezetés

1. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 36. § (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki. A közleménynek kötelező ereje nincs, rendeltetése a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése.
2. E közlemények jogszabályi kötelező erővel nem rendelkeznek; funkciójuk annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot.
3. A jelen közlemény célja az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes kérdések egységes bemutatása. A közleménynek nem tárgya az összefonódások piaci hatásai vizsgálatával kapcsolatos szempontrendszer ismertetése. Az ezzel kapcsolatos egyes kérdésekkel az összefonódás-bejelentési kötelezettség, az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárás megindítása, valamint az eljárás teljes körűvé nyilvánítása esetén alkalmazandó „nem nyilvánvalóság” feltételéről kiadott 3/2023. közlemény (a továbbiakban: eljárásindítási közlemény), továbbá az összefonódás vizsgálatára irányuló eljárásban hozott nem megtiltó határozatokban feltételek, illetve kötelezettségek előírásáról kiadott 8/2017. közlemény ismerteti.
4. A jelen – az azonos tárgyú 3/2021. közlemény helyébe lépő – közleménybe beépítésre kerültek a 2021. január 1-jét követően létrejött összefonódások tekintetében lefolytatott eljárások tapasztalatai, valamint a Tpv. 2023. január 1-jétől, illetve február 1-jétől hatályos változásai.
5. Ha a további jogalkalmazás során szerzett bővebb tapasztalatok birtokában a GVH azt szükségesnek látja, akkor a jövőben sor kerülhet e közlemény módosítására, illetve tartalmának további részletezésére, pontosítására.

II. Az európai és magyar fúziós eljárásjog viszonya

1. Hatáskör (joghatóság)

6. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvénynek (a továbbiakban: Ákr.) a Tpv. 46. § (2) bekezdése c) pontja alapján alkalmazandó 17. §-a értelmében a hatóság a hatáskörét – és ezzel összefüggésben az alkalmazandó jogot – az

eljárás minden szakaszában hivatalból köteles vizsgálni. A 139/2004/EK rendelet a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről¹ (a továbbiakban: EK rendelet) 21. cikkének (1) bekezdése alapján kizárólag az EK rendeletet kell alkalmazni az EK rendelet 3. cikkében meghatározott összefonódásokra, illetve az EK rendelet 21. cikkének (3) bekezdése értelmében a tagállamok – bizonyos, az EK rendeletben meghatározott kivételektől eltekintve – nem alkalmazhatják nemzeti versenyjogi szabályaikat közösségi léptékű összefonódásra.

7. A GVH saját hatásköre megállapításához alkalmazhatja az EK rendeletet. A GVH hatásköre (joghatósága) ugyanis csak az Európai Bizottság hatásköre (joghatósága) hiányának függvényében állhat fenn.² Ehhez az szükséges, hogy a kérdéses tranzakció ne minősüljön az EK rendelet 3. cikke szerinti összefonódásnak, vagy az ne teljesítse az EK rendelet 1. cikk (2) vagy (3) bekezdésében foglalt küszöbértékeket, ami kétségtávol az említett EK rendeleti rendelkezések nemzeti alkalmazását feltételezi.³ Lényeges ugyanakkor, hogy a GVH adott összefonódás kapcsán fennálló hatáskörének (joghatóságának) az EK rendelet alkalmazásával elvégzett vizsgálata és annak eredménye nem köti az Európai Bizottságot. Ennek a bizonytalanságnak a csökkentése érdekében javasolt a feleknek, hogy az olyan helyzetekben, amikor a magyar és EU-s jog közötti eltérés hatással van a jogválasztásra [mert például a magyar és az EU-s szabályozás eltérően ítéli meg az összefonódás fennállását és a magyar jog alatt például az mindenképpen megvalósul],⁴ akkor keressék meg előzetesen az Európai Bizottságot. Az Európai Bizottság megkeresése érdekében a GVH a felek kérelmére a már folyamatban lévő magyar eljárást a Tpv. 60. § (1) bekezdésére figyelemmel fel is függesztheti.⁵

¹ HL L 24., 2004.1.29., 1-22. o.

² Vj-1/2013. 11) pont. Figyelemmel a Tpv. összefonódásokkal kapcsolatos rendelkezéseinek 2017. január 15-i hatályú módosítására, az azt megelőzően létrejött összefonódásokkal kapcsolatosan hivatkozott határozatok (határozati pontok) csak tartalmilag jelentenek példát a közleményben írtakra.

³ Erre több szempontból is lehetőség van. Egyfelől az EK rendelet 21. cikk (2) bekezdése kizárólag az EK rendelet szerinti határozatok meghozatalát (és nem az EK rendelet nemzeti hatóság megállapítása szempontjából szükséges alkalmazását) utalja az Európai Bizottság kizárólagos jogkörébe. Másfelől, a Tpv. 80/A. § (2) bekezdése kifejezetten azokra az esetekre utal, amikor a nemzeti versenyjog alkalmazására az EK rendelet hatálya fennállása alatt (tehát közösségi léptékű összefonódások esetében) kerül sor, míg jelen esetben éppen az EK rendelet alkalmazhatóságának hiánya értékeléséről van szó [lásd EK rendelet 21. cikk (3) bekezdés második mondata]. Harmadszor, szintén az EK rendelet tagállami hatáskör megállapítása szempontjából való értelmezési lehetősége következett a rendeleti szintű szabályozásból az EUMSz. 288. cikke alapján. (A rendelet általános hatállyal bír. Teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.)

⁴ Vj-30/2011. 14) pont.

⁵ Vj-64/2011. és Vj-39/2010.

8. Az a körülmény, hogy egy külföldön létrehozott összefonódásról az állapítható meg, hogy nincsenek magyarországi versenyhatásai, nem jelenti azt, hogy egy ilyen összefonódásra a Tpv. 1. §-a alapján nem terjed ki a Tpv. hatálya. Minden olyan külföldön létrehozott összefonódás a Tpv. hatálya, és bejelentési kötelezettség alá esik, amelyre a Tpv. 24. § szerinti küszöbszámok teljesülnek. Másként, az összefonódás-bejelentésnek Tpv. 24. § szerinti küszöbszámait (figyelemmel a Tpv. 27. §-ára is) a Tpv. 1. § (1) bekezdése második pontja szerinti hatályának konkretizálását jelentik az összefonódás GVH általi tudomásulvételének szükségessége megítélése szempontjából (hasonlóan az Európai Bizottsághoz történő bejelentést megalapozó EK rendelet 1. cikke szerinti hatály fejezetben szereplő küszöbszámokhoz).⁶

2. EU-s és magyar fúziós jog közti különbségek és következményei

9. A GVH az EU-s és magyar szabályozás közti eltéréseket kizárólag akkor veszi figyelembe, ha ez a jogválasztást befolyásolja, és egyúttal kihatással van a magyar bejelentési kötelezettségre.⁷ Az eddigi gyakorlat az alábbi területeken mutatott rá az uniós és magyar fúziós jog közti olyan különbségekre, amelyek egyértelműen kihatással vannak a jogválasztásra.
10. Az egyik ilyen eset a közös irányítók számának csökkenésével kapcsolatos, amely az EU fúziós közlemény⁸ szerint „általában” nem eredményez bejelentésköteles összefonódást, ha egyébként a közös irányítást egyedüli irányítás nem váltja fel. Ezzel szemben a GVH kialakult gyakorlata szerint az irányítók számának akárhányról akárhányra történő csökkenése – mint a csökkent számú irányítók Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közös irányítás szerzése – összefonódásnak minősül.⁹ (lásd még 89. pont)
11. A másik eset a vállalkozásrész fogalmával kapcsolatos. Erről részletesen lásd a 106. pontot.
12. A harmadik eset a két éven belül ugyanazon vállalkozáscsoportok között megvalósított ügyletekhez kapcsolódik. Erről részletesen lásd a 190. pontot.
13. A negyedik eset a közösen irányított vállalkozás és az azt irányító vállalkozások közötti forgalom levonhatóságával van összefüggésben. Erről részletesen lásd a 164. pontot.

⁶ Vj-91/2015. 24) pont

⁷ Vj-30/2011. 14) pont.

⁸ A Bizottság közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról (2008/C 95/01), HL C 95/1, 2008.4.16. (a továbbiakban: EU fúziós közlemény) (90) pont.

⁹ Vj-1/2013. 13) pont.

14. Az ötödik eset az összefonódás révén közvetett közös irányítást szerző vállalkozások érintett vállalkozásként történő kezeléséhez kapcsolódik. A Tpv. 26. § (2) bekezdésének a) pontja szerint közvetlen résztvevő a közvetlen irányítást szerző vállalkozást más vállalkozáscsoport egy vagy több tagjával közösen irányító – a Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerint közvetett közös irányítást szerző – vállalkozás. Ezzel szemben a Bizottság gyakorlata szerint, ha a közvetlen irányítást egy teljes funkciójú közös vállalkozás szerzi meg, akkor annak közös irányítói „általában” nem minősülnek érintett vállalkozásoknak.¹⁰ Szintén eltérés van a magyar és az EU-s gyakorlat között abban az esetben, amikor egy közvetlen irányításszerzés következményeként a közvetlen irányítást szerző vállalkozás egy további vállalkozás felett közvetett közös irányítást szerez (lásd 136. pont). A magyar gyakorlat szerint ilyen esetben a közösen irányított vállalkozás meglévő közös irányítói az összefonódás közvetlen résztvevőinek minősülnek (lásd 149. pont). Ezzel szemben az EU gyakorlat a meglévő közös irányítókat nem tekinti érintett vállalkozásnak. Abban a tekintetben azonban nincs eltérés, hogy a közösen irányított vállalkozás versenyhelyzetében bekövetkezett változást az EU is értékeli az egyedüli irányításszerzést megvalósító összefonódás keretében.¹¹
15. A hatodik eset a nettó árbevétel meghatározásához kapcsolódik abban az esetben, amikor a közös irányítást valamelyik addigi közös irányító egyedüli irányítása váltja fel. Erről részletesen lásd a 168. pontot.

3. Az EU-s fúziós jogi dokumentumok magyar jog értelmezését elősegítő figyelembe vehetősége

16. A GVH nem zárkózik el attól, hogy az Európai Bizottságnak az EU-s fúziós jogot értelmező dokumentumaira a felek a magyar jog értelmezése érdekében hivatkozzanak. Az európai fúziós szabályok és az azok értelmezésére kiadott nem kötelező érvényű uniós dokumentumok kizárólag olyan vonatkozásban segíthetik elő a magyar fúziós szabályok értelmezését, ahol a magyar és európai fúziós szabályok összhangja teljes egészében fennáll, és nem állnak fenn például a fenti 10-15. pontok szerinti eltérések. Ennek nyilvánvaló oka, hogy a nemzeti és európai fúziós szabályok tekintetében nincs olyan jellegű harmonizáció, mint amelyet az 1/2003/EK rendelet teremt az EUMSZ. 101. cikke vonatkozásában. Sőt, a nemzeti és európai fúziós eljárások tekintetében az EK

¹⁰ EU fúziós közlemény (145)-(147) pontok.

¹¹ Uo. a (87) ponthoz kapcsolódó (81) lábjegyzet.

rendelet 21. cikk (2) és (3) bekezdése alapján szigorú hatáskör(joghatóság)beli elhatárolás érvényesül.¹²

17. A GVH tekintettel van az Európai Unió Bíróságának döntéseire is. Így például abban a kérdésben, hogy a nem teljes funkciójú közös vállalkozás feletti irányításváltozás nem minősül összefonódásnak (erről részletesen lásd a 117. pontot). Ez a megközelítés azáltal, hogy összhangban van az Európai Unió Bíróságának gyakorlatával,¹³ az EU jogával egyezően biztosítja az összefonódások és a versenykorlátozó megállapodások egyértelmű szétválasztásával a jogbiztonságot, hiszen a fentitől eltérő jogértelmezés esetén, ha a GVH a nem teljes funkciójú vállalkozás feletti irányításváltozást összefonódásnak minősítené, és azt tudomásul venné, attól még azt az Európai Bizottság az EUMSZ. 101. cikke alapján, mint esetlegesen versenykorlátozó magatartást vizsgálhatná.¹⁴

III. Az összefonódás fogalma

18. Az összefonódás-bejelentés célja, hogy minden, a gazdaság egésze szempontjából lényeges, mesterséges koncentrációnövekedés, vagyis amikor a vállalkozás nem szerves fejlődés eredményeként, a másik piaci szereplő akarata ellenére, hanem éppen ellenkezőleg – a vállalkozási-irányítási struktúrának, a vele létrejött *akarategyezésen*¹⁵ (részletesen lásd 109. pont, valamint VI.2. és VI.4.) alapuló *tartós* megváltoztatásával szerez piaci részesedést, versenyfelügyeleti ellenőrzés alá kerüljön.

19. A Tpv. 23. § (1) bekezdése az összefonódásnak négy alapesetét különbözteti meg:

- a szervezeti egyesülést;
- a vállalkozásrész megszerzését;
- a másik vállalkozás feletti egyedüli vagy több vállalkozás általi (közös) irányítás megszerzését;
- közös vállalkozás létrehozását.

¹² Vj-63/2012. 21) pont.

¹³ A C-248/16. számú (Austria Asphalt) ügyben 2017. szeptember 7-én hozott ítélet.

¹⁴ Vj-12/2018. 17) pont, Vj-14/2018. 26) pont és Vj-18/2018. 16) pont.

¹⁵ A felek közötti akarategyezés hiányában nem minősül összefonódásnak az, ha a vállalkozás a másik vállalkozás felett nem annak korábbi tulajdonosával való megegyezés, hanem törvényi rendelkezés alapján szerez irányítást. Ilyen eset például, amikor a Nemzeti Adó- és Vámhivatal az adóhatóság által fogatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény 125/C. § (2a)-(2c) bekezdései alapján a bíróság által jogerősen elkobzott, piaci magatartásvégzésére alkalmas vagyont (pl. egy vállalkozásnak az irányítását biztosító részvénytársaságját) a Magyar Állam a tulajdonosi jogait gyakorló valamely szervezet részére átadja.

20. A fenti esetek bármelyike is valósul meg, a Tpvt. csupán az *egymástól független* vállalkozások között lebonyolított tranzakciókat tekinti összefonódásnak. Az egymástól nem független, az irányítási viszonyok alapján egy gazdasági érdekeltségi körbe (vállalkozáscsoportba) tartozó vállalkozások esetében a Tpvt. – a nemzetközi gyakorlattal is egyezően – abból a versenypolitikai alapvetésből indul ki, hogy közöttük a verseny – és így a verseny korlátozása is – fogalmilag kizárt, ezért az ilyen vállalkozások közötti strukturális átalakulásoknak a gazdasági verseny szempontjából nincs releváns hatása.
21. A következőkben az összefonódásnak minősülés előzőek szerinti két elengedhetetlen feltételével, a tartóssággal és a függetlenséggel kapcsolatos kérdések kerülnek ismertetésre.

1. Tartósság

22. Az összefonódások ellenőrzésének célja a piaci struktúrára gyakorolt tartós változások nyomon követése.¹⁶ Arra vonatkozóan nincs egyértelmű gyakorlat, hogy mekkora az a minimális időtáv, amelyet meghaladóan egy, az összefonódás egyéb kritériumait kielégítő ügylet tartósnak, és ezért összefonódásnak minősül.¹⁷ Az Európai Bizottság vonatkozó gyakorlata szerint ugyanakkor a 3 évnél rövidebb szerződések az irányítási viszonyok megváltozásának tartóssága szempontjából nem tekinthetők elegendő hosszúságúnak.¹⁸ A GVH gyakorlatában adott esetben az öt éves szerződés, amely rendkívül hosszú (24 hónapos) felmondási idővel társult, tartósnak minősült.¹⁹ Az outsourcing szerződések öt éves időtartama – amely az átadó vállalkozás kezdeményezésére további két évvel, azaz hét évre kiterjeszhető – szintén kellően hosszúnak tekinthető ahhoz, hogy a megállapodás révén bekövetkező változás tartósnak (ekként összefonódásnak) minősüljön.²⁰ A négy éves, de egyébként az átadó kezdeményezésére hét évre kiterjeszhető outsourcing szerződéses időtartam is kellően hosszú időtartamnak volt tekinthető.²¹
23. A tartósság megítélése azonban alapvetően nem formális (egy bizonyos időponthoz vagy időtartamhoz kötődő), hanem tartalmi kérdés. A tartósság megítéléshez – különösen

¹⁶ Vj-59/2012. 20) pont és Vj-88/2012. 26) pont.

¹⁷ Vj-17/2009. 18) pont.

¹⁸ Vö. M.3858 Lehman Brothers/SCG/Starwood/Le Meridien

¹⁹ Vj-99/2013.

²⁰ Vj-30/2011.

²¹ Vj-62/2014.

akkor, amikor az adott ügylet időtartama csak minimális mértékben (pl. az alább hivatkozott esetben egy hónappal) haladja meg a három évet – szükséges az ügylet egyéb körülményeinek értékelése is. Minthogy a tartós strukturális változás az összefonódást létrehozó felek akarategyezsége révén következik be, ezért a strukturális változás tartósságának a megítéléshez az azt létrehozó felek akarategyezségét befolyásoló jogi és gazdasági körülményeket, a felek szándékát és a mögötte meghúzó okokat is meg kell vizsgálni. Ebben a körben vizsgálható a feleknek az együttműködésükkel megvalósítani kívánt célja, az együttműködésből való kilépés egyszerűsége.²²

24. Fentiekre figyelemmel tartósnak (és nem átmenetinek) minősül az irányításszerzés annak ellenére is, ha a felek kifejezetten rögzítik, hogy nem kívánják tartósan portfóliójukban tartani a tranzakció keretében megszerzett részvényeket, abban az esetben, ha a majdan értékesítésre kerülő részvényhányad nem eredményezi majd a megszerzett irányítási jog elvesztését.²³

25. Nem lehet ugyanakkor tartós irányításszerzésről beszélni, ha a vevő a megszerzett vállalkozás vagy vállalkozásrész meghatározott részeit ugyanazon a napon kötött másik szerződéssel továbbadja egy harmadik félnek, melyre tekintettel az így leválasztott vállalkozásrészeket az adott összefonódás vizsgálatakor nem kell figyelembe venni.²⁴

2. Függetlenség – Irányítási viszonyok

26. A Tpvt. 15. § (2) bekezdése a Tpvt. 23. § (2) és (3) bekezdései szerinti irányítás fogalomra alapítva határozza meg a vállalkozáscsoport fogalmát, mely alapján a Tpvt. 15. § (1) bekezdése az egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozásokat tekinti egymástól nem függetlennek, miáltal annak ellentétéként (negatív módon) definiálva van az egymástól független vállalkozások fogalma is (lásd még III.2.8.).

27. Az, hogy a vállalkozás egy másik vállalkozást a konszolidációs körébe bevon, önmagában nem jelenti a másik vállalkozás feletti, a Tpvt. 23. § (2) vagy (3) bekezdése szerinti irányítás meglétét, miként egy másik vállalkozás konszolidációs körből való kihagyása sem jelenti a Tpvt. 23. § (2) vagy (3) bekezdése szerinti irányítás hiányát. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számv.tv.) szerinti konszolidációs vállalkozási körre vonatkozó szabályozás egyes elemei²⁵ ugyan nagyfokú

²² Vj-114/2014. 11) pont

²³ Vj-1/2013. 16) pont.

²⁴ Vj-117/2010. 33) pont.

²⁵ Lásd különösen a Számv.tv. 3. § (2) bekezdése 1. és 2. pontjában az anyavállalat és a leányvállalat definícióját.

hasonlóságot mutatnak a Tpv. 15. § szerinti egy vállalkozáscsoportba tartozó, vagyis egymással a Tpv. 23. § (2) vagy (3) bekezdése szerint irányítási kapcsolatban álló vállalkozások körével, de a gyakorlatban nem szükségszerűen fedik le egymást teljeskörűen.^{26 27}

2.1. Az egyedüli közvetlen irányítás

28. A Tpv. 23. § (2) bekezdése az irányítás fogalmát a lehető legszélesebben határozza meg.

Eszerint a vállalkozásnak egy másik vállalkozás általi egyedüli irányítása történhet:

- a többségi szavazati jogokkal való rendelkezés alapján;
- a vezető tisztségviselők többségének kijelölésének, megválasztásának vagy visszahívásának joga révén;
- szerződés alapján; vagy
- ténylegesen.

2.1.1 Irányítás többségi szavazati jog alapján

29. A különböző mértékű tulajdonosi részesedéshez (szavazati joghoz) nemcsak a Tpv., hanem a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) is fűz jogkövetkezményeket. A Ptk. rendkívül árnyalt (az 50, a 75, sőt bizonyos esetekben a 100 százalékos részesedéshez kötődően eltérő jogkövetkezményt fűző) szabályaival szemben a Tpv. 23. § (2) bekezdés a) pontja kizárólag az 50 százalékos szavazati mértéket tekinti olyan határnak, amelyen innen és túl eltérőek a versenyjogi következmények. Az 50 százalékos határ alatt ugyanis a tulajdonosnak – ha az irányítás más eszközeivel nem rendelkezik – általában nincs meghatározó befolyása a vállalkozás piaci magatartására. Ha pedig 50 százalék felett van a részesedése, akkor minden, a vállalkozás tevékenységére nézve versenyjogilag lényeges kérdésben (a piaci magatartást meghatározó üzleti döntésekben) meghatározó befolyással bír (kivéve, ha valamelyik kisebbségi tulajdonos rendelkezik az irányításnak valamely más eszközével). Annak, hogy az 50 százalékot milyen mértékben haladja meg a részesedés, a vállalkozásnak a Tpv. 23. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti egyedüli irányítása szempontjából már nincs meghatározó jelentősége. A Ptk. szerinti magasabb (pl. 75 százalékos) részesedéshez kapcsolódó többletjogosítványok ugyanis nem a vállalkozás piaci magatartásához kötődnek.²⁸

²⁶ Lásd különösen a Számv.tv. 115-119. §-okban a konszolidált éves beszámoló kötelezettségre vonatkozó szabályokat.

²⁷ Vj-9/2021. 20) pont.

²⁸ Lásd pl.: a társaság átalakulása (Ptk. 3:43), létesítő okirat módosítása (Ptk. 3:102).

30. Az előzőekből az is következik, hogy a Tpvt. szempontjából – függetlenül a részvényekből vagy az üzletrészekből való részesedéstől – meghatározó a szavazati jogok aránya. A szavazattöbbség megszerzése biztosítja ugyanis azt, hogy azok tulajdonosa a vállalkozás döntési fórumain (a közgyűlésen, illetve a taggyűlésen) akaratát érvényesíteni legyen képes.

2.1.2. Irányítás a vezető tisztségviselők révén

31. A vezető tisztségviselők többsége kijelölésének, megválasztásának vagy visszahívásának joga értelemszerűen akkor bír jelentőséggel a vállalkozás irányítása szempontjából, ha az arra jogosult tulajdonos nem rendelkezik egyben a többségi szavazati jogokkal is, ami már önmagában biztosítja a vállalkozás irányításának jogát, sőt a vezető tisztségviselőkre vonatkozó jogokat is. A gyakorlatban ezért a Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontja szerinti irányítás életszerűen úgy valósul meg, hogy egy vagy több kisebbségi tulajdonos – általában a társasági szerződésben – kapja meg a vonatkozó jogosítványokat. Abban a speciális esetben, amikor a szavazati jogok többségével rendelkező tulajdonos engedi át a vezető tisztségviselők kinevezésének jogát egy kisebbségi tulajdonosnak, csak esetről esetre dönthető el, hogy a többségi tulajdonos vagy a vezető tisztségviselők kinevezésére jogosult irányítja-e a vállalkozást, vagy az ilyen helyzet a többségi tulajdonos és a vezető tisztségviselők többségének kinevezésére jogosult közös irányítását alapozza meg²⁹ (lásd még: III.2.5.).

2.1.3. Szerződésen alapuló irányítás

32. A Tpvt. 23. § (2) bekezdésnek c) pontja – a nemzetközi gyakorlattal egyezően – nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a vállalkozás szerződés alapján szerezzen jogosultságot a másik vállalkozás döntéseinek meghatározó befolyásolására. Ennek lehetséges esete, amikor a társasági szerződésben 50%+1 szavazatnál magasabb szavazati arányhoz kötik a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket, és van olyan tulajdonos, amelynek szavazati joga eléri a szükséges szavazati arányt. Ebben az esetben az ilyen tulajdonos szerződésen alapuló egyedüli irányítással rendelkezik.

33. A Tpvt. 23. § (2) bekezdése c) pontjának alkalmazásában a „szerződés” kifejezés szélesen értelmezendő, abba beletartozik minden olyan megállapodás, amelynek eredményeként valamely vállalkozás képessé válik egy másik vállalkozás döntéseinek meghatározó befolyásolására. Ilyennek tekinthető, ha a felek nem kötnek külön megállapodást az összefonódás létrehozásáról, hanem a vevő a tőkealap kötvényeinek

²⁹ Vj-126/1999.

bizonyos hányadát megszerzi, melyért cserébe az alap kezelési szabályzatát úgy módosítják, hogy a vevő (szerződésnek tekinthető módon egyedüli vagy közös irányítási jogot biztosító) vétőjogot kap a befektetésekről dönteni jogosult testületben.³⁰

34. Szerződésen alapuló irányítást hozhat létre az olyan hosszú távú, rendes felmondással fel nem mondható kizárólagos jellegű szolgáltatási/beszerzési megállapodás, mely révén egy vállalkozás egy tőle független vállalkozás piaci magatartásával kapcsolatos döntéseket meghatározó módon képes befolyásolni, különösen, ha annak inputjai, illetve lényeges tevékenységei felett is ellenőrzési, jóváhagyási jogokat szerez. Az ilyen jellegű megállapodás szerződéses irányítást létrehozó voltát erősítheti, ha a felek között egyidejűleg a hosszú távú határozott idő lejáratához kapcsolva kétoldalú (vételi és eladási) opciós jogot (kötelezettséget) teremtő megállapodás jön létre a szerződéses irányítás alá kerülő vállalkozás feletti irányítást biztosító részvények vagy üzletrészek tekintetében (vö. 201. pont).³¹

2.1.4. Tényleges irányítás

35. Előállhat olyan helyzet, hogy a vállalkozás annak ellenére irányítani képes a másik vállalkozást, hogy nem rendelkezik a szavazati jogok többségével. Ennek egyes eseteit a Tptv. 23. § (2) bekezdésének b) és c) pontja ugyan nevesíti (jogosultság a vezető tisztségviselők többségének kijelölésére, illetve szerződés), a kisebbségi szavazatok tulajdonosa azonban nem csak ilyen, jogilag egyértelmű esetben irányíthatja ténylegesen a vállalkozást. A tényleges irányítás minden olyan esetben bekövetkezhet, ha a kisebbségi szavazatok tulajdonosa — valamilyen oknál fogva — reálisan számíthat arra, hogy a közgyűlésen (taggyűlésen) többségi szavazatot szerez.³²
36. A tényleges irányítás alapesete az, amikor a legnagyobb kisebbségi tulajdonos részesedése jelentősen meghaladja a sorban utána következő részesedését, és nagyszámú szétaprózott további részesedés van. Az, hogy milyen mértékű kisebbségi részesedés biztosít tényleges irányítási lehetőséget, általános érvennyel nem határozható meg, az csak a körülmények átfogó vizsgálata alapján bírálható el. Egy viszonylag jelentős szavazati joggal rendelkező tulajdonos és nagyszámú kistulajdonos esetén azonban – miután valószínűtlen, hogy valamennyi kis részesedés tulajdonosa részt vesz, vagy képviselteti magát a taggyűlésen, közgyűlésen (a továbbiakban együtt: legfőbb szerv), és az sem szükségszerű, hogy a jelenlevők egységesen ellene szavaznak – a legnagyobb

³⁰ Vj-108/2014. 20) pont.

³¹ Vj-9/2021. 16)-19) pontok.

³² Vj-52/2016. 13) pont.

kisebbségi részesedés tulajdonosa általában számíthat arra, hogy a legfőbb szerv ülésén többségi szavazatot szerez. A többség tényleges megszerzésének reális esélyére elsősorban abból lehet következtetni, hogy milyen arányú volt a tulajdonosok részvétele a legfőbb szerv ülésén a korábbiakban.³³ Nem volt megállapítható ugyanakkor a tényleges irányítás, amikor a legnagyobb (24,54%-os) szavazati joggal rendelkező mellett volt egy 15,86%-os, és egy 8,38%-os szavazati joggal rendelkező tulajdonos is.³⁴

37. A tényleges irányításra az is alapot adhat, ha a vállalkozás által jelölt tagok ténylegesen (és valószínűsíthetően tartósan) többségbe kerülnek a másik vállalkozás vezetői tisztségviselői körében.³⁵

38. A Tpvt. 23. § (2) bekezdése d) pontjának megfogalmazása elvileg nem zárja ki, hogy a tényleges irányításnak a fenti 36. és 37. pont szerinti (a GVH gyakorlatában eddig felmerült) esetein túlmenően más esetei is lehessenek. Valamely vállalkozásnak egy másik vállalkozás feletti tényleges irányítása megállapíthatóságának azonban elengedhetetlen feltétele a vállalkozás piaci magatartását meghatározó lényeges döntései *tartós* befolyásolásának képessége, az irányítást az egyedi döntésekbe való esetleges beleszólás lehetősége nem alapozza meg. Ez a tartós és érdemi döntési képesség csak *objektív* körülményekre alapozva állhat fenn. (a) Az objektivitás azt jelenti, hogy a tényleges irányítás megállapítására kizárólag a másik vállalkozás döntési fórumain való jogilag rendezett jelenlét adhat alapot, amit a másik vállalkozás dokumentumaiban (pl. köz- és taggyűlési jegyzőkönyvekben, közbeszerzési eljárásban tett nyilatkozatok³⁶) foglaltaknak is tükrözniük kell. Ez biztosíthatja ugyanis csak, hogy a másik vállalkozás piaci magatartását (mint a Tpvt. szerinti irányítás alapvető tartalmát) érdemben meghatározó üzleti terv elfogadására a feltételezetten tényleges irányító vállalkozás hozzájárulása nélkül ne legyen mód; illetve, ha az üzleti terv csak általános célkitűzéseket tartalmaz, akkor a meghatározó befolyásolásra való képességnek a másik vállalkozás piaci magatartását meghatározó minden lényeges döntésre ki kell terjednie (vö. 56. pont). A másik vállalkozás döntéseinek ettől eltérő módon történő befolyásolása nem minősül tényleges irányításnak, az a Tpvt. IV. fejezetének rendelkezései alapján megítélhető magatartás. (b) A tartósságnak elengedhetetlen feltétele az is, hogy az irányítási jogot valamilyen formában rögzíteni kell. Ennek hiányában ugyanis, ha a

³³ Vj-101/1999. 15)-16) pontok és Vj-52/2016. 14) pont.

³⁴ Vj-90/2016. 5) pont.

³⁵ Vj-196/2005. 17) pont.

³⁶ Lásd Kúria Kf.VI.39.085/2021/5. számú részitélete [22]-[24] pontok.

feltételezetten ténylegesen irányított vállalkozásnak van olyan tulajdonosa, amely a Tpvt. 23. § (2) bekezdésének a)-c) pontjai szerinti irányítási jogosultságok valamelyikével rendelkezik, az bármikor dönthet úgy, hogy saját döntést hoz, és így annak irányítási jogával szemben más vállalkozásnak az adott vállalkozás feletti tényleges irányítása nem állapítható meg.³⁷

39. Az, hogy a tényleges irányítás fenti 38. pont szerinti feltételei fennállnak-e, csak esetről-esetre dönthető el. Az a tény azonban, hogy a tényleges irányítás a GVH gyakorlata szerint mindenképpen igényel egyfajta jogi rendezettséget, azt valószínűsíti, hogy rendkívül szűk az a tartomány, amely úgy valószínűsíti meg a 38. pont alatti feltételeket, hogy az nem a Tpvt. 23. § (2) bekezdésének c) pontja szerinti szerződésen alapuló irányításnak minősül.³⁸

40. Vezető tisztségviselő akkor sem minősülhet a vállalkozás tényleges irányítójának, ha ténylegesen meghatározó szerepe van a vállalkozás piaci magatartását meghatározó ügyek vitelében. Az irányító ilyen esetben is az a vállalkozás (tulajdonos), aki az adott vezető tisztségviselő kijelölésére, megválasztására vagy visszahívására a Tpvt. 23. § (2) bekezdésének a) vagy b) pontja szerint jogosult, és így lehetősége van arra is, hogy a vezető tisztségviselőnek a vállalkozás működtetésével kapcsolatos jogosítványait meghatározza.³⁹

41. Az a körülmény, hogy a 23. § (2) bekezdés a)-c) pontjai szerinti irányítási jogok egyikével sem rendelkező vállalkozás képviselője szakmai tudását felhasználva a másik vállalkozás döntéseire esetlegesen képes hatást gyakorolni, önmagában nem alapoz meg tényleges irányítást.⁴⁰

2.1.5. Egyedüli negatív irányítás

42. A negatív egyedüli irányítást az előzőekben ismertetett („pozitív”) egyedüli irányítási módoktól az különbözteti meg, hogy az irányító önálló döntéshozatalra nem, csak a döntéshozatal blokkolására képes. A közös irányítástól pedig abban különbözik, hogy az irányított vállalkozás döntéseinek blokkolására csak az irányító képes, az irányított vállalkozás többi tulajdonosa nem.⁴¹ Nincs szó tehát negatív egyedüli irányításról, ha

³⁷ Vj-111/2015. 247-249. és 260. pontok és VJ/10/2018. 262-264. pontok.

³⁸ Erre utal az is, hogy a Bizottság gyakorlatát összegző EU fúziós közlemény (59) és (60) pontjai tényleges irányításként csak a 36. pont szerinti helyzetet és az opciós megállapodást említik, mely utóbbival a jelen közlemény 201. pontja foglalkozik.

³⁹ Vj-23/2018. 44) pont.

⁴⁰ Vj-40/2014. 57) pont.

⁴¹ Vj-107/2010. 16) pont.

nem csak egy tulajdonos rendelkezik vétőjoggal a vállalkozás piaci magatartása tekintetében, mert egy vállalkozásnak értelemszerűen csak egy egyedüli irányítója lehet.⁴²

43. A vállalkozás részvényei (üzletrészei) egyedüli 50 százalékos tulajdonosának szavazata hiányában a legfőbb szerv nem képes határozatot hozni, ami azt jelenti, hogy az ilyen tulajdonos ténylegesen képes a legfelsőbb szerv hatáskörébe tartozó döntések meghatározó befolyásolására. Ebből következőleg az egyedüli 50 százalékos tulajdonos a vállalkozás tényleges egyedüli közvetlen *negatív* irányítójának minősül,⁴³ feltéve, hogy a vállalkozás döntési fórumainak működési szabályai a vállalkozás piaci magatartását meghatározó lényeges kérdéseket (mindenekelőtt az üzleti terv elfogadását, lásd még az 56. pontot) a legfőbb szerv hatáskörébe utalják. Amennyiben a tulajdonosok a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket 50 százaléknál magasabb (X%-os) szavazati arányhoz kötik, és a vállalkozásnak van egy (és csak egy) olyan tulajdonosa, amelynek szavazati joga 100-X%-ot meghaladó, akkor ez a tulajdonos egyedüli negatív irányítónak minősül.

44. Szintén negatív egyedüli irányításról lehet szó, ha a vállalkozás valamennyi tulajdonosa 50 százalék alatti szavazati joggal rendelkezik, azonban van olyan tulajdonos, amely a vezető tisztségviselők olyan hányadának kinevezésére (visszahívására) jogosult, amely által az képes az igazgatóság (ügyvezetés) döntéseinek megvétőzésára. Az ilyen jellegű negatív irányítás meglétének további feltétele, hogy a vállalkozás piaci magatartását meghatározó stratégiai döntések (mindenekelőtt az üzleti terv elfogadása, lásd: 56. pont) meghozatala ne a legfőbb szerv, hanem az igazgatóság (ügyvezetés) hatáskörébe tartozzon.⁴⁴ Amennyiben ugyanis az üzleti terv elfogadása a legfőbb szerv hatáskörébe tartozik, akkor a vállalkozásnak nincs irányítója (lásd: III.2.3.).

2.2. Közös közvetlen irányítás

45. A Tpv. 23. § (2) bekezdése szerinti – a III.2.1.1.-2.1.5. részekben ismertetett – irányítási módok mindegyikét gyakorolhatja több vállalkozás közösen is. A közös irányítás lényegi eleme, hogy a közösen irányító tulajdonosoknak az irányított vállalkozás piaci magatartását (üzletpolitikáját) meghatározó minden lényeges kérdésben egyezsége kell

⁴² Vj-47/2014. 18) pont.

⁴³ Vj-78/2008. 12) pont.

⁴⁴ Vj-35/2004. 16) pont.

jutniuk egymással, ami alapulhat a közös irányítók objektív helyzetén vagy a köztük létrejött megállapodáson.

2.2.1. Objektív helyzeten alapuló közös irányítás

46. Az objektív helyzeten alapuló közös irányítás tipikus esete, amikor a vállalkozásnak csak két tulajdonosa van, és azok egyaránt 50-50 százalékos szavazati joggal rendelkeznek (vagy tulajdonosai két vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások közül kerülnek ki, és az egyes vállalkozáscsoportok vállalkozásainak együttes szavazati joga 50-50 százalék). Ez alól kivételt képez, ha a vállalkozás döntési fórumainak működési rendje vagy valami más körülmény (pl. a tulajdonosok közötti megállapodás) az egyenlőséget megbontja. Alapesetben ugyanis a két 50-50 százalékos tulajdonosnak mindenképpen egyezsége kell jutnia egymással, ha el akarják kerülni a vállalkozás működését megbénítani képes helyzeteket.⁴⁵ Ugyanez a helyzet akkor is, ha közeli hozzátartozók rendelkeznek a Ptk. 8:2. § (5) bekezdése alapján egybeszámítandó (lásd még a III.2.10.) együttesen 50 százalékos szavazati joggal, és a másik 50 százalékos szavazati joggal olyanok rendelkeznek, amelyek/akik egy vállalkozáscsoportba tartoznak, vagy egymás közeli hozzátartozói.⁴⁶

47. Szintén közös irányításnak minősül, amikor a két tulajdonos (illetve az előzőek szerinti tulajdonosi csoport) a vállalkozás vezető tisztségviselőinek felét-felét nevezheti ki. Ez utóbbi eset abból a szempontból speciális, hogy az objektív helyzetet egy megállapodás hozza létre. Ilyen eset a szavazati jogok gyakorlása tekintetében is előállhat, ha a társasági szerződésben 50%+1 szavazatnál magasabb (X%-os) szavazati arányhoz kötik a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket, és két vagy több tulajdonos együttes szavazati joga nem kevesebb, mint X%, miközben mindegyiküké több mint 100-X%. Ebben az esetben ugyanis ezeknek a tulajdonosoknak a megegyezése nélkül nem hozható döntés.⁴⁷ Közös irányításnak minősül az is, ha két vagy több tulajdonos együttes szavazati joga ugyan kevesebb, mint X%, de mindegyikük szavazati joga több mint 100-X%, miközben az összes többi tulajdonos egyikének sincs nagyobb szavazati joga, mint 100-X%. Jóllehet ebben az esetben a 100-X% feletti szavazati joggal

⁴⁵ Vj-99/1999. 10)-11) pontok.

⁴⁶ Vj-102/2015. 34) pont.

⁴⁷ A szavazati jogok 36,3, illetve 33,3 százalékkal rendelkező két részvénytulajdonosa részvényesi szerződésében megegyezett abban, hogy a közgyűlés valamennyi döntéséhez a szavazatok legalább 69 százaléka szükséges. Ezt a két tulajdonos együttesen (36,3% + 33,3% = 69,6%) és csak együttesen [a fennmaradó részvények (100% – 36,3% – 33,3% = 30,4%) egyikük részvényeivel együtt sem érik el a 69 százalékot] képes biztosítani, vagyis a két vállalkozás az irányítás szempontjából olyan helyzetben van, mintha 50-50 százaléknyi részvénnyel rendelkeznének (Vj-70/2000.).

rendelkező tulajdonosok együttesen sem képesek a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntések meghozatalára, azonban (szemben a többi tulajdonossal) mindegyikük képes (hasonlatosan a III.2.1.5. szerinti egyedüli negatív irányításhoz) a döntéshozatal blokkolására, így megegyezésük hiányában nem születhet döntés.

48. A Tpvt. alkalmazásában formálisan objektív helyzeten alapuló közös irányításnak minősül az is, ha több ugyanazon vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozás rendelkezik (akár közvetlenül, akár közvetlenül és közvetetten) együttesen 50 százalékot meghaladó szavazati joggal egy további vállalkozásban.⁴⁸ Az ilyen vállalkozásokról ugyanis külön megállapodás nélkül is feltételezhető az együtt szavazás (és így a közös közvetlen irányítás), figyelemmel arra, hogy végső irányítójuk azonos, aki így tartalmát tekintve közvetett egyedüli irányítónak minősül (lásd III.2.4.).⁴⁹ Feltételezhető a külön megállapodás nélküli együttszavazás akkor is, amikor két vállalkozás és az általuk közösen irányított vállalkozás rendelkezik együttesen 50 százalékot meghaladó szavazati joggal egy további vállalkozásban,⁵⁰ feltéve, hogy nincs olyan mindkét vállalkozástól független további vállalkozás, melynek szavazati joga az előzőek szerinti két vállalkozás legalább egyikének szavazati jogával együtt több, mint 50 százalék, mely esetben a vállalkozásnak nincs irányítója (lásd még 52. pont).

2.2.2. Megállapodáson alapuló közös irányítás

49. Objektív helyzet hiányában, ha két (vagy akár több) vállalkozás együttesen rendelkezik egy további vállalkozásra nézve a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti jogosítványokkal az (ugyan szükséges, de) nem elégséges feltétele a közös irányításnak. A fenti feltétel azért nem elégséges, mert például két 25,1-25,1 százalékos szavazati joggal rendelkező tulajdonos bármelyike a fennmaradó 49,8 százalékos szavazati jog birtokában lévő tulajdonossal vagy tulajdonosokkal bármikor alkothat olyan koalíciót, amely a másik 25,1 százalékos tulajdonos egyetértését szükségtelenné teszi.⁵¹ Ilyen esetben ezért közös irányítás csak a tulajdonosok arra vonatkozó megállapodása esetén jön létre. Ez igaz minden olyan szavazati jog struktúra esetében, amelyben nincs 50 százalék feletti szavazati joggal rendelkező tulajdonos, mely esetben a vállalkozást megállapodás hiányában senki sem irányítja (lásd még 46. pont). Ez alól kivételt képezhet az az eset, ha az együttesen 50 százalék feletti szavazati joggal rendelkező

⁴⁸ Vj-77/2015. 28) pont.

⁴⁹ Vj-40/2014. 52) pont.

⁵⁰ Vj-12/2015. 14) pont.

⁵¹ Vj-124/2008. 13) pont.

tulajdonosok azon nyilatkozatát, hogy a vállalkozást közösen irányítják, egyéb körülmények is alátámasztják.⁵² A megállapodásnak egyaránt alapját képezheti az, ha a két (vagy több) vállalkozás együttesen a szavazati jogok több mint ötven százalékával rendelkezik és az is, ha a vezető tisztségviselők többségét jelölhetik ki közösen, aminek egyébként szintén valamely megállapodáson kell alapulnia.

50. Közös irányítást megalapozó megállapodásnak minősülnek azok, a kisebbségi szavazati joggal rendelkező tulajdonos(oka)t megillető vétőjogok is, amelyek – a tulajdonos pénzügyi érdekeinek védelmén túlmenően – a vállalkozás piaci magatartására (üzletpolitikájára) vagy annak valamely meghatározó elemére (elemeire) is kiterjednek, mert a vétőjoggal rendelkező tulajdonossal történő megegyezés nélkül a vállalkozás irányítására vonatkozó döntések nem hozhatók meg. Ebben a tekintetben a Tpv. alkalmazásában meghatározó jelentőséggel bír az üzleti terv elfogadása (lásd még: 56. pont), illetve módosítása tekintetében fennálló vétőjog.⁵³ Ezzel összhangban közös irányításnak minősül az is, ha két tulajdonos az üzleti terv együttes elfogadására vonatkozóan köt megállapodást.⁵⁴ Közös irányítást alapoz meg az is, ha a vezető tisztségviselők többségének kinevezésére és visszahívására vonatkozóan két vagy több vállalkozás is vétőjoggal rendelkezik.⁵⁵ Nem minősül ugyanakkor főszabályként a kisebbségi tulajdonos közös irányítását megalapozó vétőjognak, ha a többségi tulajdonosnak a kisebbségi tulajdonos vétője esetén vételi joga van annak tulajdoni hányadának megvásárlására.

51. A vállalkozás működését szabályozó dokumentumokban szereplő, a tulajdonosok közötti általános együttműködést rögzítő rendelkezések (például: „a Tagok közös álláspontjának kialakítása és közös érdekeinek képviselése”) önmagukban nem jelentenek közös irányítói pozíciót. Az együttműködési kötelezettség ugyanis minden jogviszonyban szükséges magatartás, a szerződési jog egyik alapelve (Ptk. 6:62. §),

⁵² Két, a vállalkozásban külön-külön 50 százalék alatti, de együttesen 50 százalék feletti szavazati joggal rendelkező tulajdonosnak a vállalkozás feletti közös irányítást a GVH megállapíthatónak ítélte figyelemmel arra, hogy a két tulajdonos között a közös irányításra nézve ugyan nem jött létre megállapodás, az együttesen 50 százalék feletti szavazati jogot biztosító részvénytársaság összehangolt eljárás keretében történő megszerzésre azonban igen. A közös irányítás megállapíthatósága irányába mutatott az is, hogy annak hiányában azt az ügyletet, amellyel a két tulajdonos együttes szavazati joga 50 százalék fölé került, nem kellett volna bejelenteniük a GVH-hoz. Vagyis a közös irányítás megszerzésének állítása nem egyszerűen nem állt érdekében a tulajdonosoknak, hanem ellenérdekeltek voltak abban (Vj-26/2017.). Ha azonban egy ilyen vállalkozás, illetve annak egyik vagy mindkét az előzőek alapján megállapított közös irányítója utóbb valamely a GVH-hoz benyújtott összefonódás résztvevőjének minősül, akkor a fenti közös irányítás fennállását ismételtén vizsgálni kell.

⁵³ Vj-70/2000. 35) pont.

⁵⁴ Vj-52/2013. 40) pont.

⁵⁵ Vj-27/2017. 24)-25) pontok.

melyhez azonban önmagában egyéb szerződési rendelkezések hiányában kikényszeríthető joghatás nem párosul. Különösen igaz ez egy közösen tulajdonolt vállalkozás esetében, hiszen a kisebbségi (nem irányító) tulajdonosnak is érdeke fűződik a vállalkozás hatékony működéséhez. Együttdöntés (vétójog) hiányában azonban az együttműködési kötelezettség önmagában nem jelent a Tpvt. szerinti de jure irányítás fennállásához szükséges mértékű jogi garanciát arra nézve, hogy vita esetén a kisebbségi tulajdonos képes legyen érvényesíteni akaratát.⁵⁶

2.3. Amikor nincs irányító

52. Nem minősül objektív helyzeten alapuló közös irányításnak az, ha kettőnél több tulajdonos rendelkezik azonos mértékű szavazati joggal egy vállalkozásban, mert például négy, egyenként 25 százalékos tulajdonos esetén nem áll fenn megegyezési kényszerítő objektív helyzet. A döntéshez ugyanis nemcsak szükséges, de elégséges is már három tulajdonos egyetértése, ami többféle (összesen négy) kombinációban is megvalósulhat.⁵⁷ Általában is igaz, hogy objektív alapon kizárólag abban az esetben lehet közös irányításról beszélni, ha az irányítási jogosítványok gyakorlására szervezhető „alkalmi koalíciók” alakítása a vállalkozásra irányadó és versenyjogilag releváns döntéshozatali szabályok alapján matematikailag kizárható. Ellenkező esetben, vagyis ha a tulajdonosok a vállalkozásra irányadó döntéshozatali szabályok alapján legalább két kombinációban képesek „alkalmi koalíciót” alakítva a vállalkozás feletti, a Tpvt. 23. § (2) bekezdése szerinti jogosítványok gyakorlására, akkor az ilyen vállalkozás felett objektív módon és megállapodás hiányában senki sem rendelkezik irányítással.⁵⁸ A Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) pontja (többségi szavazati jog) oldaláról tekintve, a fenti helyzet szükségszerűen fennáll, ha a vállalkozásnak kettőnél több egymástól független, egyaránt 50 százaléknál kisebb szavazati joggal rendelkező tulajdonosa van,⁵⁹ vagy kettőnél több ilyen tulajdonosi csoport rendelkezik a szavazati jogokkal. Szintén nincs önálló döntésre képes („pozitív”) irányítója (illetve nincsenek közös „pozitív” irányítói) az olyan vállalkozásnak, melynek kettőnél több tulajdonosa van, és 50%+1 szavazatnál magasabb (X%) szavazati arányhoz kötik a vállalkozás piaci magatartását meghatározó döntéseket, ha nincs olyan tulajdonos, amelynek szavazati joga ezt a szavazati arányt elérné, mert így a kettőnél több tulajdonos legalább két

⁵⁶ Vj-40/2014. 54) pont.

⁵⁷ Vj-80/2003. 16) pont.

⁵⁸ Vj-29/2014. 15) pont.

⁵⁹ Vj-1/2015. 8) pont.

kombinációban lenne képes elérni a döntéshez szükséges szavazati arányt.⁶⁰ Az előzőek szerinti feltételek mellett a döntés megakadályozására képes („negatív”) irányítója sincs a vállalkozásnak, ha egyik tulajdonosának szavazati aránya sem több mint 100-X%.

2.4. Közvetett irányítás

53. A Tpvt. 23. § (3) bekezdés a) és b) pontja alapján a vállalkozás közvetett irányítással rendelkezik azon vállalkozás felett, amelyet

- az általa közvetlenül irányított vállalkozás közvetlenül irányít;
- az általa közvetlenül irányított vállalkozással együtt közvetlenül közösen irányít;
- a két vagy több általa közvetlenül irányított vállalkozás közösen irányít.

54. A Tpvt. 23. § (3) bekezdés c) és d) pontjai az előzőek szerinti közvetett irányítási kapcsolatokat „végtelenítik”. Ily módon a vállalkozás az általa az előzőek szerint közvetetten irányított vállalkozás által közvetlenül irányított vállalkozásnak is közvetett irányítója, és a sor folytatódik addig a vállalkozásig, amely már nem irányít más vállalkozást. Mindez értelemszerűen alkalmazandó a közös közvetett irányításra is.⁶¹

2.5. Irányítási jogok közti viszony

55. A Tpvt. nem állít fel hierarchiát a 23. § (2) bekezdésének a) és b) pontja szerinti irányítási módok között. Ezért, ha eltér egymástól a közös irányítók köre attól függően, hogy az a) vagy a b) pont kerül figyelembevételre, a legfőbb szervnek vagy a vezető tisztségviselőknak a vállalkozás piaci magatartására – a vállalkozás működését szabályozó dokumentumok alapján – gyakorolható hatása alapján dönthető el, hogy melyik irányítási módnak van elsőbbsége.⁶² Ez az elvi megközelítés alkalmazható abban az esetben is, ha a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti irányítási módok egyike alapján egyedüli irányítás, a másik alapján pedig közös irányítás lenne megállapítható,⁶³ illetve értelemszerűen arra az esetre is, ha a Tpvt. 23. § (2) bekezdése a) pontja alapján az egyik, b) pontja alapján pedig egy másik vállalkozás minősül egyedüli irányítónak. Abban az esetben azonban, ha valamely a Tpvt. 23. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti irányítóval nem rendelkező vállalkozás esetében egy másik vállalkozás jogosult ugyan a vezető tisztségviselők többségének kijelölésére, megválasztására vagy visszahívására, de a vállalkozás piaci magatartását meghatározó

⁶⁰ Például, ha egy vállalkozás tulajdonosai egyenként 64-34-2 százalékos szavazati joggal rendelkeznek, és a döntéseket 75 százalékos többséggel hozzák, akkor a vállalkozásnak nincs pozitív irányítója.

⁶¹ Vj-28/2019. 19) pont.

⁶² Vj-18/2007. 17. pont.

⁶³ Vj-69/2014. 14) pont.

döntéseket (mindenekelőtt az üzleti terv elfogadását, lásd még 56. pont) a vállalkozás legfőbb szerve hozza meg, akkor e felett a vállalkozás felett senki sem rendelkezik irányítással.⁶⁴

56. A vállalkozás irányítása szempontjából meghatározó jelentősége van annak, hogy mely fórum jogosult a vállalkozás éves üzleti tervének elfogadására.⁶⁵ Az üzleti terv ugyanis általában alapvetően meghatározza a vállalkozás követendő piaci magatartásának fő kereteit.⁶⁶ Ezért főszabályként abban az esetben, ha az üzleti terv elfogadására a vállalkozás legfőbb szerve (közgyűlés, taggyűlés), vagyis vita esetén a többségi szavazati joggal rendelkező tulajdonos a jogosult, akkor a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) pontja szerinti irányítás valósul meg. Ezzel szemben, ha az üzleti tervet az igazgatóság vagy az ügyvezetés fogadja el, akkor a Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontja alapján az irányít, aki a vezető tisztségviselők többségének kijelölési jogával rendelkezik. Ha a vállalkozás alapító okirata, vagy más, a vállalkozás működését szabályozó dokumentum nem rendelkezik az üzleti terv elfogadásáról, akkor a Ptk. 3:21 § alapján az üzleti terv elfogadása a vezető tisztségviselő(k) hatáskörébe tartozik, így az a vállalkozás minősül irányítónak (illetve azok a vállalkozások minősülnek közös irányítóknak), amely(ek) jogosult(ak) a vezető tisztségviselők többségének kijelölésére.⁶⁷ Lényeges azonban, hogy az üzleti tervet, illetve annak elfogadását nem lehet formálisan kezelni. Egyik oldalról, ha az üzleti terv csak általános célkitűzéseket rögzít, akkor csak a vállalkozás működése egészének értékelésével dönthető el, hogy ki minősül a vállalkozás irányítójának.⁶⁸ Másik oldalról viszont: az éves üzleti terv csak tipikus megjelenési formája a vállalkozás követni szándékozott piaci (üzleti) magatartására vonatkozó elképzelések rögzítésének, a hangsúly azonban nem a formán, hanem a tartalom van. Így a vállalkozás ügydöntő testülete által kiadott olyan ajánlások, utasítások is ebbe a körbe tartoznak, amelyek célja a gyakorlati üzletpolitika és gazdasági célok rögzítése.⁶⁹ Ha a vállalkozás rendelkezik hosszabb (pl. ötéves) időszakra vonatkozó üzleti tervvel, és az éves üzleti terv csak az abban meghatározott keretek között mozoghat, akkor a

⁶⁴ Vj-42/2017. 21) pont.

⁶⁵ Vj-106/2014. 7) pont.

⁶⁶ Az üzleti tervvel azonosan értékelendők a vállalkozás adott évi piaci magatartásának főbb kereteit meghatározó más elnevezésű dokumentumok, így például az adott üzleti évet megelőzően készített éves költségvetés [vö. EU fűzés közlemény (67) pont és Vj-12/2019. 41) pont].

⁶⁷ Vj-30/2020. 27) pont

⁶⁸ Vj-17/2012. 27) pont.

⁶⁹ Vj-125/2015. 18) pont

hosszabb távra vonatkozó üzleti terv elfogadási módja a meghatározó az irányítás szempontjából.

57. A Tptv. 23. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti a szavazati jogok többségével való rendelkezésen alapuló irányítás és a c) pontja szerinti szerződésen alapuló irányítás ütközése esetén a c) pont szerinti irányításnak van elsőbbsége.⁷⁰

2.6. Az irányítási jog gyakorlása kockázati tőkealap esetében

58. A GVH a jogalkalmazási gyakorlatában figyelemmel van arra, hogy a kockázati tőkealap (Alap) olyan sajátos működésű vagyonszösszeg, amelynek piaci tevékenysége alapvetően a rendelkezésére álló tőkének vállalkozásokba történő befektetésére terjed ki.⁷¹ Ezzel is összefüggésben az Alap irányítási viszonyai – összhangban az Európai Bizottság gyakorlatával⁷² – csak esetről-esetre bírálhatók el.⁷³

59. Az Alap irányítási viszonyaival kapcsolatosan két kérdésre kell választ adni: a) ki irányítja az Alapot annak piaci tevékenysége (mindenekelőtt a befektetési és a kiszállási döntések) tekintetében;⁷⁴ b) ki irányítja az Alap (rész)tulajdonában lévő vállalkozásokat.

60. Az Alap befektetési jegyeit tulajdonolhatja nagyszámú kisbefektető,⁷⁵ illetve egy⁷⁶ vagy több⁷⁷ vállalkozás (a GVH eddigi gyakorlatában pénzintézet). A tulajdoni viszonyok azonban nem adnak egyértelmű választ arra, hogy ki irányítja az Alapot. Az Alapot ugyanis a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Kbftv.) 65. § (1) bekezdése alapján annak Kbftv. szerinti befektetési alapkezelője (a továbbiakban: Alapkezelő) képviseli. Abban az esetben, ha az Alap befektetési jegyeinek többségi tulajdonosa és az Alapkezelő irányítója azonos vállalkozás⁷⁸ vagy vállalkozások,⁷⁹ akkor az Alap irányítása szempontjából nincs meghatározó jelentősége annak, hogy az Alapot a befektetési jegyek tulajdonosai vagy az Alapkezelő irányítja. Az Alap irányítója ugyanis mindenképpen a befektetési jegyek tulajdonosa: vagy közvetlenül (ha az Alap közvetlen irányítását nem adja át az általa irányított Alapkezelőnek), vagy közvetetten

⁷⁰ Vj-99/2016. 16) pont, Vj-7/2017. 13) pont.

⁷¹ Vj-108/2014. 16) pont.

⁷² EU fúziós közlemény (14)-(15) pont.

⁷³ Vj-93/2012. 20) pont.

⁷⁴ Vj-108/2014. 19) pont.

⁷⁵ Vj-33/2016. 6) pont.

⁷⁶ Vj-93/2012. 8) pont.

⁷⁷ Vj-108/2014. 1) pont.

⁷⁸ Vj-93/2012.

⁷⁹ Vj-108/2014.

(ha átadja az Alapkezelőnek az Alap közvetlen irányítást). Abban az esetben azonban, ha az Alapkezelő többségi tulajdonosa (irányítója) nem (többségi) tulajdonosa az Alap befektetési jegyeinek,⁸⁰ akkor vizsgálni kell, hogy az Alapot a befektetési jegyek tulajdonosa(i) vagy az Alapkezelő irányítja.

61. Ha az Alap kezelési szabályzata vagy más dokumentumok nem rendelkeznek az Alap irányítójának személyére nézve, akkor az Alap irányításának joga a Kbtv. 65. § (1) bekezdése alapján főszabályként az Alapkezelőt kell, hogy megillessen.⁸¹ Ezért ebben az esetben az Alapnak valamely vállalkozás feletti irányításszerzése esetén az a vállalkozáscsoport, amelybe az Alapkezelő tartozik, az összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak minősül akkor is, ha ennek a vállalkozáscsoportnak a tagjai az Alapban nem tulajdonolnak befektetési jegyeket.⁸²
62. Ha az Alap többségi tulajdonnal rendelkezik valamely vállalkozásban, akkor annak irányítójának minősülhet (függgően a Tpv. 23. § (2) bekezdésében foglalt irányítási jogok, különösen a szavazati jogok fennállásától).⁸³ Gyakran azonban az Alapok nem szereznek többségi irányítást, hanem csak kisebbségit, és mellé a befektetés értékének védelméhez kapcsolódóan vétójogot. Ilyen esetben lényeges, hogy a vétójog milyen kérdésekre terjed ki, ki gyakorolja a vétójogot (különösen, ha az Alapot egy elkülönült személy kezeli), továbbá, ha értelmezhető, akkor az, hogy a vétójogot gyakorlót ki irányítja. Ha az Alap kezelési szabályzata úgy rendelkezik, hogy az Alap tőkebefektetései között szereplő gazdasági társaság legfőbb szervének ülésén személyre szóló írásbeli meghatalmazás alapján delegált személy(ek) látja(ák) el az Alapkezelő képviselét, a meghatalmazást az Alapkezelőnek pedig az Alap adja, amely dönt a befektetések tisztségviselőjeként (igazgatósági tag, felügyelőbizottsági tag) kijelölhető személy(ek)ről, illetve azok megbízásáról, akkor az Alap minősül irányítónak. Ebben az esetben ugyanis az Alapot megillető vétójogot a vezető tisztségviselők kijelölése és visszahívása tekintetében maga az Alap gyakorolja, és azt az Alapkezelő csak képviseli. Amennyiben például az Alap döntéshozó szervének tagjai egy pénzügyintézet delegáltjai, akkor az Alap portfóliójába került céltársaság vezető tisztségviselői kijelölése és visszahívása tekintetében a vétójogot végső soron ez a pénzügyintézet gyakorolja.⁸⁴

⁸⁰ Vj-33/2016.

⁸¹ Vj-93/2012. 21) pont.

⁸² Vj-33/2016. 6) pont.

⁸³ Uo. 12) pont.

⁸⁴ Vj-93/2012. 21) pont.

2.7. Irányítás a felszámolás és a végelszámolás ideje alatt

63. A Tpvt. 23. § (4) bekezdése szerint nem minősül irányításnak a felszámoló és a végelszámoló tevékenysége. A felszámolás (végelszámolás) alatt álló vállalkozás is végezhet azonban piaci tevékenységet. Ezért a Tpvt. egyéb rendelkezései vonatkoznak a felszámolás vagy végelszámolás alatt álló vállalkozásra is.
64. Az előzőekből az is következik, hogy a Tpvt. alkalmazásában egy felszámolás alatt álló vállalkozás irányítójának (közös irányítóinak) az(ok) a vállalkozás(ok) minősül(nek), amely(ek) a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a)–d) pontjaiban szereplő feltételek valamelyikének megfelel(nek), függetlenül attól, hogy irányítási jogai(ka)t (lehetőségei[ke]t) csak korlátozottan gyakorolhatja/gyakorolhatják.⁸⁵

2.8. A vállalkozáscsoport fogalma

65. A Tpvt. 15. § (2) bekezdése az egymással közvetlen vagy közvetett irányítási kapcsolatban álló valamennyi vállalkozást egy vállalkozáscsoportba tartozónak minősíti. A meghatározás sajátossága, hogy nem egy irányba (az irányítási láncban felülről lefelé vagy alulról felfelé) építi fel a vállalkozáscsoportot, hanem abból a vállalkozásból kiindulva, amely a versenyfelügyeleti eljárás látókörébe került (pl. irányítást megszerző vállalkozás, irányítás alá kerülő vállalkozás).
66. Valamely vállalkozáscsoportnak a Tpvt. alapján nem tagja az a vállalkozás, melyet a vállalkozáscsoport valamely tagja egy másik vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozással irányít közösen. Ebből az is következik, hogy a közösen irányított vállalkozás egyik közös irányítójával sem tartozik egy vállalkozáscsoportba. Az ugyanazon vállalkozások által közösen irányított vállalkozások azonban egy vállalkozáscsoportot alkotnak.⁸⁶
67. Szükségtelen az érintett vállalkozáscsoport egyértelmű meghatározása, ha annak hiányában is megállapítható az összefonódás-bejelentési kötelezettség fennállása, a beavatkozásra okot adó versenyhatások hiánya és a hatáskör (joghatóság). Ez a lehetőség fennáll akkor, ha az érintett vállalkozáscsoport szóba jöhető a) legszűkebb meghatározása mellett is fennáll az összefonódás-bejelentési kötelezettség; valamint b) legtágabb meghatározása mellett sincsenek beavatkozásra okot adó káros versenyhatások és megállapítható a GVH hatásköre (joghatósága).⁸⁷ Az előzőek értelemszerűen alkalmazhatók akkor is, ha nem az kérdéses, hogy egy vállalkozás

⁸⁵ Vj-62/2001. 59) pont.

⁸⁶ Vj-12/2015. 16) pont.

⁸⁷ Vj-33/2016. 36) pont.

beletartozik-e az adott érintett vállalkozáscsoportba (azaz mekkora az adott vállalkozáscsoport terjedelme), hanem az, hogy hány összefonódással érintett vállalkozáscsoport azonosítható.⁸⁸

2.9. Állami és helyi önkormányzati irányítású vállalkozások

68. A Tpvt. speciális szabályokat tartalmaz az állami vagy a helyi önkormányzati (a 2.9. részben a továbbiakban együtt: állami) közvetlen irányítás alatt álló vállalkozások függetlenségére nézve. A Tpvt. 15. § (3) bekezdése értelmében függetlennek kell tekinteni azokat a közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozásokat, amelyek piaci magatartásuk meghatározásában önálló döntési joggal rendelkeznek. A fenti rendelkezés az önálló döntési jog tekintetében a Tpvt. 27. § (3) bekezdésére hivatkozik, mely szerint a közvetlen állami irányítás alatt álló érintett vállalkozások nettó árbevételének kiszámításánál azt a gazdasági egységet alkotó vállalkozást kell számításba venni, amely piaci magatartásának meghatározásában önálló döntési joggal rendelkezik.

69. A Tpvt. az „önálló döntési jog” és a „gazdasági egység” fogalmára sem ad külön meghatározást. A GVH által kialakított gyakorlat szerint a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog nem értelmezhető másként, mint úgy, hogy az állam képviselőjében a közvetlen irányítási jogokat gyakorló szervezet nem él irányítási jogaival, a gazdasági egység alatt pedig az ugyanazon állami holding vagy más irányítási centrum alá tartozó vállalkozások együttese értendő.⁸⁹ A fenti általános megközelítést a GVH határozataiban – a 2.9.1. és a 2.9.2. részekben részletezettek szerint – konkretizálta, egyben a fenti rendelkezésekkel összhangban értelmezte a Tpvt. 26. § (5) bekezdése szerinti érintett vállalkozáscsoport fogalmát a közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozásokra nézve.

2.9.1. A piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog

70. A Tpvt. 15. § (3) bekezdése szerinti, a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog nem a vállalkozás egy-egy konkrét magatartásához kapcsolódó fogalom, hanem olyan tartós állapot, amelyben az állam nem él közvetlen irányítási jogával. Az ezzel kapcsolatosan értékelendő döntések három fő csoportba sorolhatók:

- a vállalkozás működési módjához, alapvető szabályaihoz, felszámolásához, eladásához kapcsolódó döntések;
- a vállalkozás üzletpolitikájához kapcsolódó stratégiai jellegű döntések (üzleti terv);

⁸⁸ Vj-24/2019. 36) pont.

⁸⁹ Vj-55/2009. 12)-13) pontok.

- a vállalkozás napi működése.⁹⁰

71. A vállalkozás versenyjogi függetlensége szempontjából azon döntéseknek van jelentősége, melyek kifejezetten az érintett vállalkozás versenystratégiai (piaci) magatartásával vannak közvetlen összefüggésben. Ebből a szempontból főszabályként az üzleti terv elfogadása tekinthető meghatározó körülménynek. Ezért, ha a vállalkozás üzleti tervéhez az állam közvetlen irányítási jogai gyakorlójának jóváhagyása szükséges, akkor a vállalkozásnak nincs önálló döntési joga.⁹¹ Ez alól kivételt képezhet az alábbi két helyzet.

- Az üzleti terv csak általános célkitűzéseket rögzít.⁹²
- Az üzleti terv elfogadására vonatkozó felhatalmazás csak formai. Az üzleti terv elfogadására való jogosultság ugyanis tartalmi szempont, melynek különösen akkor van jelentősége, ha az üzleti terv elfogadására jogosult személyében a bejelentési kötelezettség időpontját megelőzően nem sokkal változás áll be.⁹³ Abból ugyanis, hogy a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog tartós állapot – az összefonódások vizsgálatának természetéből fakadóan – az következik, hogy hosszú távon, előre tekintő módon kell megítélni azt, hogy az üzleti terv elfogadásának körülményei miként alakulnak: nem elegendő az üzleti terv elfogadására adott formális felhatalmazás, szükséges az is, hogy a jogosult a felhatalmazással élve tartósan képes legyen az érintett vállalkozás versenystratégiájának befolyásolására.⁹⁴

72. Ha az üzleti tervet a közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozás vezető testülete (igazgatósága, ügyvezetése) önállóan – az irányítási jogok gyakorlójától (pl. minisztertől) függetlenül – fogadja el, akkor az a körülmény, hogy a vezető testület tagjait a miniszter választja meg vagy hívja vissza, önmagában nem kérdőjelezi meg a vállalkozás Tpvt. szerinti függetlenségét. A közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozások esetén ugyanis a Tpvt. 15. § (1) szerint alkalmazandó Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontjával szemben (mely szerint irányítást jelent, ha a vállalkozás jogosult egy másik vállalkozás vezető tisztségviselői többségének kijelölésére) a Tpvt. 15. § (3) bekezdése szerinti speciális szabály alkalmazandó, amely a közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozások függetlenségét kifejezetten a versenystratégiai (piaci)

⁹⁰ Vj-17/2012. 25) pont.

⁹¹ Vj-17/2012. 27) pont.

⁹² Uo.

⁹³ Vj-51/2012. 18) pont

⁹⁴ Uo.: Adott esetben ez a feltétel nem volt megállapítható, mert a vállalkozás Igazgatósága a megkapott felhatalmazással ténylegesen élni nem tudott, nem volt képes önálló üzleti terv elfogadására.

magatartások meghatározása szempontjából engedi értékelni, mely szempontból az üzleti terv jóváhagyása a meghatározó körülmény.⁹⁵

73. A Tpv. 23. § (4) bekezdését a közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozásokra nézve is alkalmazni kell, vagyis a felszámoló és a végelszámoló tevékenysége az ilyen vállalkozások esetében sem minősül irányításnak. Ezért – összhangban a III.2.7. részben foglaltakkal – a közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozás függetlenségét (irányítási viszonyait) felszámolás és végelszámolás esetén is a Tpv. 15. § (3) bekezdése szerint kell megállapítani.⁹⁶

74. A Tpv. 15. § (3) bekezdését csak a közvetlenül állami irányítás alatt álló vállalkozások esetében kell alkalmazni. Az ilyen vállalkozáshoz tulajdonilag kapcsolódó vállalkozások esetében a függetlenséget nem a Tpv. 15. § (3) bekezdése, hanem a Tpv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint általános szabályok alapján kell megítélni.⁹⁷

75. Amikor valamely ügylet esetében az összefonódásnak minősülés, az összefonódás-bejelentési kötelezettség fennállása, a káros versenyhatások hiánya és a hatáskör szempontjából is közömbös, hogy valamely vállalkozások függetlenek-e a közvetlen állami irányítási jogok gyakorlójától, akkor az adott vállalkozások esetében nyitva hagyható, hogy rendelkeznek-e piaci magatartásuk meghatározása tekintetében önálló döntési joggal.⁹⁸

2.9.2. A gazdasági egység

76. A gazdasági egység a Tpv. vállalkozáscsoport fogalmán belül értelmezhető. A közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozások a Tpv. 15. § (2) bekezdés szerinti vállalkozáscsoportot alkotnak ugyan, azon belül azonban az önálló döntési joggal rendelkező vállalkozások elkülönülnek, és [az általuk a Tpv. 23. § (2) bekezdése szerint irányított vállalkozásokkal együtt] gazdasági egységeket alkotnak.⁹⁹ Az önálló döntési joggal nem rendelkező közvetlen állami irányítás alatt álló vállalkozások pedig az irányítási jogok gyakorlójával együtt alkotnak egy gazdasági egységet. Az így meghatározott gazdasági egység egyben a Tpv. 26. § (5) bekezdése szerinti olyan érintett vállalkozáscsoportnak minősül, amelynek nettó árbevételét az irányítási jogok gyakorlója vagy valamely a gazdasági egységébe tartozó vállalkozás¹⁰⁰ által

⁹⁵ Vj-17/2012. 32) pont.

⁹⁶ Vj-51/2012. 17) pont.

⁹⁷ Vj-51/2012. 17) pont.

⁹⁸ Vj-87/2013. 23)-24) pontok.

⁹⁹ Vj-17/2012. 28) pont.

¹⁰⁰ Vj-122/2015. 20) pont.

megvalósított összefonódás esetén figyelembe kell venni. Az államnak lehetősége van arra, hogy közvetlen irányítási jogai gyakorlását több ún. irányítási centrumra (minisztériumra, vagyonkezelő szervezetre) bízza. Ebben az esetben az előzőek döntési centrumonként értelmezendők, és különböző döntési centrumokhoz tartozó vállalkozások – döntési joguktól függetlenül – semmiképpen sem tartoznak egy gazdasági egységbe.¹⁰¹

77. Két különböző minisztérium – egyéb körülmények hiányában – külön-külön döntési centrumot képez.¹⁰² Lehetséges olyan helyzet, hogy az állam közvetlen irányítási jogait valamely irányítási centrum (pl. minisztérium) egy másik irányítási centrumon (pl. vagyonkezelő szervezet) keresztül gyakorolja. Ha ez utóbbi irányítási centrum a hozzátartozó vállalkozások üzleti tervének elfogadására vonatkozó döntése tekintetében a minisztérium által utasítható, akkor ezek a vállalkozások egy gazdasági egységbe, és így egy érintett vállalkozáscsoportba tartoznak azokkal a vállalkozásokkal, amelyek esetében a minisztérium az állam közvetlen irányítási jogait (és ennek keretében az üzleti tervek elfogadását is) közvetlenül gyakorolja.¹⁰³

2.10. Közeli hozzátartozók által irányított vállalkozások

2.10.1. Közeli hozzátartozók ugyanazon vállalkozásban

78. A Ptk. 8:2. § (5) bekezdése alapján a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti közeli hozzátartozók közvetlen és közvetett tulajdoni részesedését egybe kell számítani. Ezt a rendelkezést is figyelembe véve a GVH által kialakított gyakorlat abból indul ki, hogy ha az egymással *kölcsönösen* közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személyek külön-külön nem, de együttesen rendelkeznek a vállalkozás irányítását biztosító szavazati joggal, akkor arra vonatkozó külön megállapodás nélkül is szavazati jogaikkal összehangoltan élhetnek, egyebek mellett a vállalkozás piaci magatartásának tekintetében is. Erre tekintettel a tulajdonolt vállalkozás közös irányítóinak minősülnek [hasonlatosan az egy vállalkozáscsoportba tartozó, és így egymástól nem független vállalkozásokhoz (lásd 46. pont)].¹⁰⁴ Ha viszont valamely vállalkozásban ugyan több egymással közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személy is rendelkezik szavazati joggal, de valamelyikük egyedül is rendelkezik a vállalkozás irányítását

¹⁰¹ Vj-17/2012. 29) pont.

¹⁰² Vj-109/2012. 21) pont.

¹⁰³ Vj-122/2015. 21) pont.

¹⁰⁴ Vj-99/2016. 22) pont.

biztosító szavazati joggal, akkor a vállalkozás nem közös irányítás, hanem ennek a természetes személynek az egyedüli irányítása alatt áll.

79. A közös irányításhoz a *kölcsönös* közeli hozzátartozói viszony elengedhetetlen feltétel, mert valamely természetes személy két közeli hozzátartozója nem feltétlenül közeli hozzátartozója egymásnak is. Ezért, ha egy ilyen természetes személy mindkét közeli (de egymásnak nem közeli) hozzátartozójával képes az irányításhoz szükséges szavazattöbbséget biztosítani, vagyis a szavazattöbbség nem csak egyféle módon jöhet létre, akkor az ilyen vállalkozásnak a szavazati jogok alapján nincs irányítója¹⁰⁵ (vö. 52. pont).

2.10.2. Közeli hozzátartozók különböző vállalkozásokban

80. A Ptk. arra nézve nem tartalmaz rendelkezést, ha ugyanazok az egymással kölcsönösen közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személyek két vagy több vállalkozásban rendelkeznek irányításukat megalapozó szavazati joggal. Ennek két esete lehetséges.

81. Az egyik eset az, amikor a közös irányítással rendelkező közeli hozzátartozói kör azonos valamennyi vállalkozásban, mely esetben ezek a vállalkozások a Tpvt. 15. § (1) bekezdésének második fordulója alapján („amelyeket ugyanazok a vállalkozások irányítanak”) egymástól nem függetlenek.

82. A másik eset az, amikor az egymással kölcsönösen közeli hozzátartozói viszonyban álló közeli hozzátartozók közül nem mindegyik rendelkezik szavazati joggal mindegyik vállalkozásban, mire tekintettel a nem függetlenségnek a Tpvt. 15. § (1) bekezdése szerinti fenti feltétele nem áll fenn. Az életszerű feltételezés azonban az ilyen helyzetre nézve is az, hogy – figyelemmel a Ptk. által relevánsnak tekintett közeli hozzátartozói viszonyra – a közeli hozzátartozók az ilyen vállalkozások piaci magatartását meghatározó döntéseket egymással összehangoltan hozzák (és hozhatják is) meg. Másként: ezek a vállalkozások egymástól nem független vállalkozásként végezhetik piaci tevékenységüket.¹⁰⁶

83. Az előzőekre tekintettel a GVH gyakorlata azon alapul, hogy a Tpvt. alkalmazásában főszabályként (amennyiben eltérő bizonyíték nem áll rendelkezésre)¹⁰⁷ a közeli hozzátartozó természetes személyeket (mint a Tpvt. 1. § szerinti vállalkozásokat)

¹⁰⁵ Vj-78/2008. 11) pont.

¹⁰⁶ Vj-99/2016. 23) pont.

¹⁰⁷ Ilyen bizonyíték lehet például egy közbeszerzési eljárásban tett olyan nyilatkozat, hogy a pályázatokat benyújtó, a közeli hozzátartozók különböző részalmazai által irányított vállalkozások egymástól függetlenek.

egymástól nem független vállalkozásokként kell kezelni. Ebből következőleg egymástól nem függetlennek minősülnek, és így egy vállalkozáscsoportba tartoznak (lásd 26. pont) azok a vállalkozások, amelyekben az egymással kölcsönösen közeli hozzátartozói viszonyban álló természetes személyek külön-külön vagy bármilyen kombinációban együttesen irányítást biztosító szavazati joggal rendelkeznek.¹⁰⁸

IV. Az egyes összefonódás-típusok

1. Irányításszerzés

1.1. Változások az irányításban

1.1.1. Összefonódásnak nem minősülő változások

84. A Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerint összefonódásnak minősül, ha egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen közvetlen vagy közvetett irányítást (lásd III. 2.) szerez egy vagy több tőle független, de egymástól nem független vállalkozás felett. Az, hogy csak az irányításszerző vállalkozástól független vállalkozás feletti irányításszerzés minősül összefonódásnak azzal jár, hogy nem minősül összefonódásnak, ha a vállalkozás egy vele egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozástól veszi át valamely vállalkozás irányítását.
85. A Tpv. 23. § (1) és (2) bekezdése alapján egyértelmű, hogy ha egy – a szavazati jogok többségével rendelkező – vállalkozás további szavazati jogokat biztosító részvényeket, üzletrészeket szerez, akkor az nem minősül összefonódásnak, mert nem annak révén szerezte meg az irányítást, azzal ugyanis már korábban is rendelkezett. Értelemszerűen ugyanez a helyzet akkor is, ha olyan vállalkozás szerzi meg a szavazati jogok többségét, amely azt megelőzően a vezető tisztségviselők többségének kijelölési joga alapján már rendelkezett egyedüli irányítással.¹⁰⁹ Szintén nem minősül összefonódásnak az, ha a vállalkozás jogszerűen szerződésen alapuló vagy tényleges irányítással rendelkezik valamely másik vállalkozás felett, és megszerzi annak szavazati jogai többségét vagy a vezető tisztségviselői többségének kijelölési, megválasztási vagy visszahívási jogát.
86. A fenti esetekben a vállalkozás irányításának mértéke, formája változott, az irányító (irányítók) személye azonban nem, ami – az előzőekben részletezettekben túlmenően – versenypolitikai szempontból sem indokolhat beavatkozást, mert nem érinti a versenyhelyzetet.

¹⁰⁸ Vj-99/2016. 24) pont.

¹⁰⁹ Vj-31/1998. V. pont.

1.1.2. Összefonódásnak minősülő változások

87. Az előzőekkel szemben összefonódásnak minősülnek az olyan ügyletek, amelyek révén változik (szűkül, bővül vagy cserélődik) az irányítók köre. Ebben az esetben ugyanis a kieső, illetve a bekerülő irányító érdekeltségi viszonyai változást eredményezhetnek az irányított vállalkozás piaci magatartásában.
88. A Tpv. 23. § (2) bekezdésének b) pontja különálló irányítási formákként megkülönbözteti egymástól az egyedüli és a közös irányítást, ezért összefonódásnak minősül, ha valamely vállalkozás felett annak addigi egyik közös irányítója egyedüli irányítást szerez. Ez a megközelítés versenypolitikailag is indokolt. A közös irányításnak a korábbi közös irányítók egyikének egyedüli irányítására történő átalakulása esetén ugyanis nem egyszerűen az irányítás módja (mint forma), hanem az irányítás tartalma is megváltozik. Az egyedüli irányítást megszerző vállalkozásnak ugyanis utóbb már nem kell tekintettel lennie korábbi irányító társára (társaira). Ez egyebek mellett azt is jelenti, hogy ha az egyedüli irányítást megszerző vállalkozás egy vállalkozáscsoport tagja, akkor az egyedüli irányítása alá kerülő vállalkozás e csoport tagjává válik, ami növeli a koncentrációt, illetve befolyással lehet a vertikális kapcsolatokra.¹¹⁰
89. Szintén összefonódásnak minősül, ha a közös irányítás nem alakul át ugyan egyedüli irányítássá, de csökken a közös irányítók száma. Ez, mint a csökkent számú irányítók közös irányításszerzése valósít meg összefonódást. A GVH-nak ez a megközelítése részben szemben áll az Európai Bizottság gyakorlatával, mely szerint „amikor a művelet a közös irányítást végző tulajdonosok számának csökkenését vonja maga után, anélkül, hogy a közös irányításnak az egyedüli irányítással való felváltása megtörténne, az ügylet általában nem vezet bejelentésköteles összefonódáshoz.”¹¹¹ A GVH ettől eltérő gyakorlata azon alapul, hogy az irányítók számának akárhányról akárhányra történő csökkenése – mint a csökkent számú irányítók Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közös irányítás szerzése – minden esetben összefonódásnak minősül. Az a körülmény pedig, hogy az irányítók számának csökkenése (egy vagy több, a vállalkozás tevékenységére hatást gyakorolni képes irányító kiesése) eredményezhet-e változást a közösen irányított vállalkozás piaci magatartásában, az összefonódás értékelése körében vizsgálendő. Nem szabad ugyanis semmiféle bizonytalanságot keletkeztetni abban a tekintetben, hogy adott tranzakció-típus összefonódásnak minősül-e vagy sem, mert a

¹¹⁰ Vj-146/1999. 9) pont.

¹¹¹ EU fúziós közlemény (90) pont.

bejelentési kötelezettség elmulasztása súlyos jogkövetkezményekkel járhat (Tpvt. 31. §, 78. §).¹¹²

90. Az irányítók számának egynél többre történő csökkenésének speciális esete, amikor a vállalkozás valamennyi megmaradó közös irányítója ugyanazon vállalkozáscsoport tagja (legalább egy kilépő közös irányító pedig nem). Az ilyen összefonódás tartalmát (piaci következményeit) tekintve nem különbözik attól az esettől, amikor a közös irányítást egyedüli irányítás váltja fel. Az ilyen közös irányítású vállalkozás ugyanis az összefonódás következtében egy vállalkozáscsoportba kerül a megmaradó közös irányítóival.¹¹³
91. Szintén összefonódásnak minősülnek az olyan tranzakciók, amelyek következtében a vállalkozás (vagy több vállalkozás) egy másik vállalkozás feletti irányítás jogát a jövőben egy vagy több további vállalkozással közösen fogja gyakorolni,¹¹⁴ vagy a közös irányítók köre úgy változik, hogy valamely közös irányító helyébe egy másik lép. Mindkét esetben van ugyanis legalább egy olyan vállalkozás, amely az adott tranzakció révén szerez közös irányítást, vagyis megvalósul a Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja. Ez a szabályozás tartalmi szempontból is lényeges. Egy új közös irányító belépése ugyanis (akár bővülés, akár csere révén) olyan új érdekeket jeleníthet meg (különösen az új közös irányító és az irányított vállalkozás közötti horizontális vagy vertikális kapcsolat esetén), amelyek alapvetően megváltoztathatják a közösen irányított vállalkozás piaci magatartását.¹¹⁵

2. Szervezeti egyesülés

92. A szervezeti egyesülésnek a Tpvt. 23. § (1) bekezdés a) pontja [azonosan a Ptk. 3:44. § (1) bekezdésével] két esetét különbözteti meg:
- az összeolvadást, amikor az egyesülő vállalkozások mindegyike megszűnik, és helyettük új vállalkozás jön létre, amely az egyidejűleg megszűnő valamennyi vállalkozásnak általános jogutódja lesz, valamint
 - a beolvadást, amikor a beolvadó vállalkozás megszűnik, és általános jogutódja az egyesülésben részt vevő másik (befogadó) vállalkozás lesz.

¹¹² Vj-40/2008. 32) pont és Vj-1/2013. 16) pont.

¹¹³ Vj-40/2014. 52) pont.

¹¹⁴ Vj-50/2013. 19) pont.

¹¹⁵ Vj-124/2008. 16) pont, Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.046/2013/5.

93. Az összeolvadás és a beolvadás csak független vállalkozások által történő megvalósításuk esetén minősül összefonódásnak. Ez alól kivételt képezhet az ugyanazon vállalkozások által közösen irányított (és így a Tpvt. 15. § alapján egymástól nem független) vállalkozások összeolvadása vagy egyiknek a másikba történő beolvadása, ha a korábbi közös irányítóknak csak egyike (vagy a korábbinál szűkebb köre) válik az egyesült vállalkozás egyedüli (vagy csökkent számú közös) irányítójává. Az ilyen helyzet azonban nem a Tpvt. 23. § (1) bekezdésének a) pontja, hanem annak b) pontja alapján minősül összefonódásnak, mint egy vállalkozás – vagy több vállalkozás közös – irányításszerzése a tőle (tőlük) független egyesülő vállalkozások felett. A Tpvt. 15. § alapján ugyanis a közösen irányított vállalkozás valamennyi közös irányítójától függetlennek minősül.¹¹⁶
94. A beolvadás speciális esete, amikor valamely céltársaság feletti irányítást megszerezni kívánó (A) vállalkozás által alapított leányvállalkozás beolvad a céltársaságba, és (A) vállalkozás az így egyesült vállalkozás felett szerzi meg az irányítást. A leányvállalkozásnak a céltársaságba történő beolvadása nem minősül önálló összefonódásnak, hanem olyan előzetes lépésnek, amely a tranzakció egyértelmű gazdasági céljának, (A) vállalkozásnak a céltársaság feletti irányításszerzésének a megvalósítását szolgálja.¹¹⁷ (lásd még IV.5.1.1.).

3. Vállalkozásrész

95. A Tpvt. 23. § (1) bekezdés a) pontjának utolsó fordulata összefonódásnak minősíti azt, ha a vállalkozás vállalkozásrésze a vállalkozástól független másik vállalkozás részévé válik. A vállalkozásrész összefonódásként történő minősítése versenypolitikai szempontból meghatározó jelentőségű. Ugyanis a koncentráció – amely mesterséges növekedésének figyelemmel kísérése az összefonódás-bejelentési rendszernek, és az összefonódások versenyfelügyeleti vizsgálatának alapvető funkciója – elsődlegesen nem vállalkozáshoz, hanem érintett árupiacokhoz kötődik. Ebből következőleg a Tpvt. 23. § (5) bekezdése is azt rögzíti, hogy vállalkozásrésznek minősülnek az olyan eszközök vagy jogok, amelyek megszerzése önmagában vagy az azokat megszerző vállalkozásnak már rendelkezésére álló eszközökkel és/vagy jogokkal együtt elégségesek a piaci tevékenység végzéséhez. Ha ugyanis ez a feltétel teljesül, akkor a vállalkozásrésznek egy másik vállalkozás számára történő eladása (átengedése) átrendezi – mégpedig

¹¹⁶ Vj-95/2001. 16) pont.

¹¹⁷ Vj-24/2013. 26) pont és Vj-100/2015. 19) pont.

mesterséges úton – adott áru tekintetében az érintett piaci arányokat: az átengedő vállalkozás piaci részesedése csökken (szélső esetben: nullára), míg az átvevő vállalkozásé növekszik. Mindez értelemszerűen változást eredményez az adott áru(k) esetében a koncentrációban.

96. A koncentráció versenyjogi szempontból nem vállalkozás-, hanem vállalkozáscsoport szinten értelmezendő. Ezzel összhangban a Tpv. 23. § (1) bekezdés a) pontjának „a vállalkozás része a másik vállalkozás részévé válik” fordulata vállalkozáscsoport szintre is vonatkozik. Nevezetesen az olyan esetekre is, ha a vállalkozás vállalkozásrész vagy valamely vállalkozáscsoportba tartozó több vállalkozás vállalkozásrészei egy másik vállalkozáscsoportba tartozó egy vagy több vállalkozás részeivé válnak.¹¹⁸
97. A vállalkozásrésznek a vállalkozáscsoport szintjén történő értelmezéséből következik az is, hogy a Tpv. 23. § (5) bekezdése ugyan a megszerző vállalkozás (és nem vállalkozáscsoport) rendelkezésére álló eszközöket és jogokat említi, a versenyfelügyeleti gyakorlat azonban azzal azonosan értékeli azt is, ha egy, a megszerző vállalkozással azonos vállalkozáscsoportba tartozó másik vállalkozás rendelkezik a szükséges eszközökkel és jogokkal.¹¹⁹
98. A vállalkozásrész átengedése (átvétele) sokféle formában valósulhat meg. A vállalkozásrésznek minősülés legnyilvánvalóbb esete az, amikor egy gyáregység (üzemegység, részleg) kerül át egyik vállalkozástól a másik vállalkozáshoz. Egy ilyen egység ugyanis szinte szükségszerűen rendelkezik adott tevékenység önálló végzésének műszaki-gazdasági feltételeivel, amit a jövőben az átadó helyett az átvevő vállalkozás hasznosít(hat) majd.¹²⁰
99. Tartalmát és eredményét tekintve nem különbözik a teljes gyáregység megvásárlásától az az eset, amikor adott áru előállításához szükséges és elégséges gépek-eszközök kerülnek át az egyik vállalkozástól a másik vállalkozáshoz.¹²¹
100. Az eddig említett esetekben a vállalkozásrész tárgyasult formát öltött (gyáregység, gép stb.). A tárgyi jelleg azonban nem elengedhetetlen feltétel. A gyártáshoz-forgalmazáshoz kapcsolódó jogok (védjegyek, ipari minták, know-how stb.) is vállalkozásrésznek minősülhetnek (akár önmagukban, azaz a gyártáshoz szükséges eszközök átadása nélkül is), ha azok átengedése következtében az azok felhasználásával előállítható áruk piacán

¹¹⁸ Vj-99/2013. 31) pont és Vj-78/2014. 19) pont.

¹¹⁹ Pl.: Vj-44/2005.

¹²⁰ Pl.: Vj-159/2007.

¹²¹ Pl.: Vj-67/2008.

a jövőben az átvevő vállalkozás jelenhet meg az átadó vállalkozás helyett. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy a vállalkozás rendelkezzen az adott áruk gyártásához szükséges eszközökkel.¹²²

101. A jogok átengedésének a Tpv. 23. § (5) bekezdése által külön is nevesített esete, amikor a vállalkozás közvetlenül a vele szerződéses kapcsolatban álló ügyfelek állományát (a fogyasztókat) adja át egy másik (az adott fogyasztók kiszolgálásához szükséges eszközökkel és jogokkal rendelkező) vállalkozásnak, és ebből kifolyólag az átvevő vállalkozásnak lehetősége nyílik az átadó vállalkozás által korábban végzett piaci tevékenység folytatásával piaci részesedését növelni.¹²³ Az előzőek szerinti feltételek teljesülése esetén az ügyfélállomány átvétele akkor is vállalkozásrész megszerzésének minősül, ha az nem a Ptk. szerinti szerződésátruházással történik.¹²⁴

102. Vállalkozásrésznek minősül az ügyfélállomány akkor is, ha az egyes ügyfelek átvételéhez azok hozzájárulása is szükséges. Valamely tranzakció összefonódásként történő minősülésének ugyanis elégséges feltétele az átadó vállalkozás addigi forgalma (piaci részesedése) megszerzésének lehetősége (az összefonódás más formái esetében sincs garancia arra, hogy a megszerzett vállalkozás, vállalkozásrész addigi vevői, üzletfelei a megszerzőt választják majd üzleti partnerként). Ez egyben azt is jelenti, hogy az ügyfél-hozzájárulás hiánya a tranzakció bejelentését nem teszi időelőttivé (lásd: VI.2.), továbbá azt is, hogy a teljes állományhoz kapcsolódó nettó árbevételt (mint maximálisan lehetséges forgalomnövekedést) kell figyelembe venni (lásd még: 180. pont).¹²⁵

103. A Tpv. 23. § (5) bekezdésének „ideértve a vállalkozás ügyfélállományát is” fordulata nem azt jelenti, hogy a vállalkozásrésznek szükségszerűen eleme az ügyfelek megszerzése, hanem azt, hogy speciális esetben az ügyfélállomány önmagában is alkothat vállalkozásrészt.¹²⁶

104. A munkaerő átvétele a vállalkozásrész bármely fenti (vagy alább bemutatott) formájának megvalósulása esetén ugyan elősegítheti a vállalkozásrész által korábban végzett tevékenységnek a megszerzője általi mielőbbi és hatékony folytatását, azonban nem elengedhetetlen feltétele a vállalkozásrészként történő minősítésnek.¹²⁷

¹²² Pl.: Vj-205/2004.

¹²³ Pl.: Vj-26/2002.

¹²⁴ Vj-105/2014. 8) pont.

¹²⁵ Vj-13/2015. 12) pont.

¹²⁶ Vj-114/2014. 10. pont.

¹²⁷ Uo.

105. Az összefonódásnak a Tpv. 23. (1) bekezdésében foglalt egyes alakzatainak elhatárolása olyan jogszabály-értelmezést feltételez, mely kizárja azt, hogy valamely alakzat más alakzat(ok) értelmezési tartományát egészében magába foglalja. Ennek megfelelően a vállalkozásrésznek a Tpv. 23. § (5) bekezdés szerinti fogalma nem azonosítható a vállalkozás üzletrészeinek (és az ahhoz rendelt szervezeti és vagyoni jogok) egészével. Ellenkező esetben ugyanis a Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja kiüresedne.¹²⁸

3.1. Outsourcing és vállalkozásrész

106. A Tpv. 23. § (5) bekezdése alkalmazásában – az Európai Bizottság gyakorlatától¹²⁹ eltérően – irreleváns, hogy az adott vállalkozásrész (át)vevője valóban végezni fog-e annak révén piaci tevékenységet, vagy azt csak az átadó (eladó) vagy csak saját maga részére fogja végezni. Elegendő azt belátni, hogy az átadásra kerülő eszközök vagy jogok – önmagukban vagy a megszerző vállalkozás rendelkezésére álló eszközökkel és jogokkal együtt – alkalmasak lehetnek a piaci tevékenység végzésére. Nem szabad ugyanis semmiféle bizonytalanságot keletkeztetni abban a tekintetben, hogy adott tranzakció-típus összefonódásnak minősül-e vagy sem, mert a bejelentés elmulasztása súlyos jogkövetkezményekkel járhat (Tpv. 31. §, illetve 78. §).¹³⁰ A vállalkozásrész minősítésére vonatkozó magyar objektív megközelítés nagyobb biztonságot nyújt a piaci szereplőknek, hiszen megállapodásuk összefonódásnak minősülésére nézve nem kell bizonytalan mérlegelést végezniük. Amennyiben ugyanis az átkerülő vállalkozásrész felhasználásával a harmadik feleknek történő szolgáltatásnyújtás elvi lehetőségénél szigorúbb mérce érvényesülne (tényleges igénybevétel/szolgáltatásnyújtás), akkor az ügylet jogi minősítése ki lenne téve az utóbb bekövetkező körülményeknek. Márpedig – szemben a nem teljes funkciójú közös vállalkozással – az outsourcing megállapodás esetén az átkerülő vállalkozásrész felhasználása kizárólag az átvevőn múlik (nem kell hozzá a nem teljes funkciójú közös vállalkozás alapítóinak megegyezése), így az előzőekben említett helyzet könnyen előfordulhat.¹³¹

107. Az outsourcing megállapodások összefonódásnak minősülése szempontjából tehát a meghatározó körülmény az, hogy az átvevő képes-e a megszerzett eszközök és munkavállalók felhasználásával harmadik felek részére is szolgáltatást nyújtani

¹²⁸ Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.Kpk. 45.033/2016/6-I.

¹²⁹ EU fúziós közlemény (25)-(27) pontok

¹³⁰ Vj-30/2011. 14) pont.

¹³¹ Vj-62/2014. 16) pont.

(ideértve, ha a szerződés ezt kifejezetten nem tiltja meg). Ebből következően nem minősül összefonódásnak az olyan outsourcing megállapodás, amely kifejezetten kizárja az átadott vállalkozás harmadik feleknek történő szolgáltatásnyújtását, vagy a felek ebben a körben nem teljes funkciójú közös vállalkozást alapítanak.¹³² Ha azonban a felek utóbb a harmadik felek felé történő szolgáltatásnyújtás tilalmát feloldják, akkor ez a szerződésmódosítás összefonódásnak minősül. Önmagában nem zárja ki a magyar jog alatt az összefonódásnak minősülést az sem, ha az átadó korábban nem értékesített külső megrendelők felé.¹³³

3.2. Bérleti szerződés és vállalkozásrész

108. Egy kiskereskedelmi üzlet bérleti jogának megszerzése önmagában nem jelenti azt, hogy a megszerző vállalkozásnak lehetősége nyílik egy másik vállalkozás addigi értékesítését adott érintett piacon átvenni, és ez által piaci tevékenységet folytatni.¹³⁴ Egy bérleti szerződés tárgyát képező kiskereskedelmi ingatlan vonatkozásában csak akkor lehet beszélni vállalkozásrészről, ha:

- az ingatlanban a bérleti szerződés megkötését közvetlenül megelőzően olyan tevékenység folyt, amelyet a bérbevevő végez, tehát a bérlet tárgyát képező helyszínekhez kapcsolódik bizonyos goodwill, mire tekintettel,
- a bérbevevő viszonylag rövid időn belül az ingatlanban saját know-how-jának, szakembereinek, a forgalmazandó áruk beszerzéséhez szükséges üzleti kapcsolattrendszer felhasználásával [vö. Tpvt. 23. § (5) bekezdése: „a megszerző vállalkozás rendelkezésére álló eszközökkel és jogokkal együtt”] képes lesz tovább folytatni az ingatlanban korábban végzett tevékenységet.¹³⁵

109. Ilyen esetben ugyanis tekintettel arra, hogy az adott helyszínen a vásárlók hozzászokhattak az adott jellegű tevékenység folytatásához, nagy valószínűséggel az új üzemeltető képes lesz a korábbi üzemeltető fogyasztói által támasztott keresletet megtartani.¹³⁶ Lényeges, hogy üzlethelyiség vállalkozásrészi minősítését eredményező goodwill forrásának a bérbeadónak vagy annak vállalkozáscsoportjának kell lennie.¹³⁷ Ez a követelmény abból vezethető le, hogy az összefonódás fogalmilag megköveteli a

¹³² Uo.

¹³³ Uo. 15) pont.

¹³⁴ Vj-49/2013. 13) pont.

¹³⁵ Uo. és Vj-10/2013. 21) pont.

¹³⁶ Vj-49/2013. 14) pont.

¹³⁷ Uo.

felek közötti akarategyezséget.¹³⁸ Vagyis a vállalkozásrészi minősítés és az összefonódást létrehozó akarategyezésben részes fél között közvetlen összefüggésnek kell lenni.^{139 140}

110. Nem önálló üzlethelységek, hanem üzlethelységen belüli eladó- és raktárterületek bérlése esetén a vállalkozásrésznek történő minősítés elengedhetetlen feltétele az előzőeken túlmenően, hogy a bérbevevő a bérelt eladó- és raktárterületen folytatott piaci tevékenység egészét átvegye, továbbá az azzal kapcsolatos piaci magatartását a bérbeadótól függetlenül végezhesse: önállóan dönthessen az áruválasztékról, az áruk beszerzéséről, az értékesítés tekintetében pedig az árakról és a marketingről. Nem akadályos ugyanakkor a vállalkozásrészként történő minősítésnek, ha a vállalkozásrész átszállásához nélkülözhetetlenül szükséges, az érintett piaci tevékenység önálló vitelét nem érintő szolgáltatásokat (pl. biztosítás, biztonsági szolgálat, takarítás) a bérbeadó és bérlő közösen veszi igénybe.¹⁴¹

111. Üzemegység vállalkozásrésznek minősül, ha annak bérbevételével (a benne megtalálható eszközök, készletek felhasználásával) folytatható az abban korábban végzett piaci tevékenység, amit elősegít, ha a vevő egyúttal a munkavállalókat is átveszi.¹⁴²

3.3. Ingatlan tulajdonjogának megszerzése

112. A bérleti jog átruházása kapcsán mondottak alkalmazhatók ingatlan tulajdonjogának a megszerzése kapcsán is.¹⁴³ Ezért abban az esetben, ha az ingatlan tulajdonjogát olyan vállalkozás adja át, amely korábban abban vállalkozáscsoport szinten sem végzett üzleti tevékenységet, akkor a vállalkozásrészi minőséget adó goodwill lehetséges származtatójával való akarategyezés híján összefonódásról nem lehet beszélni.¹⁴⁴

¹³⁸ Vj-38/2013. 16) pont.

¹³⁹ Miként az a Vj-10/2013. sz. ügyben is kimutatható volt, amelyben az üzlethelyiség bérbeadója a korábbi hasonló tevékenységet folytató üzemeltető vállalkozáscsoportjának tagja volt.

¹⁴⁰ A Vj-49/2013. sz. ügyben azonban az akarategyezés egy kiskereskedelmi lánc és egy nagy bevásárlóközpont között jött létre, miközben az üzlethelyiség vállalkozásrészi minősítését eredményező goodwill forrása közvetlenül nem a bevásárló központ, az ugyanis nem az ő tevékenységére volt visszavezethető, hanem az ott korábban működő másik kereskedelmi láncra. Ez a korábbi kereskedelmi lánc azonban egyszerűen csak felhagyott az üzlethelyiség üzemeltetésével, ezért megszakadt a vállalkozásrészi minősítéshez szükséges goodwill forrása és a kérdéses ügyletet akarategyezésükkel létrehozó felek közti kapcsolat, ezért nem lehetett szó összefonódásról sem. Ezzel szemben a Vj-94/2013. sz. ügyben megállapítható volt, hogy a vállalkozásrészi minősítés forrásai (az egyébként különböző vállalkozáscsoportokhoz tartozó ingatlantulajdonos és a korábbi forgalmazó bérlő) az akarategyezés létrehozásában részt vettek, ekként az összefonódás megvalósult.

¹⁴¹ Vj-3/2019. 49)-50) pontok.

¹⁴² Vj-114/2014. 10) pont.

¹⁴³ Vj-120/2015. 12) pont.

¹⁴⁴ Vj-120/2015. 13) pont.

113. Ingatlan tulajdonjogának megszerzése önmagában is minősülhet összefonódásnak, ha a tulajdonszerzés célja például az ingatlanhoz kapcsolódó bérbeadás (mint piaci tevékenység) tartós átvétele.¹⁴⁵
114. Abban az esetben, ha az ingatlan tulajdonjogát megszerző vállalkozás azt igazolhatóan azzal a szándékkal vásárolja meg, hogy az adott ingatlant (mint vállalkozásrészt) az azt eladó vállalkozásnak tartósan bérbe adja, akkor ez a bérbevétel (szemben a korábban nem saját tulajdonban lévő ingatlan bérbe vételével) nem eredményez „irányítás” változást az adott ingatlan (mint vállalkozásrész) tekintetében, ezért az ingatlan bérbevétele nem minősül összefonódásnak. Ezzel szemben az ingatlan tulajdonjogának megszerzése – miután az bérbeadás céljából történt (lásd 108. pont) – összefonódásnak minősül.

3.4. Vállalkozásrész és kizárólagos jog átruházás

115. Egy kizárólagosságot is tartalmazó forgalmazási szerződés versenyjogi megítélésére a Tptv. IV. fejezetének rendelkezései az irányadók.¹⁴⁶ Ezért egy forgalmazási szerződés megkötése önmagában semmiképpen sem valósíthat meg összefonódást, adott ügylet összefonódásként történő minősítése szempontjából is semleges értékelési kritérium. Összefonódás ezzel összefüggésben csak valamely forgalmazási tevékenység korábbi forgalmazótól történő átvételével valósulhat meg. Az ilyen tranzakció összefonódásnak minősüléséhez többletelemként a vállalkozásrész fennállása mellett az irányítás tartós megváltozása is szükséges.
116. Annak értékelésekor, hogy a kizárólagosság megszerzése egyben vállalkozásrész formájában megvalósuló összefonódásnak minősül-e, abból kell kiindulni, hogy minden, a gazdaság egésze szempontjából lényeges, mesterséges koncentrációnövekedés (vagyis amikor a vállalkozás nem szerves fejlődés eredményeként, a többi piaci szereplő akarata ellenére, hanem éppen ellenkezőleg, a vállalkozási struktúrának a valamelyikükkel történt megegyezésen alapuló tartós megváltoztatásával szerez piaci részesedést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá kerüljön. Mindebből következik, hogy csak az olyan kizárólagosságot is tartalmazó vertikális megállapodás értékelhető a Tptv. VI. fejezete alapján, amely az azzal érintett tevékenység végzésének jogát a tevékenységet korábban végzőtől (illetve annak vállalkozáscsoportjától) származtatja, oly módon, hogy a tevékenységet korábban végző ilyen jellegű tevékenységével felhagy, azzal a céllal,

¹⁴⁵ Vj-120/2015. 14) pont.

¹⁴⁶ Vj-94/2013. 16) pont.

hogyan annak végzésének jogát (lehetőségét) tartósan a vevőre ruházassa.¹⁴⁷ Az előzőeket figyelembe véve valamely tranzakció a Tpv. 23. § (5) bekezdése szerinti vállalkozásrész megszerzésének minősül, ha

- a) két vállalkozás(csoport) között akarategyezés jön létre abban a tekintetben, hogy
 - aa) az egyik vállalkozás(csoport) felhagy valamely tevékenység végzésével,
 - ab) amelynek folytatásával tartósan valamely tőle független vállalkozást bíz meg, és
- b) e tevékenységet a másik vállalkozás(csoport) rövid időn belül folytatni képes a rendelkezésére álló és a tevékenységgel felhagyó vállalkozás(csoport) által részére átadott eszközökkel és (forgalmazási) jogokkal.¹⁴⁸

4. Teljes funkciójú közös vállalkozás létrehozása, és elhatárolása a nem teljes funkciójú közös vállalatától

117. A Tpv. 23. § (1) bekezdés c) pontjából következőleg az olyan közösen irányított vállalkozás létrehozása, amely nem felel meg annak a feltételnek, hogy „*egy önálló vállalkozás valamennyi funkcióját tartósan képes ellátni*”, nem minősül összefonódásnak. Az ilyen, ún. nem teljes funkciójú közös vállalkozás alapítása esetén az alapítók közötti együttműködésre a Tpv. IV. fejezetének rendelkezései az irányadók. A hivatkozott törvényhely „*létrehozása*” fogalmát szélesen kell értelmezni, abba a közösen irányított vállalkozás alapítása mellett az is beleértendő, amikor az addig egyedül irányított vállalkozás válik egy vagy több új irányító belépésével közösen irányítottá, vagy egy addig is közösen irányított vállalkozás esetében változik meg a közös irányítók köre. Ezért a Tpv. 23. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti, egy meglévő vállalkozás feletti közös irányításszerzés csak akkor minősül összefonódásnak, ha az olyan vállalkozás felett történik, amely képes ellátni egy önálló vállalkozás valamennyi funkcióját (teljes funkciójú közös vállalkozás).¹⁴⁹ Közös közvetett irányításszerzés esetén ugyanakkor nem szükséges annak vizsgálata, hogy a közvetett közös irányítás alá kerülő vállalkozás (céltársaság) teljes funkciójú-e, ha a közös közvetett irányításszerzés egy teljes funkciójú közös vállalkozás közvetlen irányításszerzésének következménye, mert ez utóbbi mindenképpen összefonódásnak minősül. Ha viszont a közvetlen irányítást egy nem teljes funkciójú közös vállalkozás

¹⁴⁷ Vj-99/2013. 32) pont.

¹⁴⁸ Uo. 33) pont.

¹⁴⁹ Vj-12/2018. 17) pont, Vj-14/2018. 26) pont és Vj-18/2018. 16) pont.

szerzi meg, akkor (függetlenül attól, hogy a tranzakció céljára jött létre, vagy már korábban is létezett) vizsgálni kell, hogy a céltársaság teljes funkciójú-e (vö. 16. pont).¹⁵⁰

118. A teljes feladatkör ellátásának képessége azt jelenti, hogy a közös vállalkozásnak képesnek kell lennie az adott piaco(ko)n jelenlévők által végzett funkciók elvégzésére. Azaz tartósan rendelkeznie kell az ebben a körben releváns áruk előállításához – az adott piac szereplőinek működését irányadónak véve, objektíve – szükséges materiális és immateriális eszközökkel, a napi működést végző alkalmazottakkal, az azt irányító vezetőséggel, adekvát pénzügyi háttérrel, és egyes esetekben hatósági engedélyekkel.¹⁵¹ Azt, hogy egy közös vállalkozás teljes funkciójúnak minősüljön, általában kizárja, ha tartósan kizárólag alapítóival áll üzleti kapcsolatban.¹⁵²

119. Abban az esetben, ha a közösen irányított (vagy az ügylettel azzá váló) vállalkozás nem csak, de túlnyomó részben irányítóival¹⁵³ kereskedik, akkor csak esetről-esetre bírálható el, hogy annak milyen aránya szükséges ahhoz, hogy a vállalkozás ne minősüljön teljes funkciójúnak, főszabályként azonban teljes funkciójúnak minősül a vállalkozás, ha értékesítésének nagyobb hányada nem irányítói részére történik. Lényeges szempont az is, hogy a vállalkozás kereskedelmi kapcsolataiban azonos módon kezeli-e az irányítóit más vállalkozásokkal. Ha igen (azaz az irányítók felé is a piacon egyébként szokásos feltételekkel kereskedik), akkor a más vállalkozásokkal történő kereskedés viszonylag alacsony (20 százalékos) mértéke felett is teljes funkciójúnak minősülhet a vállalkozás.¹⁵⁴ A fenti arányokat hosszabb távon kell vizsgálni. Így az a körülmény, hogy egy bevezetési szakaszban a közös vállalkozás csak alapítói felé fog értékesíteni – a 113. pont szerinti feltételek teljesülése esetén – nem zárja ki a közös vállalkozás teljes funkciójúnak minősülését. Ennek feltétele, hogy a bevezetési szakasz hossza igazodjon azon piac jellegzetességeihez, melyen a közös vállalkozás tevékenykedni fog, és a nem az irányítók felé történő értékesítés felfutásra megfelelő tervek álljanak rendelkezésre.

120. Egy alapkezelő és annak közös irányítói esetében az előzőektől eltérően kell megítélni azt, hogy kizárja-e az alapkezelő teljes funkciójúnak minősülését az, ha kizárólag (vagy túlnyomó részben) irányítói részére végzi a tevékenységét. Egy alapkezelő és annak közös irányítói, illetve az alap befektetési jegyeinek tulajdonosai közötti kapcsolat

¹⁵⁰ Vj-28/2019. 20) pont.

¹⁵¹ Vj-27/2011. 24) pont.

¹⁵² Uo. 33) pont.

¹⁵³ Itt és a 4. rész további pontjaiban, ha a vállalkozás a vizsgált ügylet révén válik közösen irányítottá, akkor (közös) irányítók alatt az addigi egyedüli irányító értendő.

¹⁵⁴ Vj-18/2018. 19) pont.

ugyanis összetettebb, mint az előző pontbeli vertikális kapcsolat a közös vállalkozás és annak irányítói között. Az alapkezelő ugyanis nem csak irányítóival, hanem az alapba befektetőkkel is (üzleti) kapcsolatban áll, hiszen tevékenységét az ő érdekükben is végzi. Ezért, ha a befektetők köre szélesebb, mint az irányítóké, az azt jelenti, hogy az alapkezelő nem csak irányítóival áll üzleti kapcsolatban, mire tekintettel ebből a szempontból nem kérdőjelezhető meg teljes funkciójúsága. Olyan esetben, amikor az alapkezelő irányítói és befektetői ugyanazok a vállalkozások, akkor az alapkezelő a tevékenységét ugyan kizárólag az irányítói részére végzi, ami azonban önmagában nem teszi az alapkezelőt nem teljes funkciójává, ha az alap működésére vonatkozó szabályok nem zárják ki annak lehetőségét, hogy a jövőben az alapba az alapkezelő irányítóin kívül más is befektessen.¹⁵⁵

121. Ha egy közös vállalkozás alapításának célja más vállalkozás(ok) feletti irányítás megszerzése, mindaddig, amíg a közös vállalkozás tevékenysége nem terjed túl az irányítás megszerzésén és alapítói közös közvetett irányítási jogainak gyakorlásán, nem minősül teljes funkciójú közös vállalkozásnak.¹⁵⁶ Ugyanez a helyzet akkor is, ha a közös vállalkozás alapításának célja nem a közös irányítás megszerzése, hanem az a már meglévő közös irányítás gyakorlásának eszköze.¹⁵⁷ Szintén nem minősül teljes funkciójúnak az a vállalkozás, amelynek tevékenysége nem terjed túl a más vállalkozásokban meglévő, irányítási jogot nem biztosító (irányítói szempontjából közvetett) tulajdoni részesedések kezelésén.¹⁵⁸

5. Összefüggő ügyletek

122. A GVH gyakorlatában két alapesetben kerülhet sor több ügylet egy eljárásban való elbírálására:

- amikor a külön-külön is összefonódásnak minősülő ügyletek (függetlenül attól, hogy önmagukban tekintve bejelentéskötelesnek minősülnek-e) a köztük fennálló összefüggések miatt ténylegesen egyetlen Tpvt. 23. § (1) bekezdése szerinti összefonódást valósítanak meg;
- amikor a külön-külön összefonódásnak minősülő ügyletek nem alkotnak ugyan egyetlen összefonódást, de azok piaci hatását a köztük fennálló kölcsönös összefüggés

¹⁵⁵ Vj-14/2018. 29) pont.

¹⁵⁶ Uo. 25) pont és Vj-25/2015. 14) pont

¹⁵⁷ Vj-99/2016. 26) pont.

¹⁵⁸ Vj-12/2018. 20) pont.

miatt csak egyetlen (vagy egyesített) eljárásban lehetséges egymásra tekintettel értékelni.

5.1. Egy összefonódásnak minősülő több ügylet

123. Az egy összefonódásnak minősülő ügyleteknek három alapesete különböztethető meg:

- Egymásra épülő ügyletek, amelyek mögött *egységes gazdasági cél* húzódik meg, melyet a tranzakciósorozat egyes lépései önmagukban nem, hanem csak együttesen képesek megvalósítani.
- Sorozatfelvásárlások, amelyek révén egy vállalkozáscsoport tagja(i) szerez(nek) egyedüli (közös) irányítást¹⁵⁹ több olyan vállalkozás felett, amelyek ugyanazon vállalkozáscsoportnak a tagjai. Sorozatfelvásárlásnak minősül az is, ha különböző vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások szereznek közös irányítást több olyan vállalkozás felett, amelyek egy vállalkozáscsoportba tartoznak, és mindegyik irányításszerzésben részt vesz a különböző vállalkozáscsoportok legalább egy-egy tagja.
- Következmény összefonódások, amikor valamely ügylet révén megvalósuló összefonódás azzal jár, hogy egy további – nem az ügylet révén irányítás alá kerülő vállalkozáscsoportba tartozó – vállalkozás irányítása is megváltozik.

124. A fenti esetekben az ügyletek egyetlen összefonódásként történő kezelésének nem elengedhetetlen feltétele, hogy az ügyletek ugyanazon a napon jöjjenek létre. A tranzakció kezdő és záró lépése közötti időtáv tetszőlegesen hosszú lehet, annak nem a Tptv. rendelkezései, hanem a racionális végrehajtás szempontjai szabnak határt (ti., hogy a felek által elhatározott, és kölcsönösen elfogadott ügyletet általában nem célszerű hosszabb ideig függőben tartani).

5.1.1. Egységes gazdasági cél alapján egymásra épülő ügyletek

125. Az összefonódások ellenőrzésének célja a piaci struktúrára gyakorolt tartós változások nyomon követése. Ennél fogva közömbös, hogy az irányítást milyen konstrukcióban (mennyi lépcsőben, hány jogügylet révén) szereztek meg, feltéve, hogy végül egyetlen összefonódást alapoz meg. Az összefonódás valódi tartalmának, a piacon létrejövő tényleges tartós változás megítéléséhez – összhangban az Európai Bizottság gyakorlatával¹⁶⁰ – meg kell határozni az ügyletek mögötti valós gazdasági célt. Ez

¹⁵⁹ Itt és a továbbiakban, amikor a IV.5. pont az irányításszerzés fogalmát említi, abba beleértendők azok az esetek is, amikor valamely vállalkozásba egy másik vállalkozás beolvad, vagy egy másik vállalkozás része ezen vállalkozás részévé válik.

¹⁶⁰ Lásd: EU fúziós közlemény (38) pont.

egyúttal azt is jelenti, hogy a különböző ügyletek egyetlen összefonódást valósíthatnak meg, ha azok egymással kölcsönösen összefüggnek olyan módon, hogy az egyik ügyletre a másik nélkül nem került volna sor.

126. Egyetlen összefonódás állhat ezért fenn, ha ugyanaz(ok) a vásárló(k) az irányítást végső soron egyetlen üzleti tevékenység, vagyis egyetlen gazdasági egység felett, több, de egymást feltételező jogügylettel szerzik meg, függetlenül attól, hogy az eladók egyazon vállalkozáscsoportba tartoznak-e. Az egy összefonódásként való kezelésének ugyanakkor elengedhetetlen feltétele, hogy az egyes tranzakciókban az irányítást megszerző vállalkozások ugyanazon vállalkozáscsoportba tartozzanak. Mindezen követelmények – a versenyfelügyeleti tapasztalatok alapján – változatos formákban valósulhatnak meg. Ezért az, hogy egy ügylet-sorozat egy összefonódásnak minősül-e, csak esetről-esetre bírálható el.
127. Az egy gazdasági célt megvalósító több összefonódás tipikus esete, amikor egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen két vagy több olyan vállalkozás felett szerez külön-külön is összefonódásnak minősülően irányítást, amely vállalkozások tevékenysége olyan módon függ össze egymással, hogy azok csak együttesen alkalmasak piaci tevékenységre, de legalábbis érezhető hatékonysági előnyökkel jár az együttes működtetés.¹⁶¹ Az ilyen helyzet fennállásának valószínűségét erősíti, ha az ügyletek révén irányítás alá kerülő egyes vállalkozások addigi irányítói kölcsönösen kisebbségi részesedésekkel rendelkeznek a többi irányítás alá kerülő vállalkozásban.
128. Egy összefonódásnak minősül az is, amikor a céltársaság feletti irányítás megszerzéséhez több kisebbségi részesedés megszerzése szükséges, melyek közül legalább egy nem közvetlenül, hanem a céltársaságot tulajdonló vállalkozás feletti irányítás megszerzése révén kerül a céltársaság feletti irányítást megszerezni kívánó vállalkozás tulajdonába. Ez utóbbi irányításszerzés önmagában is összefonódásnak minősül. Ha azonban ez az irányításszerzés kizárólag a céltársaság feletti irányítás megszerzése érdekében történik (ami egyértelműen megállapítható abban az esetben, ha ez a vállalkozás nem végez piaci tevékenységet), akkor az nem minősül önálló összefonódásnak, hanem csupán a céltársaság feletti irányítás megszerzése eszközének.¹⁶²

¹⁶¹ Vj-6/2015. 16) pont, Vj-35/2015. 22) pont és Vj-102/2015. 29) pont.

¹⁶² Vj-53/2012. 32) pont és Vj-78/2015. 17) pont.

129. Ugyanez a helyzet, amikor egy vállalkozás két olyan egymástól független vállalkozás felett szerez irányítást, melyek kizárólagos tevékenysége, hogy közösen irányítják azt a vállalkozást, mely vállalkozás (mint céltársaság) tevékenységének megszerzése érdekében szerez irányítást a vállalkozás a két közös irányító felett. A két közös irányító feletti külön-külön összefonódásnak minősülő irányításszerzéseknek ugyanis nincs önálló gazdasági céljuk (tartalmuk), azok csak együttesen, a céltársaság feletti közvetett irányítás megszerzése által kapnak észszerű gazdasági tartalmat.¹⁶³
130. Az előzőek szerinti viszonylag általánosnak tekinthető ügylettípusok mellett további speciális helyzetekre nézve is megállapította a GVH, hogy egy több összefonódásból álló ügylet annak gazdasági célja alapján egyetlen összefonódást valósít meg.¹⁶⁴
131. Az egyazon gazdasági célt megvalósító ügyletek közül nem minősülnek az összefonódás részének azok az ügyletek, amelyek önmagukban nem valósítanak meg összefonódást. Így például nem része az összefonódásnak a másik vállalkozás feletti közös irányítás megszerzése céljából alapított közös vállalkozás létrehozása, ha az nem minősül a Tpvt. 23.§ (1) bekezdés c) pontja alá eső ún. teljes funkciójú közös vállalkozásnak.¹⁶⁵ Szintén nem minősülnek az egy gazdasági célt szolgáló összefonódás részének azok az összefonódás megvalósulásához szükséges irányításváltozások, amelyekben az érintett vállalkozások egymástól nem függetlenek, és így a köztük létrejött irányításváltozást eredményező ügyletek nem minősülnek összefonódásnak.¹⁶⁶

5.1.2. Sorozatfelvásárlások

132. A sorozatfelvásárlás esetében nem szükséges annak külön vizsgálata, hogy az egyes lépésekre egymásra tekintettel került-e sor, azok egymást szükségképpen feltételezik-e. A Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja alapján ugyanis több egymástól nem független vállalkozás feletti irányításszerzés definíciószerűen egyetlen összefonódást valósít meg,¹⁶⁷ több egymástól nem független vállalkozás vállalkozásrészeinek megszerzése pedig a Tpvt. 23. § (1) bekezdés a) pontja alapján minősül egyetlen összefonódásnak, mert a hivatkozott törvényhelynek a „vállalkozás része a másik vállalkozás részévé válik” fordulata vállalkozáscsoport szintre is vonatkozik (lásd 90. pont). Az előzőek alapján a Tpvt. 23. § (1) bekezdése a) és b) pontjának együttes alkalmazásával

¹⁶³ Vj-21/2013.

¹⁶⁴ Vj-88/2012., Vj-24/2013., Vj-2/2014., Vj-6/2014. és Vj-64/2014.

¹⁶⁵ Vj-25/2015. 14) pont.

¹⁶⁶ Vj-99/2016. 21) pont.

¹⁶⁷ Vj-8/2013. 18) pont, Vj-29/2014. 14) pont és Vj-82/2014. 10) pont.

sorozatfelvásárlásnak minősül az is, ha egymástól nem független vállalkozások és azoktól nem független vállalkozások részeinek megszerzésére kerül sor ugyanazon vállalkozás vagy azonos vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások részéről.¹⁶⁸

133. Az egyetlen összefonódásnak minősülő sorozatfelvásárlás esetén előállhat, hogy az annak kezdő lépésével (lépéseivel) irányítás alá kerülő vállalkozás nettó árbevétele (vállalkozások együttes nettó árbevétele) nem éri el a Tpv. 24. § (1) bekezdése szerinti 1,5 milliárd forintos küszöbértéket. Ilyen esetben a sorozatfelvásárlás ezen első része nem esik a Tpv. 24. § (1) bekezdés szerinti bejelentési kötelezettség alá. Ezért a sorozatfelvásárlás csak azon lépéstől minősül bejelentésköteles összefonódásnak, amely lépéssel az irányítása alá kerülő vállalkozás nettó árbevétele önmagában vagy [figyelemmel a Tpv. 24. § (2) bekezdésére] az addig irányítás alá került vállalkozások nettó árbevételével együtt átlépi az 1,5 milliárd forintos küszöbértéket. Ilyen esetben a sorozatfelvásárlásnak kizárólag az e lépés és az azt követő lépések által alkotott második része vizsgálható. Ellenkező esetben ugyanis a GVH az olyan összefonódásokat (az első rész lépéseit) is vizsgálná (és elvileg meg is tilthatná), amelyek – nem teljesítve a Tpv. 24. § (2) bekezdése szerinti feltételt – már végrehajthatóak voltak. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az összefonódás értékelésekor kizárólag a sorozatfelvásárlás fentiek szerinti második [a 24. § (1) bekezdése szerinti bejelentési küszöb elérését eredményező] részének versenyhatásai vizsgálhatók. A versenyjogi értékelés során a sorozatfelvásárlás első (korábbi) részében irányítás alá került vállalkozások már mint az irányítást megszerző vállalkozáscsoport tagjai veendő figyelembe.¹⁶⁹

134. A több, egymástól nem független vállalkozás feletti (és így egyetlen összefonódásnak minősülő) irányításszerzésnek speciális esete az, amikor ugyanazon szerződéssel irányítás alá kerülő vállalkozások között van olyan külföldi vállalkozás, amely nem végez piaci tevékenységet Magyarország területén (nem ért el nettó árbevételt). Ilyen esetben, ha az összefonódás-bejelentés az irányításszerzések összességére (közte a külföldi vállalkozás feletti irányításszerzésre) vonatkozik, akkor a GVH döntése kiterjed a külföldön honos (de Magyarországon nettó árbevételt nem elérő) vállalkozás feletti irányításszerzésre is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a GVH vizsgálhatná az összefonódás külföldi versenyhatásait.¹⁷⁰ Az előzőek alapján ilyen esetben jogszerű az

¹⁶⁸ Vj-93/2016. 18) pont.

¹⁶⁹ Vj-8/2013. 15) pont.

¹⁷⁰ Vj-72/2014. 16) és 23) pontok.

is, ha az összefonódás-bejelentés csak azon külföldön honos vállalkozásokra terjed ki, amelyek feletti irányításszerzés hatása érvényesülhet a magyar piacon.

5.1.3. Következmény összefonódások

135. Ha egy ügylet révén közvetlen irányítást szerző (A) vállalkozás vállalkozáscsoportjának egy vagy több tagja az ügylet révén közvetlen irányítás alá kerülő (B) vállalkozás vállalkozáscsoportjának egy vagy több tagjával közösen irányít egy vállalkozást, akkor ez a vállalkozás az ügylet következtében (A) vállalkozás vállalkozáscsoportjának tagjává válik (addigi közös irányítása egyedüli irányítássá alakul át), ami összefonódásnak minősül, mely azonban – mint következmény – a (B) vállalkozás feletti közvetlen irányításszerzéssel egy összefonódásnak minősül.¹⁷¹
136. Ha egy ügylet révén a közösen irányított (A) vállalkozás egyik közös irányítója (B) felett (C) vállalkozás közvetlen irányítást szerez, akkor ennek következtében változik (A) vállalkozás végső közös irányítóinak köre, ami összefonódásnak minősül, mely azonban – mint következmény – a (B) feletti közvetlen irányításszerzéssel egy összefonódásnak minősül.¹⁷²

5.2. Egyetlen eljárásban elbírálandó külön összefonódások

137. Két vagy több külön-külön összefonódásnak minősülő olyan ügyletet, amelyek a IV.5.1. részben foglaltak szerint nem alkotnak egyetlen összefonódást, a GVH egy összefonódás-bejelentési eljárásban, illetve a Tpv. 67. § (4) bekezdés a) vagy b) pontja szerinti feltétel teljesülése esetén egy versenyfelügyeleti eljárásban bírál el, ha
- azok kölcsönösen összefüggenek,
 - azok ugyanazon napon jönnek létre, és
 - azokra vonatkozóan az erre kötelezett döntése szerint egy egységes összefonódás-bejelentést nyújtottak be vagy a különböző összefonódás-bejelentések benyújtására ugyanazon napon került sor.
138. Két vagy több összefonódás között akkor áll fenn kölcsönös összefüggés, ha mindegyik összefonódás esetében a bejelentés alapjául szolgáló nettó árbevételi adatok és az összefonódások szempontjából releváns piaci hatások, így mindenekelőtt a piaci részesedések csak egymásra tekintettel határozhatók meg. Ebből kiindulva a magyar

¹⁷¹ Vj-37/2020. 60) pont.

¹⁷² Vj-43/2020. 57) pont.

versenyfelügyeleti gyakorlatban az összefonódások kölcsönös összefüggése az alábbi típusú ügyletek esetében volt megállapítható:

- Csereügyletek, amikor két vagy több vállalkozáscsoport tagjai cserélnék egymás közt kölcsönösen vállalkozásrészeket, vagy szerzik meg kölcsönösen a másik által irányított vállalkozást. Ilyen esetekben a „cserébe” kapott vállalkozás (vállalkozásrész) megszerzője által megvalósított összefonódásnál az általa „cserébe” adott vállalkozás (vállalkozásrész) nettó árbevételét és piaci részesedését már nem kell figyelembe venni, és értelemszerűen ugyanez a helyzet a másik összefonódás esetében is. Erre tekintettel a két összefonódás csak együttesen bírálható el.¹⁷³ Az előzőek szerinti kölcsönös összefüggést versenyjogi szempontból az sem kérdőjelezi meg, ha a felek által nem egyenértékűnek ítélt vállalkozások (vállalkozásrészek) „cseréjét” pénzmozgás is kíséri.
- Az előzőek szerinti csereügyletkez versenyjogi tartalmát tekintve nagyban hasonlatos, amikor két vállalkozás(csoport) az általuk addig közösen irányított vállalkozásokat egymás között felosztják: a vállalkozások egyik része egyikük, másik része pedig másikuk egyedüli irányítása alá kerül.¹⁷⁴
- Ugyanazon vállalkozáscsoport tagjai olyan vállalkozások felett szereznek irányítást (olyan vállalkozásrészek válnak részükké), amelyek nem azonos vállalkozáscsoportok tagjai (ezért a felettük történő irányításszerzések nem minősülnek a IV.5.1.2. szerinti egy összefonódást megvalósító sorozatfelvásárlásnak), és az egyes összefonódásokat az egységes gazdasági cél sem formálja a IV.5.1.1. alapján egyetlen összefonódássá. Ilyen esetben mindkét összefonódásra nézve az egyidejűleg a másik összefonódás révén irányítás alá kerülő vállalkozás közvetett résztvevőnek minősülne. Ebből következőleg az egyik összefonódás esetében (feltételezve a másik összefonódás tudomásulvételét) nettó árbevételként figyelembe kellene venni a másik összefonódással megszerzett vállalkozás (vállalkozásrész) nettó árbevételét, és viszont (ugyanilyen összefüggés áll fenn az egyes összefonódások piaci hatása tekintetében). Ezért a két összefonódás csak együttesen bírálható el.¹⁷⁵
- Az előzőhöz hasonló a helyzet, amikor közös irányításszerzés (vállalkozásrészeknek közösen irányított vállalkozáscsoport valamely tagjának a részévé válása) esetén átfedés van a két összefonódásban irányítást (vállalkozásrészt) megszerző

¹⁷³ Vj-83/2004. 11) pont.

¹⁷⁴ Vj-54/2015. 24) pont és Vj-55/2015. 18) pont.

¹⁷⁵ Vj-9/2013. 56) pont.

vállalkozáscsoportok között. Ebben az esetben azonban lényeges, hogy a két összefonódás esetében teljes átfedés van-e a közös irányítást szerző vállalkozáscsoportok körében. Teljes átfedés esetén ugyanis, ha az irányítás alá kerülő vállalkozások ugyanazon vállalkozáscsoport tagjai, akkor a IV.5.1.2. szerinti sorozatfelvásárlásról van szó. Ha viszont csak részleges az átfedés (például, ha a vállalkozás az egyik céltársaság felett egy másik vállalkozással közösen, egy további céltársaság felett pedig egyedül szerez irányítást),¹⁷⁶ akkor nem beszélhetünk sorozatfelvásárlásról, és így egyetlen összefonódásról. A IV.5.1.1. szerinti egységes gazdasági cél azonban ebben az esetben is egy összefonódássá formálhatja a két irányításszerzést.

139. Az egyes külön-külön összefonódásnak minősülő ügyletek közötti kölcsönös összefüggés tartalmi kérdés, melynél fogva az egy eljárásban történő elbírálásra az sem adhat alapot, ha az érintettek megállapodásaikban mindegyik összefonódás feltételeként jelölték meg a másik végrehajthatóságát. Ezért abban az esetben, ha a több ügylet közül csak az egyik feltételezi a másikat, vagyis olyan összefonódásokról van szó, amelyek közül az egyik logikailag megelőzi a másikat, akkor a GVH elsőként a logikailag a másikat megelőző összefonódást vizsgálja, és csak annak tudomásulvétele esetén foglalkozik a másik összefonódással. Ilyen helyzet áll elő, amikor a vállalkozás az általa megvalósított (Ö1) összefonódás mellett egy másik (Ö2) összefonódással elveszti az irányítást valamely általa irányított vállalkozás felett. Ekkor az (Ö1) összefonódásban figyelembe veendő nettó árbevétel és piaci hatás ugyan függ attól, hogy az (Ö2) összefonódás a GVH által tudomásulvételre kerül vagy sem, az (Ö2) összefonódás elbírálása azonban nem függ az (Ö1) összefonódás versenyjogi sorsától.¹⁷⁷ Ebből is következőleg, ha két ügylet között logikailag egyoldalú összefüggés van, de a felek a szerződésekben egymás feltételül szabták a két ügyletet, akkor a GVH nem tekinti időelőttinek a logikailag első ügylet bejelentését a másik ügylet létrejötte hiányában, mert ellenkező esetben a két ügylet versenyjogilag elbírálhatatlan lenne.

140. Az ugyanazon a napon létrejött összefonódásokra vonatkozó, de különböző napokon (akár egy nap különbséggel) benyújtott összefonódás-bejelentésekkel benyújtásuk sorrendjében foglalkozik a GVH.

¹⁷⁶ Vj-28/2015. 29)-30) pont és Vj-29/2015. 17)-18) pont (egyesített eljárások).

¹⁷⁷ Vj-6/2014. és Vj-7/2014. 47)-48) pont.

141. A benyújtás időpontjához igazodó sorrendiség azonban (nem csak az ugyanazon a napon, hanem a különböző napokon létrejött összefonódások esetében) csak az összefonódás-bejelentéssel kapcsolatos döntésre (hatósági bizonyítvány kiadása, versenyfelügyeleti eljárás indítása, visszautasítás) vonatkozik. Abban az esetben ugyanis, ha egy bejelentett és már versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált összefonódással az előzőek szerint összefüggő másik összefonódás-bejelentés bemutatja a piaci hatásokat az elsőként bejelentett összefonódás tudomásulvételének feltételezése mellett is, akkor lehetőség van először a másodikként bejelentett összefonódásról dönteni. Ezzel a lehetőséggel a GVH akkor él, ha a másodikként bejelentett összefonódás esetében már rendelkezésre állnak a döntéshez szükséges információk, míg az elsőként bejelentett összefonódás esetében még további eljárási cselekmények szükségesek.¹⁷⁸
142. Ha a bejelentőnek az egyes összefonódások vizsgálatának sorrendjére nézve nincs preferencia-sorrendje, akkor célszerű egyetlen összefonódás-bejelentést benyújtani, amely esetében azonban a Tpv. 43/M. § (2) bekezdése alapján az igazgatási szolgáltatási díjat a külön-külön összefonódásnak minősülő ügyletek mindegyikére meg kell fizetni, aminek hiányában a bejelentés elintézésének 8 napos határideje sem indul meg. Lehetőség van ugyanazon a napon külön-külön összefonódás-bejelentéseket is benyújtani. Ebben az esetben azonban, ha a GVH észleli, hogy az összefonódások kölcsönösen összefüggenek, akkor a 67. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén egyszerre vizsgálja az összefonódásokat, melyek mindegyikére nézve meg kell azonban fizetni a 62. § szerinti igazgatási szolgáltatási díjat is.
143. Ha egy bejelentett, de még nem elbírált összefonódással a 133. pont alapján összefüggő másik összefonódást jelentettek be, és a bejelentő a másodikként bejelentett összefonódás esetében nem mutatja be a nettó árbevételi adatokat és az összefonódás várható piaci hatásait mind az elsőként benyújtott összefonódás tudomásulvételének, mind pedig a tudomásulvétel hiányának esetére is, akkor a GVH a másodiknak bejelentett összefonódás esetében főszabályként a Tpv. 67. § (4) bekezdésének b) pontja alapján versenyfelügyeleti eljárást indít. Ez alól csak az lehet kivétel, ha két bejelentés alapján minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy a másodiknak bejelentett összefonódás piaci hatásait nem érinti az elsőként bejelentett összefonódás (pl. az utóbb bejelentett összefonódás céltársaság csoportja horizontális, vertikális és portfólió kapcsolatban sem áll az előbb bejelentett összefonódás céltársaság csoportjával).

¹⁷⁸ Vj-2/2020. 39)-40) pontok.

144. Előfordulhat, hogy az egymással összefüggő összefonódások ugyan külön-külön nem bejelentéskötelesek, de egymásra tekintettel igen (az egyik megvalósítását feltételezve a másik már igen, és viszont). Ilyen eset lehet például a Tpv. 24. § (1) és (2) bekezdésének alkalmazásában, ha egy 0 forint nettó árbevétellel rendelkező vállalkozáscsoport tagja ugyanazon a napon kötött szerződésekkel szerez irányítást egy 20 milliárd forint feletti és egy 1,5 milliárd forint feletti nettó árbevétellel rendelkező (más vállalkozást nem irányító) vállalkozás felett;¹⁷⁹ vagy a Tpv. 24. § (1) bekezdésnek alkalmazásában az, ha egy 15 milliárd forint nettó árbevételű vállalkozáscsoport tagja szerez irányítást ugyanazon a napon kötött szerződésekkel két egyaránt 3 milliárd forint nettó árbevételű (más vállalkozást nem irányító) vállalkozás felett.¹⁸⁰ Az ilyen és hasonló esetekben a vállalkozásnak lehetősége van arra, hogy csak az egyik (mégpedig bármelyik) összefonódást jelentse be. Ezekben az esetben azonban a másik (bejelentés nélkül végrehajtható) összefonódás révén irányítása alá kerülő vállalkozást értelemszerűen vállalkozáscsoportja tagjaként (közvetett résztvevőként) már figyelembe kell vennie.

145. Csereügyletek és közösen irányított vállalkozásoknak az addigi irányítók közötti felosztása (lásd 138. pont első és második esete) esetében, ha csak az egyik összefonódás bejelentésköteles, akkor a GVH csak a bejelentésköteles ügyletet vizsgálja azon feltételezés mellett, hogy annak tudomásulvétele esetén a másik összefonódás is megvalósul. Erre tekintettel azonban a nem bejelentésköteles összefonódás megvalósulásáig a bejelentésköteles összefonódás végrehajtása a Tpv. 29. § szerinti végrehajtási tilalomba ütközne, mert a nem bejelentésköteles összefonódás megvalósulásának hiányában a bejelentésköteles összefonódás nem a bejelentett és a GVH által tudomásul vett tartalommal valósulna meg. A nem bejelentésköteles összefonódás végleges megghiúsulása esetén a bejelentésköteles összefonódást a megghiúsulás következtében megváltozott tartalommal ismételtelen be kell jelenteni.

¹⁷⁹ Ilyen esetben az „elsőnek” tekintett összefonódás az irányításszerző vállalkozáscsoport 0 forintos nettó árbevétele alapján nem bejelentés-köteles, a „második” összefonódás viszont mindenképpen az, mert az „első” összefonódásra tekintettel az irányításszerző vállalkozás csoport nettó árbevétele már biztos több, mint 1,5 milliárd forint.

¹⁸⁰ Ebben az esetben, bármelyik összefonódás „elsőnek” tekintése esetén az együttes nettó árbevétel (15+3=18) kevesebb, mint 20 milliárd forint, arra tekintettel viszont a „második” összefonódás már mindenképpen bejelentésköteles, mert az együttes nettó árbevétel (18+3=21) meghaladja a 20 milliárd forintot.

V. A bejelentési kötelezettség fennállása

1. Az összefonódással érintett vállalkozások, vállalkozáscsoportok

146. A Tpvt. 26. § az összefonódással érintett vállalkozások körének meghatározásakor abból indul ki, hogy abba minden olyan vállalkozás tartozék bele, amelynek piaci magatartására az összefonódás közvetlen hatást gyakorolhat. A kiindulópont – összhangban a nemzetközi versenyjogi gyakorlattal – az, hogy ha az összefonódásban közvetlenül részt vevő vállalkozás valamely vállalkozáscsoporthoz tartozik, akkor a csoporthoz tartozó valamennyi vállalkozás érintett vállalkozásnak minősüljön, feltéve, hogy az összefonódást követően az annak révén bővülő vállalkozáscsoporthoz tartozik majd.

1.1. Közvetlen résztvevők

1.1.1. Közvetlen résztvevők közvetett közös irányításszerzés esetén

147. A Tpvt. 26. § (2) bekezdés b) pontja szerint – szemben a Bizottság gyakorlatával (lásd 14. pont) – minden esetben közvetlen résztvevőnek minősülnek a közvetlen irányítást szerző vállalkozás közös irányítói is. Ez a rendelkezés vállalkozásrész megszerzése esetén is alkalmazandó. A vállalkozásrész megszerzése ugyanis csak formáját tekintve különbözik a vállalkozás feletti irányításszerzéstől, ezért a vállalkozásrészt megszerző vállalkozás közös irányítói is közvetlen résztvevőnek minősülnek a Tpvt. 26. § (2) bekezdés b) pontja alkalmazásában.¹⁸¹

148. Speciális eset, amikor a közvetlen irányítást (vállalkozásrészt) szerző vállalkozás közvetett közös irányítást szerző közös irányítója maga is közös irányítás alatt áll (kétlépcsős közös irányítás). Egy ilyen helyzetben ugyanis az első lépcsőben közös közvetett irányítást szerző vállalkozás szerepe arra korlátozódik, hogy közvetítse (második lépcsős) közös irányítói egyeztetett akaratát a céltársaság irányítása tekintetében. Ezért a Tpvt. 26. § (2) bekezdése b) pontjának alkalmazásában a második lépcsős végső közös közvetett irányítók (mint a közvetett közös irányításszerzés tartalmi megvalósítói) is közvetlen résztvevőnek minősülnek.¹⁸²

149. Következmény összefonódás [lásd 135. és 136. pontok] révén irányítás alá kerülő vállalkozás az egységes összefonódás közvetlen résztvevőjének minősül, mégpedig függetlenül attól, hogy közvetlen vagy közvetett irányítás alá kerül, mert a Tpvt. 26. §

¹⁸¹ Vj-80/2014. 16) pont.

¹⁸² Vj-12/2015. 14) pont.

(2) bekezdése b) pontjának az a megfogalmazása, hogy „*Közvetlen résztvevő [...] az a vállalkozás, amely fölött irányítást szereznek*”, nem tesz különbséget a közvetlen és a közvetett irányításszerzés között.¹⁸³ A fenti törvényhely hivatkozott megfogalmazása azonban úgy értendő, hogy csak azt a közvetett irányítás alá kerülő vállalkozást kell közvetlen résztvevőnek tekinteni, amely nem minősül a Tpvt. 26. § (3) bekezdése alapján egyben az összefonódás közvetett résztvevőjének. Ha a következmény összefonódás új közvetett közös irányító belépésének a következménye (lásd 136. pont), akkor a megmaradó közvetlen közös irányítók is közvetlen résztvevőnek minősülnek, mint a megváltozott tartalmú közös irányítás közvetlen megszerzői.¹⁸⁴

1.1.2. Közvetlen résztvevők az egyedüli irányítás közös irányítássá alakulása esetén

150. Amennyiben két vagy több vállalkozás közvetlenül szerez irányítást egy további olyan vállalkozás felett, melyet azt megelőzően egyikük sem irányított egyedül, akkor közvetlen résztvevőnek a közös közvetlen irányítást megszerző vállalkozások és a közös közvetlen irányításuk alá kerülő vállalkozás minősülnek. Abban az esetben, ha valamely vállalkozás addigi egyedüli irányítása alakul át egy vagy több további vállalkozással közös irányítássá, akkor az addig egyedül irányított vállalkozás a Tpvt. 26. § (2) bekezdésének b) pontja alapján formálisan szintén az összefonódás közvetlen résztvevőjének [és így a Tpvt. 52. § aa) pontja alapján ügyfélnek] minősül. Ez a vállalkozás azonban a Tpvt. 15. § (2) bekezdése alapján az összefonódást megelőzően még egy vállalkozáscsoportba tartozik egyedüli irányítójával, ezért a figyelembeveendő, az összefonódást megelőző irányítási viszonyok alapján az egyedüli irányítását elvesztő vállalkozás vállalkozáscsoportja tagjaként tartalmilag közvetett résztvevőként (lásd V.1.2.) kezelendő.¹⁸⁵ Az előzőek értelemszerűen alkalmazandók akkor is, ha a korábbi akár közvetlen, akár közvetett egyedüli irányítás alakul át közvetett közös irányítássá.¹⁸⁶

1.2. A közvetett résztvevők

151. A Tpvt. 26. § (3) bekezdés az összefonódás közvetett résztvevőinek körét úgy határozza meg, hogy mindazon vállalkozás közvetett résztvevőként érintett vállalkozásnak minősüljön, amely valamelyik közvetlen résztvevővel azonos vállalkozáscsoportba tartozik. A vállalkozáscsoport fogalma tekintetében a (3) bekezdés a Tpvt. 15. § (2) bekezdésére hivatkozik vissza.

¹⁸³ Vj-37/2020. 64) pont.

¹⁸⁴ Vj-43/2020. 70) -78) pontok.

¹⁸⁵ Vj-110/2014. 26) pont.

¹⁸⁶ Vj-28/2019. 25) pont.

152. A Tpv. 26. § (4) bekezdés szerint a közvetett résztvevők körének meghatározásakor figyelmen kívül kell hagyni azt a vállalkozást, amelynek az irányítási joga az összefonódás következtében megszűnik, valamint az ilyen vállalkozással egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozásokat, kivéve azt, amely közvetlen résztvevőnek minősül (vagyis amely felett az összefonódás következtében irányítást szereznek) és az általa irányított (közvetett résztvevőnek minősülő) vállalkozásokat. Ennek indokoltsága abból fakad, hogy a gazdasági verseny szempontjából kizárólag azok a vállalkozások bírnak jelentőséggel, amelyek az összefonódást követően az annak következtében bővülő vállalkozáscsoportba tartoznak majd. Márpedig az a vállalkozás, amelynek irányítási joga megszűnik, nem ilyen, és nem tartoznak majd a bővülő vállalkozáscsoportba a hozzá az előzőek szerint kapcsolódó vállalkozások sem.
153. Az előzőek érvényesek beolvadás és összeolvadás esetén is. A beolvadó és az összeolvadásban részt vevő vállalkozások azon tulajdonosai, amelyek a befogadó vállalkozásban, illetve az összeolvadást követően létrejövő új vállalkozásban nem töltenek be irányító pozíciót, nem minősülnek közvetett résztvevőnek. Az ezen vállalkozásokhoz a fentiek szerint kapcsolódó vállalkozások értelemszerűen szintén nem közvetett résztvevői az összefonódásnak.
154. A vállalkozásrészt eladó vállalkozás [bár a Tpv. 52. aa) pontja alapján ügyfélnek minősül], valamint az azt (közvetlenül vagy közvetve) irányító és az utóbbiak által (közvetlenül vagy közvetve) irányított vállalkozások sem minősülnek közvetett résztvevőnek. Miután pedig egy vállalkozásrész nem rendelkezhet a Tpv. 23. § (2) és ebből következően (3) bekezdése szerinti irányítás képességével, a vállalkozásrészhez fogalmilag sem kapcsolódhatnak közvetett résztvevők.¹⁸⁷

1.3.Érintett vállalkozáscsoport

155. A Tpv. 26. § (5) bekezdése szerint érintett vállalkozáscsoport a közvetlen résztvevő és az ahhoz kapcsolódó közvetett résztvevők együttese. A Tpv. 26. § (5) bekezdése alkalmazásában érintett vállalkozáscsoportnak minősül az összefonódás közvetlen résztvevője önmagában is, ha nem kapcsolódnak hozzá közvetett résztvevők.¹⁸⁸
156. Két vagy több ügylet egyetlen összefonódásként történő kezelése esetén (lásd: IV.5.1.) az összefonódás révén irányítás alá kerülő, de addig különböző vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások az egységes összefonódás szempontjából is elkülönülő érintett

¹⁸⁷ Vj-131/1997. 22) pont.

¹⁸⁸ Vj-210/2005. 39) pont.

vállalkozáscsoportokat alkotnak.¹⁸⁹ Ennek megfelelően, amikor az egymástól független vállalkozások feletti irányításszerzéseket egységes gazdasági cél kapcsol össze egyetlen összefonódássá (lásd: IV.5.1.1.), akkor valamennyi irányítás alá kerülő vállalkozás esetében azok a vállalkozáscsoportok, amelyekbe az egyes irányítás alá kerülő vállalkozások külön-külön tartoznak, az egységes összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak minősülnek.¹⁹⁰ Ezzel szemben, amikor egy vállalkozás valamely vállalkozásrész különböző, de piaci tevékenység végzésére csak együttesen alkalmas elemeit (például: ingatlanok, gépek, védjegyek) más-más eladótól szerzi meg, akkor a vállalkozásrész egésze minősül az egységes összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak.¹⁹¹ Az egyetlen összefonódásnak minősülő ügyletek másik típusa, a *sorozatfelvásárlás* (lásd: IV.5.1.2.) esetén a felvásárolt vállalkozások (vállalkozásrészek) definíciószerűen egy vállalkozáscsoportba tartoznak, így az együttes felvásárlásukkal megvalósított egyetlen összefonódásban is egy érintett vállalkozáscsoportot alkotnak.¹⁹²

157. A Tpv. 26. § (5) bekezdése szerinti érintett vállalkozáscsoport fogalma a Tpv. 27. § (3) bekezdésére figyelemmel a Tpv. 15. § (3) bekezdése alkalmazása esetén (tehát közvetlen állami vagy önkormányzati irányítás alatt álló vállalkozás esetében) akként értelmezendő, hogy a Tpv. 15. § (2) bekezdése szerinti vállalkozáscsoporton belül érintett vállalkozáscsoportnak az a Tpv. 27. § (3) bekezdése szerinti gazdasági egység minősül, amely a Tpv. 15. § (3) bekezdése szerinti önálló döntéshozatali jogosítvánnyal rendelkezik (lásd még III. 2.9.).¹⁹³

2. Az összefonódással érintett vállalkozások forgalmának számítása

2.1. A forgalomszámítás általános szabályai

158. A Tpv. – összhangban a nemzetközi gyakorlattal – kizárólag az összefonódásban részt vevő vállalkozások együttes piaci méretét kifejezni hivatott küszöbértékek feletti összefonódásokra írja elő a bejelentési kötelezettséget. A Tpv. 24. § (1) és (4) bekezdése főszabályként a nettó árbevételt használja küszöbértékként, melynek összegét a vállalkozások által kötelezően elkészítendő éves beszámoló tartalmazza. Ez alól kivételt képeznek a Tpv. 24. § (3) bekezdés szerinti vállalkozástípusok (biztosítóintézetek,

¹⁸⁹ Vj-6/2015. 21) pont.

¹⁹⁰ Vj-35/2015. 26) pont.

¹⁹¹ Vj-102/2015. 33) pont.

¹⁹² Vj-82/2014. 13) pont.

¹⁹³ Vj-87/2013. 20) pont és Vj-88/2013. 17) pont.

befektetési szolgáltatók, pénztárak, valamint a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások), melyekre nézve a nettó árbevétel helyett a Tpv. 24. § (3) bekezdésben feltüntetett, az egyes vállalkozások éves beszámolójában szintén szereplő pénzügyi mutatókat kell figyelembe venni. A kivételeket az indokolja, hogy ezeknek a vállalkozás-típusoknak az éves beszámolójában vagy nem szerepel nettó árbevétel, vagy ha szerepel is, az nem reális kifejezője a vállalkozás piaci méretének, szemben a Tpv. 24. § (3) bekezdése szerinti pénzügyi mutatókkal. (A továbbiakban, amikor nettó árbevétel kerül említésre, az alatt ezek a pénzügyi mutatók is értendők.) Olyan esetben, amikor az összefonódásban résztvevő vállalkozások között nem csak a Tpv. 24. § (3) bekezdése alá tartozó vállalkozások vannak, akkor mindegyik vállalkozás esetében a rá irányadó mutatót kell figyelembe venni nettó árbevételként.¹⁹⁴

159. A Tpv. 27. § (2) bekezdése alapján mind a magyarországi, mind a külföldön honos vállalkozások esetében kizárólag a Magyarországon eladott árukból elért nettó árbevétel kell számításba venni. Magyarországi vállalkozás esetén ezt azt jelenti, hogy a belföldi értékesítés nettó árbevételét kell figyelembe venni.

160. A nettó árbevétel meghatározásakor az egyes érintett vállalkozáscsoportok nettó árbevételének csak azon részét kell figyelembe venni, amely piaci magatartásnak minősülő tevékenységből származott, mert a Tpv. hatálya az 1. § alapján csak a vállalkozás piaci magatartására terjed ki. Másrészt viszont az a körülmény, hogy a vállalkozás piaci magatartásból származó bevételeit a rá érvényes szabályok [a Tpv. 24. § (3) bekezdésében nevesített eseteken túlmenően] nem nettó árbevétel formában nevesítik, nem zárja ki ezeknek a bevételeknek a nettó árbevétellel azonos kezelését a Tpv. 24. § alkalmazásában.¹⁹⁵

161. Valamely érintett vállalkozáscsoporthoz a Tpv. 24. § szerint kapcsolódó nettó árbevétel nem feltétlenül egyezik meg a vállalkozáscsoport végső irányítójának konszolidált nettó árbevételével. Egyrészt ugyanis a Számv.tv. alapján a konszolidációba bevont vállalkozások köre eltérhet a Tpv. 15. § alapján az érintett vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások körétől (lásd 27. pont). Másrészt az érintett vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások köre, valamint azok

¹⁹⁴ Pl.: Vj-94/2015.

¹⁹⁵ Vj-73/2008. 21) pont.

számításba veendő nettó árbevétele tekintetében is eltér egymástól a Tpvt. és Számv.tv. szerinti szabályozás.¹⁹⁶

2.1.1. Az egymás közötti forgalom

162. A Tpvt. 27. § (1) bekezdése szerint a nettó árbevétel számítása során nem kell számításba venni az azonos érintett vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozásoknak vagy azok részeinek egymás közötti forgalmát. A vállalkozáscsoporton belüli forgalom ugyanis nem valós piaci kapcsolat eredménye, hanem csupán annak a tulajdonosi döntésnek a folyománya, hogy valamely résztevékenységet nem gyáregység (üzemegység, részleg) formájában végeztet, hanem arra önálló gazdasági társaságot (vállalkozást) alapít. Tartalmát tekintve azonban az egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások egy gazdasági egységet képezve jelennek meg a piacon, így a vállalkozáscsoport valós piaci méretét (üzleti tevékenységének nagyságát) a csoportból kikerülő – vagyis a csoporton belüli forgalom nélküli – nettó árbevétel jellemzi reálisan.
163. A Tpvt. 27. § (1) bekezdése csak az azonos érintett vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások vállalkozásrészeinek egymás közötti forgalmának számításán kívül hagyásáról rendelkezik. Olyan esetben azonban, amikor az egymástól független (nem egy vállalkozáscsoportba tartozó) vállalkozásoktól vásárolt eszközök és jogok egyetlen vállalkozásrészt (egyetlen gazdasági egységet) alkotnak, akkor ennek a vállalkozásrésznek a valós piaci méretét annak a piacon megjelenő végső értékesítése mutatja reálisan. Ezért ilyen esetben is levonható az egyes (egymástól független) eladó vállalkozások eszközei és jogai hasznosításával elért nettó árbevételnek az a része, amely az egységes vállalkozásrészen belül került értékesítésre (lásd még: 155. pont).¹⁹⁷ Az előzőek érvényesek arra az esetre is, ha egy vállalkozás és egy tőle független vállalkozás vállalkozásrésze alkot egyetlen gazdasági egységet (és így a másik vállalkozás általi megszerzésük egyetlen összefonódásnak minősül), ezért ilyen esetben a vállalkozás és a vállalkozásrész közötti forgalmat nem kell figyelembe venni.
164. Az egymás közötti forgalommal – más szavakkal: az érintett vállalkozáscsoport többi vállalkozása részére történő értékesítés nettó árbevételével – minden esetben az

¹⁹⁶A Számv.tv. 3. § (2) bekezdésének 3. pontja szerinti közös vezetésű vállalkozás fogalma szűkebb vállalkozás kört fed le, mint a jelen közlemény III.2.2. pontja szerint a Tpvt. alkalmazásában közös irányításúnak minősülő vállalkozások köre, továbbá a közös vezetésű vállalkozás nettó árbevételének a „vezetők” közötti a Számv.tv. 128. § (1) bekezdése szerinti (tőkerészesedés alapján történő) megosztása is eltér a Tpvt. 27. § (5) bekezdésének a közösen irányított vállalkozás irányító vállalkozáscsoportok közötti (egyenlő arányban történő) megosztását előíró rendelkezésétől.

¹⁹⁷Vj-13/2017. 28) pont.

értékesítő vállalkozás nettó árbevételét kell csökkentenie, a vevő (az egymás közötti forgalmat befogadó) vállalkozásnak a számításba veendő nettó árbevételét az nem érinti. Az érintett vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozásra a Tpvt. 27. § (1) bekezdése nem vonatkozik, mert nem tagjai egyik érintett vállalkozáscsoportnak sem. Ezért a közösen irányított vállalkozás és az érintett vállalkozáscsoport tagjai közötti forgalom – az Európai Bizottság gyakorlatától¹⁹⁸ eltérve – nem csökkenti a figyelembe veendő nettó árbevételt.

165. A figyelmen kívül hagyható egymás közötti forgalom meghatározásakor lényeges, hogy a céltársaság oldaláról az összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak már nem tagja az irányítását elvesztő (vállalkozásrészt átadó) vállalkozás, az általa (a céltársaság és az annak irányítása alá tartozó vállalkozások kivételével) irányított vállalkozások, továbbá az irányítást elvesztő vállalkozást irányító vállalkozások és az azok által irányított vállalkozások. Ezért kizárólag a céltársaság és az annak irányítása alá tartozó vállalkozások közötti forgalommal csökkenthető a nettó árbevétel (beleértve a céltársaság által irányított vállalkozások közötti forgalmat is) a Tpvt. 27. § (1) bekezdése alapján. Ugyanebből következőleg a vállalkozásrész és az azt értékesítő vállalkozás közötti forgalom nem minősül levonhatónak a vállalkozásrész nettó árbevételéből.¹⁹⁹ Az előzőek egyben azt is jelentik, hogy ha a céltársaság más vállalkozást nem irányít, akkor a nettó árbevétele nem csökkenthető. Vállalkozásrész megszerzése esetén ez mindenképpen fennáll, a vállalkozásrész ugyanis nem rendelkezhet irányítással más vállalkozás felett.

2.1.2. Közösen irányított vállalkozás forgalma

166. A Tpvt. rendelkezései élesen elkülönítik egymástól az azonos vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások által közösen irányított vállalkozásokat [Tpvt. 15. § (2) bekezdés d) pont] azoktól a vállalkozásoktól, amelyeket különböző vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások irányítanak közösen. Az előbbiek közös irányítóikkal azonos vállalkozáscsoportba tartoznak, amivel szemben az utóbbiak egyik irányítójukkal sem tartoznak egy vállalkozáscsoportba. Ez a különbségtétel érvényesül az összefonódással érintett vállalkozáscsoportok nettó árbevételének meghatározásakor is: az összefonódással érintett vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozás nettó árbevételét ugyan figyelembe kell venni a küszöbszámok

¹⁹⁸ Lásd: EU fúziós közlemény (168) pont.

¹⁹⁹ Vj-115/2013. 12) pont.

szempontjából [Tpv. 24. § (1) és (4) bekezdés], azonban csak olyan arányban, amilyenben az adott vállalkozáscsoport a közös irányításban részt vesz. Ezt rögzíti a Tpv. 27. § (5) bekezdése, mely szerint a közösen irányított vállalkozás nettó árbevételét egyenlő arányban kell megosztani az azt irányító vállalkozások között oly módon, hogy az azonos vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozásokat az irányítási arány számítása szempontjából egynek kell tekinteni. Ez tehát azt jelenti, hogy a közösen irányított vállalkozások nettó árbevételét végső soron nem vállalkozások, hanem vállalkozáscsoportok között kell egyenlő arányban felosztani, mégpedig nem csak a közvetlenül közösen irányított vállalkozásét, hanem ez utóbbi által irányított (és így vele egy vállalkozáscsoportba tartozó) vállalkozásokét is.

167. Közös közvetett irányításszerzés esetén a közvetlen egyedüli irányítást szerző vállalkozáshoz kapcsolódó érintett vállalkozáscsoport nettó árbevételét is meg kell osztani az azt közösen irányító (és szintén közvetlen résztvevőnek minősülő) vállalkozások között. A halmozódás (kétszeres számbavétel) elkerülése érdekében a közvetlen irányítást szerző vállalkozás nettó árbevétele a Tpv. 24. § (1) bekezdése szerinti 20 milliárd, illetve (4) bekezdése szerinti 5 milliárd forintos küszöbérték teljesülésének vizsgálatkor nem vehető figyelembe. Annak vizsgálatkor azonban, hogy van-e legalább két olyan érintett vállalkozáscsoport, amelyhez kapcsolódó, a Tpv. 24. § (1) bekezdése szerint számított nettó árbevétel meghaladja az 1,5 milliárd forintot, a közvetlen irányítást szerző vállalkozás vállalkozáscsoportjának (mint érintett vállalkozáscsoportnak) a nettó árbevételét is figyelembe kell venni. Abban az esetben, ha a közvetett közös irányítást szerző vállalkozás maga is közös irányítás alatt áll, akkor a közvetlen egyedüli irányítást szerző vállalkozás nettó árbevételét a 20 milliárd, illetve 5 milliárd forintos küszöbértékek teljesülésének vizsgálatkor annyi részre kell egyenlő arányban felosztani, ahány különböző vállalkozáscsoportba tartozó végső közvetett irányítója van.

168. A közös irányításnak valamelyik közös irányító egyedüli irányításává történő átalakulása esetén a Tpv. 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás-bejelentési kötelezettségnek elégséges feltétele az, hogy az egyedüli irányítás alá kerülő vállalkozáscsoport nettó árbevétele meghaladja a 20 milliárd forintot. Ilyen esetben ugyanis az összefonódást megelőzően közösen irányított vállalkozáscsoport nettó árbevételének a felét hozzá kellett számítani az összefonódás révén egyedüli irányítást szerző vállalkozás vállalkozáscsoportjának nettó árbevételéhez, annak a másik felét

pedig, mint az összefonódás következtében az egyedüli irányítást megszerző vállalkozásnál jelentkező nettó árbevétel növekményt, az addig közösen irányított vállalkozáscsoport nettó árbevételeként kell figyelembe venni. Ebből következőleg (az egyedüli irányítást megszerző vállalkozás vállalkozáscsoportjának nettó árbevételétől függetlenül) mindenképpen van két olyan érintett vállalkozáscsoport, amelyhez kapcsolódó nettó árbevétel több mint 1,5 milliárd forint.²⁰⁰ A közösen irányított vállalkozás nettó árbevétele számításba vételének előzőek szerinti magyar gyakorlata eltér az EU gyakorlattól, mely szerint „[...] amikor a közös irányítást egyedüli irányítás váltja fel, a közös vállalat forgalmának kettős beszámítást elkerülendő [...] a részesedésszerző tulajdonos forgalmát a közös vállalat forgalma nélkül kell kiszámítani [...]”.²⁰¹ A magyar gyakorlat a „kettős beszámítás” elkerülése (és így az érintett vállalkozáscsoportok együttes forgalma) esetében azonos eredményre vezet, mint az EU-s gyakorlat. Az együttes forgalomnak az érintett vállalkozáscsoportok (az egyedüli irányítást szerző vállalkozáscsoportja és az irányítása alá kerülő vállalkozás vállalkozáscsoportja) közötti megoszlása tekintetében azonban eltérés van, aminek az 1,5 milliárd forintos küszöbérték teljesülése, és így az összefonódás bejelentési kötelezettsége szempontjából lehet jelentősége.²⁰²

169. Ha a közösen irányított vállalkozás irányítóinak körében olyan változás következik be, hogy a vállalkozás továbbra is közösen irányított marad (egy addigi közös irányító kilépése, új közös irányító belépése, cserélődés a közös irányítók körében), akkor a 20 milliárd és az 5 milliárd forintos küszöbérték teljesülésének vizsgálatakor a céltársaság összefonódást követő közös irányítói vállalkozáscsoportjainak és a céltársaság vállalkozáscsoportjának együttes nettó árbevételét kell figyelembe venni. Az 1,5 milliárd forintos küszöbérték vizsgálatakor az összefonódást megelőzően is közösen irányított vállalkozások nettó árbevételéhez azonban hozzá kell számítani a céltársaság nettó

²⁰⁰ Vj-7/2017. 19)-21) pontok.

²⁰¹ EU fúziós közlemény (188) pont.

²⁰² Ha egy nettó árbevétellel nem rendelkező vállalkozáscsoport tagja válik közös irányítóból egyedüli irányítóvá egy olyan vállalkozás felett, amely vállalkozáscsoportjának nettó árbevétele több, mint 20 milliárd (pl. 22 milliárd) forint, akkor az együttes nettó árbevétel a magyar és az EU gyakorlat szerint is 22 milliárd forint. Azon belül azonban az EU gyakorlat szerint az irányításszerző vállalkozáscsoporté 0, az irányítása alá kerülő vállalkozáscsoporté pedig 22 milliárd forint, amivel szemben az előző pont szerinti magyar gyakorlat alapján mindkét vállalkozáscsoporté 11 milliárd forint. A magyar gyakorlat azon a megfontoláson alapul, hogy a versenyhelyzet változása szempontjából annak van jelentősége, hogy milyen mértékben növekszik az irányítást szerző vállalkozáscsoporthoz a Tptv. 24. § rendelkezései szerint kapcsolódó nettó árbevétel, ami fenti példában az addig közösen irányított vállalkozás fele, vagyis 11 milliárd forint.

árbevételének olyan hányadát, ahány közös irányítója a céltársaságnak az összefonódást megelőzően volt.

2.1.3. Előző évi nettó árbevétel

170. A Tptv. 27. § (6) bekezdése szerint a nettó árbevételt a nyilvános ajánlattételi felhívás közzétételének, a szerződés megkötésének, az irányítási jog megszerzésének vagy az összefonódás-bejelentés benyújtásának időpontjai közül a legkorábbi időpontot megelőző utolsó hitelesen lezárt teljes üzleti évre vonatkozó éves beszámoló vagy egyszerűsített beszámoló szerinti nettó árbevétel alapján kell meghatározni, akkor is, ha azt követően már rendelkezésre állnak az előző üzleti évre vonatkozó hiteles adatok.²⁰³ A rendelkezés „utolsó hitelesen lezárt” megszorítását az indokolja, hogy az év első hónapjaiban (illetve a vállalkozásnak a naptári évtől eltérő üzleti évének a lezárását követő néhány hónapban) az összefonódás évét megelőző üzleti évre nézve objektíve nem állhatnak a vállalkozás rendelkezésére a nettó árbevételre vonatkozó hiteles adatok. Az előzőeket érintett vállalkozáscsoportonként kell alkalmazni, vagyis ha az egyes érintett vállalkozáscsoportoknak nem azonos időszakra vonatkozó üzleti éveik vannak hitelesen lezárva, mindegyik esetében a saját utolsó hitelesen lezárt üzleti évének a nettó árbevételét kell figyelembe venni.
171. A végrehajtást követően bejelentett összefonódások, illetve összefonódás-bejelentés hiányában a Tptv. 67. § (3), illetve (5) bekezdése alapján indított eljárásban vizsgált végrehajtott összefonódások esetében a végrehajtás időpontjában rendelkezésre álló utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevételét kell figyelembe venni, tekintettel arra, hogy az összefonódás végrehajtását megelőző nap az utolsó időpont, ameddig az összefonódás előtti helyzet – amelyre tekintettel az összefonódás jelentette változás megítélhető – még fennállt.
172. Abban az esetben, amikor a tényleges irányítás megszerzése nem köthető egyértelműen valamely konkrét időponthoz, akkor főszabályként (a tényleges irányítás megszerzésének időpontjától függetlenül) az összefonódás-bejelentés benyújtását megelőző évi nettó árbevételt kell figyelembe venni.²⁰⁴
173. Jóllehet a bejelentési kötelezettség vizsgálata tekintetében az érintett vállalkozásoknak az utolsó hitelesen lezárt üzleti évi (a jelen pontban a továbbiakban: előző évi) nettó árbevételét kell figyelembe venni, a közvetett résztvevők körének a meghatározásakor

²⁰³ Vj-7/2014. 52) pont.

²⁰⁴ Vj-196/2005. 27) pont.

nem az előző évi, hanem az összefonódás bejelentésének időpontjában érvényes állapot az irányadó.²⁰⁵ Ennek megfelelően, ha egy vállalkozáscsoport az összefonódás évében az adott összefonódás bejelentését megelőzően egy másik, végrehajtott vagy a GVH által már tudomásul vett összefonódás révén bővült valamely vállalkozással vagy vállalkozásrészrel, akkor annak az előző évi nettó árbevételét is figyelembe kell venni, annak ellenére, hogy az összefonódást megelőző évben még nem tartozott az adott vállalkozáscsoporthoz. Ez fordítva is igaz: ha a vállalkozáscsoportba a megelőző évben még beletartozott valamely vállalkozás vagy vállalkozásrész, de az összefonódás bejelentésének időpontjában végrehajtott vagy a GVH által már tudomásul vett összefonódás következtében már nem, akkor ennek a vállalkozásnak vagy vállalkozásrésznek a nettó árbevételét nem kell figyelembe venni.²⁰⁶ Szintén nem kell figyelembe venni annak a vállalkozásnak vagy vállalkozásrésznek a nettó árbevételét, amely az adott összefonódáshoz kapcsolódóan kiválik az összefonódásban résztvevő valamelyik vállalkozáscsoportból.²⁰⁷ Az előzőek révén biztosítható az, hogy a bejelentési kötelezettség alapjául szolgáló mutató az érintett vállalkozáscsoportoknak az összefonódás bejelentésekor meglévő piaci méretét tükrözze. Szintén ennek biztosítása érdekében, ha az összefonódásban részt vevő valamely vállalkozás az összefonódás bejelentésének évében végrehajtott vagy a GVH által már tudomásul vett összefonódás révén bővül egy tőle független vállalkozás vállalkozásrészével, akkor a vállalkozásrésznek a vállalkozás (és a vele egy vállalkozáscsoportba tartozó további vállalkozások) részére történő előző évi értékesítését a Tpv. 27. § (1) bekezdése szerinti vállalkozáscsoporton belüli forgalomnak kell tekinteni, és azt a vállalkozásrész előző évi nettó árbevételeként nem kell figyelembe venni. Másoldalról pedig a vállalkozás előző évi nettó árbevételét a vállalkozásrész felé történő előző évi értékesítése nettó árbevételével csökkenteni kell.

174. Ha az összefonódás bejelentését követően kerül ki egy vagy több vállalkozás az összefonódással érintett vállalkozások közül, az nem érinti a bejelentési kötelezettséget, az összefonódás versenyhatásainak értékelésekor azonban ezeket a vállalkozásokat értelemszerűen már nem kell figyelembe venni.²⁰⁸

²⁰⁵ Vj-29/2018. 19) pont.

²⁰⁶ Vj-155/2008. 59) pont, Vj-18/2009. 12) pont és Vj-91/2015. 19) pont.

²⁰⁷ Vj-117/2010.

²⁰⁸ Vj-45/2017. 38) pont.

2.2. A forgalomszámítás speciális szabályai

2.2.1. Külföldön honos vállalkozás nettó árbevétele

175. A külföldön honos vállalkozásnak a Magyarország területén eladott árukból elért nettó árbevétele számításakor a magyar vállalkozástól külföldi devizában kapott összeget a Tptv. 27. § (7) bekezdése alapján az MNB által közzétett, az adott vállalkozás üzleti évének lezárásakor érvényes deviza-középfolyammal kell forintra átszámítani.
176. Nem minősül külföldről Magyarország területére eladott árunak, ha annak számlázási címe ugyan Magyarország, de a szállítás nem Magyarországra, hanem egy másik állam területére történt.²⁰⁹
177. Ha a külföldön honos vállalkozásnak van magyarországi leányvállalkozása, és áruit Magyarországon azon – és csak azon – keresztül hozza forgalomba, akkor a külföldi vállalkozás forgalmának a pontos meghatározása nem szükséges. Az ugyanis teljes egészében a Tptv. 27. § (1) bekezdése szerinti egymás közötti forgalomnak minősül.²¹⁰
178. Mindenképpen szükséges a külföldön honos vállalkozás nettó árbevételének meghatározása, ha külföldön honos vállalkozás szerez irányítást magyarországi vállalkozás felett,²¹¹ vagy magyarországi vállalkozás szerez irányítást külföldön honos vállalkozás felett.²¹²
179. Két külföldön honos vállalkozás között létrejött összefonódásra a Tptv. hatálya az 1. § alapján akkor terjed ki, ha annak hatása Magyarország területén érvényesülhet. Az a körülmény azonban, hogy a két külföldi vállalkozás által végrehajtott összefonódásról az állapítható meg, hogy annak ténylegesen nincsenek magyarországi versenyhatásai, nem jelenti azt, hogy arra nem terjed ki a Tptv. hatálya. Minden olyan külföldiek által végrehajtott összefonódás a Tptv. hatálya és adott esetben összefonódás-bejelentési kötelezettség alá esik ugyanis, melyre nézve a Tptv. 24. § szerinti küszöbszámok – a Tptv. 27. §-ára figyelemmel – teljesülnek. Másként fogalmazva: a Tptv. bejelentési küszöbszámait az 1. § szerinti hatály szabályának konkretizálását jelentik a bejelentés kötelezettsége szempontjából, hasonlóan az EK rendelet 1. cikke hatály fejezetében szereplő küszöbszámokhoz.²¹³

²⁰⁹ Vö. EU fúziós közlemény (197) pont.

²¹⁰ Vj-124/2000. 22) pont.

²¹¹ Pl.: Vj-38/2013.

²¹² Pl.: Vj-70/2000.

²¹³ Vj-91/2015. 24) pont.

2.2.2. Vállalkozásrész nettó árbevétele

180. A Tpv. 27. § (4) bekezdése alapján vállalkozásrész esetében az azt alkotó eszközök és jogok hasznosításával elért nettó árbevételt kell figyelembe venni. Ez a megfogalmazás (miután a vállalkozásrészt nem köti az azt értékesítő vállalkozáshoz) egyértelműen kizárja az összefonódás-bejelentési kötelezettség olyan módon történő elkerülését, hogy a vállalkozásrészt korábban működtető vállalkozás azt egy újonnan alapított vállalkozáson vagy egy olyan vállalkozáson keresztül értékesíti, amely esetében a vállalkozásrész megszerzése nem esett összefonódás-bejelentési kötelezettség alá.²¹⁴
181. A vállalkozásrész nettó árbevételére nézve a vállalkozás mérlegében nincsenek adatok. Azt a vállalkozás egyéb nyilvántartásaiból kell meghatározni: az átadott vállalkozásrészhez (az értékesített eszközökhöz és jogokhoz) kapcsolódó árukból elért előző évi nettó árbevételek összegeként. Ha erre még becsléssel sincs mód, vagyis a (feltételezett) „vállalkozásrész”-hez nem rendelhető nettó árbevételi összeg – és így piaci részesedés sem –, akkor az adott ügyletet nem is lehet vállalkozásrész átadás-átvételének, vagyis összefonódásnak minősíteni.
182. Ha a felek úgy állapodnak meg valamely (vállalkozásrészt képező) ügyfélállomány átadás-átvételéről, hogy ahhoz az érintett ügyfelek hozzájárulása is szükséges, akkor a megállapodás megkötésekor még nem egyértelmű, hogy ténylegesen hány ügyfél alkotja a vállalkozásrészt. Ilyen esetben is a megállapodás szerint átadni-átvenni szándékozott teljes ügyfélállományhoz kapcsolódó nettó árbevételt kell figyelembe venni. Ezt ugyanis mindenképpen szükségessé teszi az, hogy a feleknek az összefonódás-bejelentés benyújtásakor a szándékaik szerint bekövetkező helyzet alapján kell tudniuk megítélni a bejelentési kötelezettség fennállását, és az összefonódás várható hatásait, ami csak a teljes átadni-átvenni szándékozott ügyfélállomány figyelembevétele esetén egyértelmű. Ez a megközelítés következik az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárás jellegéből is, melynek célja annak felmérése, hogy az összefonódás következtében milyen piaci méretű vállalkozás alakul(hat) ki, és annak milyen lesz a várható piaci helyzete.²¹⁵
183. Olyan esetben, amikor az összefonódás keretében az irányítás alá kerülő vállalkozásba egy vagy több, az összefonódást megelőzően még tőle nem független vállalkozások vállalkozásrészei kerülnek bevitelre, akkor az irányítás alá kerülő vállalkozás nettó árbevételeként ezeknek a vállalkozásrészeknek a nettó árbevételét is figyelembe kell

²¹⁴ Vj-10/2013. 30) pont.

²¹⁵ Vj-13/2015. 16) pont és Vj-83/2015. 18) pont.

venni, mert ezeknek a vállalkozásrészeknek a megszerzése tartalmilag az összefonódás részét képezi.²¹⁶

184. Előfordulhat, hogy a vállalkozásrész egy olyan bérlemény, amelynek bérbeadója a vállalkozáscsoport kizárólag bérbeadással foglalkozó tagja, miközben a vállalkozásrészi minősítést eredményező goodwill forrása ugyanannak a bérbeadói vállalkozáscsoportnak egy másik tagja. Ilyen esetben a Tpvt. 23. § (5) bekezdés szerinti vállalkozásrészként történő minősítést megalapozó vállalkozáscsoport tag által elért nettó árbevételt kell figyelembe venni, amely nem a bérbeadási tevékenységet végző vállalkozás, hanem az ugyanazon vállalkozáscsoportnak az a tagja, amely a bérleményben piaci tevékenységet végzett, és így a bérlemény helyszínén rá tekintettel alakulhatott ki a goodwill.²¹⁷

2.3. A küszöbértékekhez való viszony vizsgálata

2.3.1. A 20 milliárd forintos küszöbérték

185. A Tpvt. 24. § (1) bekezdése alapján az összefonódás-bejelentési kötelezettség elsődleges feltétele, hogy az érintett vállalkozáscsoportoknak az V.2.2 részben foglaltak szerint számított együttes nettó árbevétele haladja meg a 20 milliárd forintot.

2.3.2. Az 1,5 milliárd forintos küszöbérték

186. A piaci méret egy viszonylag csekély mértékű növekedése nem valószínű, hogy alapot adhat versenyaggályokra. Ezért a Tpvt. 24. § (1) bekezdésének második fordulata szerint a bejelentési kötelezettség további szükséges feltétele, hogy legyen legalább két olyan érintett vállalkozáscsoport, amelynek az V.2.2. részben foglaltak szerint számított nettó árbevétele 1,5 milliárd forint felett van.

187. Az egyedüli irányítás közös irányítássá történő átalakítását nem kell bejelenteni a GVH-hoz, ha a 20 milliárd forint feletti nettó árbevétellel rendelkező vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozás az általa egyedül irányított 1,5 milliárd forint feletti vállalkozás felett olyan vállalkozással osztja meg az irányítási jogot, amely 1,5 milliárd forint alatti nettó árbevétellel rendelkező vállalkozáscsoportba tartozik. Az egyes vállalkozáscsoportokhoz kapcsolódó nettó árbevételt ugyanis az összefonódást megelőző állapotra nézve kell meghatározni, és akkor a közös irányítás alá kerülő vállalkozás még egy vállalkozáscsoportba tartozott az egyedüli irányítását a másik (1,5 milliárd forint nettó árbevétel alatti vállalkozáscsoportba tartozó) vállalkozással

²¹⁶ Vj-6/2014. 16) pont.

²¹⁷ Vj-10/2013. 30) pont.

megosztó vállalkozással. Vagyis nincs két olyan vállalkozáscsoport, melynek a nettó árbevétele 1,5 milliárd forint felett van.²¹⁸

188. A közös irányítás egyedüli irányítássá történő átalakulása esetén a bejelentési kötelezettség feltétele az, hogy az egyedüli irányítás alá kerülő vállalkozás nettó árbevétele meghaladja a 3 milliárd forintot. Az összefonódást megelőző helyzetben ugyanis az egyedüli irányítást megszerző vállalkozáscsoport nettó árbevételébe beleszámított az addig közösen irányított vállalkozás nettó árbevételének a fele, így az egyedüli irányítást szerző vállalkozáscsoportnak az összefonódás következtében elért nettó árbevétel-növekmény legfeljebb a 3 milliárd forint 50 százaléka, vagyis legfeljebb 1,5 milliárd forint.²¹⁹ Ez a megközelítés a közös irányítók számának akárhányról akárhányra történő csökkenése esetén alkalmazandó. Így például, ha az irányítók száma háromról csökken egyre, akkor az egyedüli irányítás alá kerülő vállalkozás 2,25 milliárd forint feletti nettó árbevétele esetén kell bejelenteni (ti. a 2,25 milliárd forint harmada, vagyis 750 millió forint az összefonódást megelőző helyzetben az egyedüli irányítást szerző vállalkozáshoz kapcsolódott, vagyis a nettó árbevétel-növekmény legfeljebb 1,5 milliárd forint).

2.3.3. Kétéves összevásárlás

189. A Tpv. 24. § (1) bekezdésének második fordulata szerinti 1,5 milliárd forintos szabály funkciója, hogy a kisebb – a versenyviszonyokat feltételezhetően érdemben nem, vagy csak elhanyagolható mértékben érintő – felvásárlások ne kerüljenek feleslegesen előzetes versenyfelügyeleti vizsgálat alá. Ugyanakkor ezek a kis lépések is veszélyeztethetik a versenyt, ha az adott vállalkozáscsoport folyamatos gyakorlatává válnak olyan módon, hogy viszonylag rövid időn belül ugyanattól a vállalkozáscsoporttól szerez meg külön-külön 1,5 milliárd forint alatti nettó árbevétellel rendelkező vállalkozásokat vagy vállalkozásrészeket. Ezzel ugyanis akár arra is lehetőség nyílna, hogy egy célját és tartalmát tekintve egységes tranzakciót több 1,5 milliárd forint alatti nettó árbevételű részre bontva ki lehessen kerülni az összefonódás-bejelentési kötelezettséget. Ezért az 1,5 milliárd forintos szabály esetében a Tpv. 24. § (2) bekezdés alapján – kivétel alóli kivételként – be kell jelenteni, ha a vállalkozáscsoport ugyan 1,5 milliárd forint alatti vállalkozással valósít meg összefonódást, de azzal együtt az adott összefonódást megelőző kétéves időszakban ugyanazzal a vállalkozáscsoporttal

²¹⁸ Vj-110/2014. 26) pont.

²¹⁹ Vj-86/2009. 24) pont.

1,5 milliárd forintot meghaladó összefonódást hajtott végre. Lényeges azonban, hogy a Tpvt. 24. § (2) bekezdés alapján csak az olyan két éven belüli összefonódásokat kell figyelembe venni, amelyek tekintetében versenyfelügyeleti eljárás lefolytatására nem került sor, és ugyancsak figyelmen kell hagyni azokat az összefonódásokat, amelyeket a GVH a Tpvt. 43/N § (1) bekezdés b) pontja alapján tudomásul vett.

190. A Tpvt. 24. § (2) bekezdése szerinti rendelkezés alapvető célja megegyezik az EU fúziós jognak a hasonló tartalmú szabályozásával. Egy érdemi különbség azonban van. Az EU-s szabályozás ugyanis a két éven belül ugyanazon eladó vállalkozáscsoporttal végrehajtott ügyleteket olyan egységes összefonódásnak tekinti, amely az utolsó ügylet napján jön létre.²²⁰ Vagyis a két éven belül addig megvalósított együttesen is küszöbérték alatti ügyletek is vizsgálhatók. Ezzel szemben a Tpvt. 24. § (2) bekezdése szerint csak az a két éven belüli ügylet vizsgálható, amellyel átlépésre került az 1,5 milliárd forintos küszöbérték. Ellenkező esetben olyan összefonódások is végrehajtási tilalom alá eshetnének utólag, amelyek – nem teljesítve a Tpvt. 24. § (1) bekezdés szerinti feltételeket – már korábban végrehajthatók voltak.²²¹ Annak az összefonódásnak a vizsgálatánál azonban, amellyel együtt az 1,5 milliárd forintos küszöbérték átlépésre került, a kétéves időszakban jogszerűen megszerzett (együttesen még 1,5 milliárd forint nettó árbevétel alatti) vállalkozásokat, illetve vállalkozásrészeket a megszerző vállalkozáscsoporthoz tartozóként, mint az összefonódás közvetett résztvevőit figyelembe kell venni.

2.3.4. Az 5 milliárd forintos küszöbérték

191. A Tpvt. 24. § (4) bekezdése szerint a fenti 2.3.1.-2.3.3 pontok alapján bejelentési kötelezettség alá nem tartozó összefonódásokat is be lehet jelenteni, ha nem nyilvánvaló, hogy az nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon. Az összefonódás-bejelentés feltétele, hogy az összefonódással érintett vállalkozáscsoportoknak az V.2. részben foglaltak szerint számított együttes nettó árbevétele haladja meg az 5 milliárd forintot.²²²

²²⁰ EK rendelet 5. cikk (2) bekezdés 2. albekezdés.

²²¹ Vj-8/2013. 22) pont.

²²² Lásd még: eljárás indítási közlemény V. rész.

VI. Az összefonódás-bejelentéssel összefüggő egyes eljárásjogi kérdések

1. A bejelentő

192. A Tpv. 28. § (1) bekezdése szerint az összefonódást összeolvadás vagy beolvadás, valamint közös vállalkozás létrehozása esetén a közvetlen résztvevő, minden más esetben a vállalkozásrészt, illetve a közvetlen irányítást megszerző vagy az azt (közvetlenül vagy közvetve) irányító vállalkozás köteles bejelenteni. Vagyis a felek választása szerint lehet bejelentő a közvetlen irányítást megszerzője és az azt irányító vállalkozás is.²²³
193. A Tpv.-hez fűzött miniszteri indokolás kifejti, hogy a törvény nem teszi kötelezővé az összefonódás minden érintettje számára a GVH engedélyéért való folyamodást (a hatályos szabályozás szerint: az összefonódás bejelentését), ezért az a vállalkozás, amely közvetlen résztvevőként részese az összefonódásnak, de nem nyújt be összefonódás-bejelentést, ügyfélnek minősül.
194. Ha az összefonódás-bejelentést nem a Tpv. 28. § (1) bekezdése alapján arra kötelezett nyújtja be, vagy az a Tpv. 28. § (2) bekezdésében megjelölt időpontot megelőzően kerül benyújtásra, akkor a bejelentés meg nem történtnek minősül, amire tekintettel azt a GVH a Tpv. 43/N. § (1) bekezdés c) pont cd) alpontja alapján – az igazgatási szolgáltatási díj felének a Tpv. 43/N. § (3) bekezdése alapján történő visszafizetése mellett – visszautasítja. Ilyen esetben a Tpv. 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás újabb bejelentés, és annak nyomán az összefonódásnak a GVH általi tudomásulvétele²²⁴ hiányában nem hajtható végre.
195. Ha az összefonódás-bejelentés alapján indult versenyfelügyeleti eljárásban derül csak ki, hogy a bejelentő nem olyan személy, akit a Tpv. a bejelentésre kötelez, nem feltétlenül kell úgy tekinteni, hogy a bejelentés nem az arra jogosulttól származik, ha megállapítható, hogy a bejelentés tartalma szerint bejelentőnek minősülő vállalkozás a bejelentés nyomán a Tpv. 67. § (4) bekezdése alapján esetlegesen meginduló eljárásban a Tpv. 52. § értelmében ügyfélnek tekinthető. Amennyiben szükséges, az összefonódás-bejelentést benyújtót a bejelentés benyújtására jogosult ügyfél képviselőjére való

²²³ Vj-72/2014. 14) pont.

²²⁴ Itt és a továbbiakban tudomásulvétel alatt értve a Tpv. 43/N. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti hatósági bizonyítvány kiadását, vagy a megindított versenyfelügyeleti eljárás lezárásaként hozott határozatban a Tpv. 76. § (1) bekezdésének aa), illetve ab) pontja szerint annak megállapítását, hogy az összefonódás – adott esetben a határozatban előírt feltétel vagy kötelezettség előírása mellett – nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt.

meghatalmazás benyújtására kell felhívni, valamint arra, hogy a bejelentést és minden addig tett nyilatkozatot az ügyfél nevében is elismerjen.²²⁵

196. Az összefonódás-bejelentés benyújtására kötelezettet az összefonódás tartalma szerint kell megválasztani, függetlenül az összefonódást képező egyéb közvetett és közvetlen irányításszerzésektől, ha azok végső soron egyetlen összefonódást hoznak létre, melynél fogva ilyenkor az összefonódás-bejelentésre kötelezett vállalkozások az ügyleteket közvetlenül egy összefonódássá formáló gazdasági célt megvalósító vállalkozások lesznek.²²⁶

2. A bejelentés benyújtásának időpontja

197. Az összefonódás-bejelentés a Tpv. 28. § (2) bekezdése szerint az összefonódást létrehozó nyilvános ajánlati felhívás közzétételének, a szerződés megkötésének vagy az irányítási jog megszerzésének időpontjai közül a legkorábbit követően nyújtható be, továbbá benyújtható az összefonódás jóhiszemű elhatározottságának szándéka esetén is. Nem adnak ugyanakkor alapot az összefonódás-bejelentés benyújtására azok a „tervezett tranzakciók”, amelyek tekintetében a felek az összefonódás megvalósítására irányuló jóhiszemű elhatározottságukat nem tudják bizonyítani. Az összefonódás bejelentésekor tehát a feleknek bizonyítaniuk kell, hogy az összefonódás megvalósítására vonatkozó tervük kellően konkrét.

198. A jóhiszemű elhatározottság bizonyítására megfelelhet olyan dokumentumok benyújtása, mint például egy valamennyi szerződő fél által aláírt elvi megállapodás, előszerződés vagy szándéknyilatkozat, amely igazolja, hogy a vevő és az eladó között aláírt szerződés hiányában is jóhiszemű, egybehangzó és konkrét akaratgyezezség jött létre az összefonódás megvalósítását illetően. Az előbbieken túlmenően alkalmas lehet még az összefonódás jóhiszemű elhatározottságának igazolására a vevő és a céltársaság közötti, az összefonódás lépéseit rendező megállapodás, vagy amennyiben a céltársaság értékesítésére pályázati eljárás keretében kerül sor, a pályázaton való indulás igazolása. Nem akadály a továbbá az összefonódás bejelentésének, ha a felek egy jövőbeni pályázaton (pl. koncesszió) való indulás érdekében hoznak létre közös vállalkozást, de még nincs a nyertességet kinyilvánító jogerős döntés.²²⁷

²²⁵ Vj-24/2013. 28) pont.

²²⁶ Vj-52/2013. 45). pont.

²²⁷ A pályázaton való indulás feltétele gyakran, hogy a felek már előzetesen esetleges nyertességük esetére feltétlen és visszavonhatatlan kötelezettséget vállaljanak arra, hogy az árverési eljárást lezáró érdemi, jogerős döntést követően megalapítják a közös vállalkozást

199. Ha a felek az összefonódás konkrét megvalósítását illetően két vagy több változatban állapodnak meg, az összefonódás-bejelentés csak akkor nyújtható be, ha a különböző változatok irányítási viszony változásai és piaci következményei teljesen megegyeznek egymással (pl., ha a felek még nem egyeztek meg egymással abban, hogy a vevő az eladó valamely piaci tevékenységét vállalkozásrész formájában szerzi meg, vagy az eladó az adott tevékenységet kiszervezi egy újonnan alapított vállalkozásba, mely felett a vevő irányítást szerez).
200. A felek közötti akarategyezés esetén nem teszi idő előttivé az összefonódás-bejelentést az sem, ha a felek az összefonódás megvalósítását meghatározott feltételek (pl. bankgarancia beszerzése, harmadik tulajdonostárs hozzájárulása) teljesüléséhez kötik, és azok még nem teljesültek.
201. Az irányítás vagy a vállalkozásrész megszerzésére vonatkozó opciós megállapodás önmagában nem biztosít irányítási jogot, így nem hozza létre az összefonódást. Másoldalról viszont nem kizárt, hogy az opciós megállapodás egyéb körülményekkel együttesen a felek közötti végleges akarategyezséget jelent az irányítási jog megszerzésére nézve, és így létrehozza az összefonódást.²²⁸
202. Az előzőek szerinti feltételeknek nem megfelelő összefonódás-bejelentés meg nem történtnek (időelőttinek) minősül, amire tekintettel azt a GVH – annak a versenyfelügyeleti eljárás megindítását megelőző észlelése esetén – a Tpv. 43/N. § (1) bekezdés c) pont cd) alpontja alapján – az igazgatási szolgáltatási díj felének visszafizetése mellett – visszautasítja. Ilyen esetben a 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás újabb bejelentés, és annak nyomán az összefonódásnak a GVH általi tudomásulvétele hiányában nem hajtható végre.
203. A GVH csak az összefonódást létrehozó felek közötti akarategyezés véglegességét vizsgálja, amelyet nem befolyásol az, ha harmadik fél a bejelentett tranzakcióval összefüggésben polgári jogi igényeket támaszt, miként az sem, ha a harmadik fél általa kezdeményezett, de nem elbírált cégbejegyzési kérelemre hivatkozik. Versenyjogi szempontból azt kell vizsgálni, hogy az akarategyezés kinyilvánítására a tranzakció tárgyára nézve az egyezés létrehozása időpontjában közhiteles nyilvántartásból megállapíthatóan arra jogosultak részéről került-e sor. A GVH eljárása, az abban hozott döntés nem a megállapodás polgári jogi létrejöttét, érvényességét (lásd Ptk. 6:118. §),

²²⁸ Vj-96/1999. 14)-16) pontok.

hanem annak hatályosulását érintheti.²²⁹ A GVH tudomásulvétele így nem jelenti azt sem, hogy az összefonódást végre is kell hajtani.²³⁰ A megállapodás érvényességével összefüggő esetleges vitás kérdések megítélése polgári jogi útra tartozik. Ezért az összefonódás bármely okból történő későbbi megghiúsulása sem jelentené pl. azt, hogy a GVH-nak vissza kellene vonnia határozatát.²³¹

204. Az előzőekkel szemben, ha az összefonódásban érintett felek között van bíróság által még nem eldöntött vita abban, hogy az általuk korábban kötött opciós szerződésnek az irányítás megszerzésére vonatkozó feltétele teljesült-e, akkor a bejelentés csak azt követően nyújtható be, hogy bíróság jogerősen megállapította a feltétel teljesülését.²³²

3. A bejelentés tárgya

205. A Tptv. csak a 24. § szerinti összefonódás-bejelentést teszi lehetővé. A Tptv. 43/J. § (1) bekezdése értelmében a 24. § szerinti bejelentést a GVH által a honlapján közzétett formátumú, megfelelően kitöltött összefonódás-bejelentési űrlapon kell benyújtani. Ennek megfelelően a GVH által közzétett formátumú űrlapba foglalt összefonódás-bejelentésnek csak a 24. § (1) vagy (4) bekezdése szerinti összefonódás lehet a tárgya.²³³ Mindez nem zárja ki, hogy a GVH adott esetben megállapítsa, hogy a bejelentésben megjelölt tranzakcióra vonatkozóan a GVH-nak nincs hatásköre. A bejelentés azonban nem irányulhat arra, hogy a GVH arra vonatkozóan adjon ki hatósági bizonyítványt, hogy a bejelentett ügylet nem minősül összefonódásnak.²³⁴ Mindez azonban nem zárja ki azt, hogy a bejelentő az összefonódás-bejelentésben kifejtse azzal kapcsolatos érveit, hogy az általa bejelentett ügylet nem minősül összefonódásnak. Ebben az esetben azonban számolnia kell azzal, hogy ha érvei valóban kérdésessé teszik, hogy a bejelentett ügylet összefonódás-e, akkor a GVH a Tptv. 43/J. § (1) bekezdésének egyebekben megfelelő bejelentés esetén is versenyfelügyeleti eljárást indít a Tptv. 67. § (4) bekezdésének b) pontja alapján a Tptv. 63. § (2) bekezdésének e) pontja szerint arra irányadó 30 napos ügyintézési határidővel. A Tptv. 60/A. § (2) bekezdése szerint ugyanis arról, hogy valamely bejelentett ügylet nem minősül összefonódásnak, kizárólag az

²²⁹ Vj-99/2015. 18)-19) pont, Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.Kpk.45.033/2016/6-I.

²³⁰ Vj-170/2003. 9) pont.

²³¹ Vj-99/2015. 19) pont.

²³² Vj-136/1998. 12) pont.

²³³ Vj-10/2013. 17) pont.

²³⁴ Vj-120/2015. 16) pont.

eljáró versenytanács hozhat döntést versenyfelügyeleti eljárásban, annak megszüntetésével.²³⁵

206. Amennyiben az összefonódás egyidejűleg olyan külföldi vállalkozás feletti irányításszerzésre is kiterjed, amelynek nincsen magyarországi nettó árbevétele, akkor a formailag Tptv. 23. §. (1) bekezdése b) pontja szerinti egységes összefonódás tekintetében a GVH a tranzakciónak ezen külföldi eleme tekintetében a GVH eljárása nem merülhet fel, ám ha a bejelentés mégis kiterjed rá, akkor a GVH – ha egyébként versenyfelügyeleti eljárást indít – a külföldi versenyhatások vizsgálata nélkül dönt az ilyen összefonódásról.²³⁶ A külföldi versenyhatások ily módon történő mellőzésének azonban további szükséges feltétele, hogy az összefonódásban érintett külföldi vállalkozás ne Magyarországgal azonos érintett földrajzi piachoz tartozó ország területén végezzen piaci magatartást.²³⁷

4. Változás a bejelentés tárgyában a benyújtását követően

4.1. Változás a tranzakciót létrehozó szerződésben az eljárás alatt

207. Amennyiben az összefonódást eredményező akarategyezésben, illetve az annak létrejöttében közreható lényeges körülményekben nem következik be változás, akkor az nem érinti az összefonódás-bejelentési kötelezettséget, illetve az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárást.²³⁸ Ha azonban a felek elállnak az ügylettől vagy az összefonódás bejelentés alapját képező nyilvános ajánlati felhívás sikertelenül zárul, és azt jelzik a GVH felé, akkor az eljárás okafogyottá válik, mire tekintettel a GVH a Tptv. 60/A.§ (1) bekezdés c) pontja alapján a bejelentett összefonódás vizsgálatára indult versenyfelügyeleti eljárást megszünteti. Amennyiben a feleknek az ügylettől való elállásra vonatkozó tájékoztatása azt megelőzően érkezik a GVH-ba, hogy a bejelentésről akár hatósági bizonyítvány kiadásával, akár versenyfelügyeleti eljárás indításával döntött volna, akkor a GVH ezt tudomásul veszi, és erről írásban tájékoztatja a bejelentőt. Ebben az esetben a megfizetett igazgatási szolgáltatási díj – a Tptv. erre vonatkozó rendelkezésének hiányában – nem jár vissza.

208. A GVH nem tekinti az összefonódás érdemi elbírálása akadályának azt, ha az összefonódás-bejelentés alapját képező szerződésben a versenyfelügyeleti eljárás során

²³⁵ Vj-12/2018. 5) pont és Vj-18/2018. 4) pont.

²³⁶ Vj-72/2014. 16) pont.

²³⁷ Vj-24/2019. 30) pont.

²³⁸ Vj-29/2013. 33) pont.

a felek olyan módosítást hajtanak végre, amely az összefonódást eredményező akarategyezésben, illetve az annak létrejöttében közreható körülményekben nem eredményez változást.²³⁹

4.2. Változás a résztvevő vállalkozáscsoportok struktúrájában

209. Az összefonódás-bejelentési kötelezettség szempontjából az összefonódás bejelentésének időpontjában fennálló vállalkozáscsoport-összetételnek megfelelő adatokat kell szolgáltatni. Mindez azonban nem vonatkozik az összefonódás hatásainak értékelésére, amelyet a döntés meghozatalakor fennálló tények (így adott esetben megváltozott vállalkozáscsoport-struktúra) figyelembe vételével kell elvégezni.²⁴⁰ Ugyanígy kell eljárni a megismételt eljárásban is.

210. A 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás-bejelentések elintézésének sorrendje tekintetében [figyelemmel a Tpv. 29. § (1) bekezdés szerinti végrehajtási tilalomra is] – egyezően az Európai Bizottság gyakorlatával²⁴¹ – nem az összefonódás létrejöttének a Tpv. 28. § (2) bekezdés szerinti időpontja, hanem az összefonódás-bejelentés benyújtásának időpontja az irányadó. Ebből következően nem tekinthetők közvetett résztvevőknek azok a vállalkozások, amelyek egy később benyújtott összefonódás-bejelentés szerinti összefonódás eredményeként kerülnek az összefonódással érintett valamely vállalkozáscsoporthoz még akkor sem, ha az arra vonatkozó összefonódás korábban került létrehozásra, mint az adott összefonódás-bejelentés tárgyát képező összefonódás.²⁴²

VII. Végrehajtási tilalom

211. A Tpv. 29. § (1) bekezdése tiltja, hogy a Tpv. 24. § (1) bekezdés szerinti bejelentésköteles összefonódást a GVH tudomásulvétele hiányában végrehajtsák, így különösen az összefonódás következtében szerzett szavazati jogok, illetve a vezető tisztségviselők kijelölésére vagy megválasztására vonatkozó jogosultságok nem gyakorolhatók, és az összeolvadó vagy beolvadó, illetve a korábban független vállalkozás vagy vállalkozásrész döntéseinek meghozatala és az összefonódó vállalkozások közötti üzleti kapcsolatok folytatása során az összefonódást megelőző

²³⁹ Vj-69/2016. 28) pont.

²⁴⁰ Lásd: a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf:27.604/2011/7. számú jogerős ítéletét a Vj-158/2008. számú ügyben.

²⁴¹ Lásd M.2614 Seagate/Samsung ügy.

²⁴² Vj-12/2015. 18) pont.

helyzet alapján kell eljárni. A csak a Tpvt. 24. § (4) bekezdése szerint bejelentésköteles összefonódásokra nem vonatkozik a Tpvt. 29. §-a szerinti végrehajtási tilalom.

1. Az irányítás vevő általi átvételének tilalma

212. Az előzőek alapján az összefonódás révén irányítási jogaikat elvesztő vállalkozás(ok), azaz az eladó(k) irányítási jogai a GVH tudomásulvétele hiányában teljesen egészében nem vonhatók el, sőt azok csak a tranzakció létrejöttéhez [lásd Tpvt. 29. § (2) bekezdés], illetve a vevő befektetése értékének megőrzéséhez (lásd 29/A. §) szükséges mértékben korlátozhatók.

213. A Tpvt. 2017. január 15-től hatályos rendelkezéseire is figyelemmel a végrehajtási tilalom alatt az eladó által vállalt korlátozások értékelését a GVH nem a Tpvt. 30. § (7) bekezdése, illetve a IV. fejezete, hanem a Tpvt. 29. §-a alapján végzi el. A Tpvt. 2017. január 15-től hatályos rendelkezései a 29/A. § (1a) bekezdése alapján a 29/A. § szerinti kérelmet az összefonódás bejelentésével egyidejűleg nem, hanem csak az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárást megindító végzés közlését követő öt napon belül²⁴³ engedik előterjeszteni. Emellett a Tpvt. 67. § (6) bekezdése immár kifejezett lehetőséget teremtett az eladói korlátozások konkrét megvalósítási módjának a végrehajtási tilalom esetleges megsértéseként történő vizsgálatára, ezért a GVH ezen rendelkezés alapján indított eljárásban vizsgálhatja az eladói korlátozásokat. Minthogy a kapcsolódó korlátozások megítélése és a végrehajtási tilalom mögött közös elvi alapok húzódnak meg,²⁴⁴ a GVH-nak az eladói korlátozásokkal kapcsolatos a következőkben bemutatásra kerülő eddigi gyakorlata a lenticnek megfelelően továbbra is támpontul szolgálhat egyrészt abban, hogy a GVH valószínűsíthetően mely esetekben indít a Tpvt. 67. § (4) bekezdése alapján eljárást, másrészt, hogy mely esetekben lehet indokolt a Tpvt. 29/A. szerinti mentesítési kérelem benyújtása.

214. A GVH eddigi gyakorlata szerint a céltársaság tevékenységének a „rendes ügymenet” szerinti folytatására vonatkozó eladói vállalás – mint általános érvényű eladói kötelezettség – önmagában nem tekinthető úgy, mint ami által a vevő irányítási jogot

²⁴³ Vagy - igazolási kérelemmel - az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárást befejező döntés meghozatala előtt az irányítási jog gyakorlásának szükségességéről való tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül.

²⁴⁴ Ez a megközelítés azon alapult, hogy a Tpvt. 29. § és a Tpvt. 30. § (7) bekezdésnek való megfelelés értékelése ugyanazon elvi megfontolások talaján áll. A kapcsolódó korlátozások alapvető funkciója az összefonódás tárgyát képező vállalkozás vagy vállalkozásrész vevő általi teljes értéke megszerzésének biztosítása. (Vj-90/2012. 35) pont.) A Tpvt. 29. § szerinti végrehajtási tilalom alól pedig akkor adható felmentés, ha az irányítási jog gyakorlása szükséges a befektetés értékének megőrzéséhez [vö. 29/A. § (1) bekezdése].

gyakorol GVH engedélye előtt, mindaddig, amíg a befektetések értékének megőrzéséhez szükségesnek minősül.²⁴⁵ Ez biztosíthatja ugyanis, hogy a céltársaság a vevő által megismert feltételekkel folytassa tovább a tevékenységét, illetve a rendes üzletmeneten túli, a céltársaság pozícióját, társasági feltételeit érintő döntésektől tartózkodjék.²⁴⁶ Lényeges azonban, hogy a rendes üzletmenet a gyakorlatban az eladó (és a céltársaság) oldalán ugyanazt a piaci mozgásteret és piaci működést kell, hogy jelentse a végrehajtási tilalom időszaka alatt is, mint a tranzakció létrejötte előtt. Azaz a rendes üzletmenet a végrehajtási tilalom időszaka alatt sem jelenthet piaci passzivitást, üzleti kockázatok nélküli működést. Éppen ellenkezőleg: a rendes üzletmenethez ebben az időszakban is hozzátartozik az adott piaci működés szokásos üzleti kockázatainak vállalása, ami nem csak a piaci magatartás rutinszerű fenntartását, a már meglévő ügyfelek korábbi feltételek melletti kiszolgálását jelentheti, hanem akár az áraknak, a kínálatnak a változtatását, sőt új termék bevezetését, vagy nagy értékű tendereken való elindulás lehetőségét is. Általánosságban: a piaci magatartás és stratégia tekintetében az eladó (és a céltársaság) döntési szabadságának fennmaradását.²⁴⁷

215. Az eladót terhelő azon kötelezettség, hogy meghatározott magatartásához a vevő hozzájárulását kell kérnie, a GVH Tpv. 29/A. § szerinti engedélye hiányában nem jelenthet a vállalkozás döntési fórumain (közgyűlés, taggyűlés, igazgatóság, ügyvezetés) vétójogot a vevő számára. Az ugyanis már önmagában a Tpv. 29. § (1) bekezdése szerinti végrehajtási tilalomba ütköző negatív (vagy közös) irányítási jogot biztosítana a vevő számára.²⁴⁸ Az a körülmény, hogy az arra jogosult vállalkozás a végrehajtási tilalom időszakában nem élt a vétójogával, a végrehajtási tilalom megsértésének tényét nem teszi meg nem törtéنتté, annak csak a jogsértés súlyának értékelésekor lehet jelentősége.²⁴⁹ Szintén nem zárja ki a jogsértést, ha az eladó a végrehajtási tilalom időszakában a vevő vétójogára vonatkozó egyértelmű szerződéses rendelkezés megsértésével, a vevő hozzájárulása nélkül hoz döntést, illetve alaptalan az erre a lehetőségre – mint a végrehajtási tilalom megsértést kizáró körülményre – történő hivatkozás.²⁵⁰ A GVH Tpv. 29/A. § szerinti engedélye hiányában a versenyjogilag elfogadható vevői hozzájárulás ezért tartalmilag csak azt jelentheti, hogy a vevő

²⁴⁵ Vj-94/2015. 36.b) pont.

²⁴⁶ Vj-48/2016. 37) pont.

²⁴⁷ Vj-99/2016. 48) pont.

²⁴⁸ Vj-99/2016. 46) pont.

²⁴⁹ Vj-44/2017. 26) pont.

²⁵⁰ Uo. 29) pont.

kifejezheti azt az aggályát az eladó adott (a fentebb kifejtett értelemben a befektetés értékét érintő, illetve a rendes üzletmeneten túlmutató) döntésével kapcsolatosan, hogy az veszélyezteti a befektetés értékét. Ha a felmerülő veszélyek miatt a befektetés megőrzése érdekében erőteljesebb vevői beleszólásra (értsd: vétójog) van szükség, akkor annak gyakorlásához be kell szerezni a GVH Tpvt. 29/A. § szerinti engedélyét. Másként: a GVH Tpvt. 29/A. § szerinti engedélye hiányában a vevői hozzájárulás megtagadása nem lehet kötelező az eladóra, illetve a céltársaságra (nem jelenthet vétójogot), az pusztán a befektetés értékét veszélyeztető körülmény vevő általi jelzésének eszköze, amely következik a felek polgári jogi együttműködési kötelezettségéből (vö. Ptk. 6:117.§). A GVH Tpvt. 29/A. § szerinti engedélye hiányában a vevői befektetés értékének megőrzéséről a tranzakció versenyhatóság általi tudomásulvételéig a polgári jogban rendelkezésre álló eszközökkel (pl. zárás időpontjához és körülményeihez igazodó vételár-mechanizmus, elállási jogi) és nem versenyjogot sértő módon (pl. zárásig is gyakorolható vétójog, vagy a céltársaság napi működését érintő jóváhagyási jog) kell a feleknek gondoskodniuk.

216. Az előzőek eszközeként a vevő tájékoztatása a céltársaság üzleti helyzetét érintő jelentős fejleményekről szükséges lehet. A versenystratégiát érintő érzékeny üzleti információk átadása azonban a Tpvt. 11. §-ába ütköző magatartást jelenthet (lásd még IX. 1.). Minderre tekintettel az érzékeny üzleti információknak a vevő részére történő átadása csak úgy valósítható meg jogszerűen, ha a GVH által a Tpvt. 29/A. § alapján már engedélyezett – a vevő befektetése értékének megővéséhez szükséges – magatartásokhoz kapcsolódik (pl. olyan döntéshez, amellyel kapcsolatos vevői vétójogot a GVH engedélyezte), vagy arra a IX.2. részben bemutatott módon kerül sor.

217. A GVH eddig gyakorlata²⁵¹ alapján nem minősülhet a végrehajtási tilalom megsértésnek és ebből következően nem szükséges a következő kérdésekhez való vevői hozzájárulás konkrét esetben való gyakorlásához a GVH Tpvt. 29/A. § szerinti engedélye a végrehajtási tilalom ideje alatt, feltéve, hogy azok (összhangban az előző pontokban írottakkal) nem célozzák az összefonódó vállalkozáscsoportok piaci magatartásának összehangolását, továbbá az irányítási jog vevői általi gyakorlását, mert elsősorban általános társasági, polgári jogi, illetve munkajogi befektetés-védelemmel és nem piaci stratégiával függenek össze, például:

²⁵¹ Vj-94/2015. 38) pont, Vj-144/2015. 26)-28) pontok, Vj-20/2016 55) pont és Vj-40/2016. 33) pont.

- a) munkavállalókkal kapcsolatos egyes intézkedések (pl. javadalmazásuk számukra kedvező változtatása),
- b) jelentős eszközök, vagyontárgyak jelzáloggal terhelése,
- c) társasági szerződés módosítása, szabályzatok jelentős módosítása,
- d) tartozások elengedése, átütemezése,
- e) követelések érvényesítése iránti új per indítása.

218. A GVH eddigi gyakorlata alapján továbbá nem minősülnek még a végrehajtási tilalomnak az irányítási jognak a vevő általi átvételén alapuló megsértésének az alábbi esetek.

- Olyan intézkedés végrehajtására került sor az összefonódás GVH általi tudomásulvétele előtt, amely nem eredményezte az irányítási jognak a Tpv. 23. § (2) bekezdése szerinti gyakorlását.²⁵²
- A vevő olyan tulajdonszerzést jelentett be a GVH-hoz, amelynek tárgyát korábban rövidtávon már bérelte. Az összefonódás vizsgálata ugyanis azon szerződéshez, tranzakcióhoz kapcsolódik, amely a Tpv. 24. § szerinti bejelentési kötelezettséget megalapozó összefonódást létrehozta, tehát a piacon a tartós strukturális változást okozza.²⁵³
- A felek megkezdték a vállalkozásrészek minősülő ügyfélkör hozzájárulásainak beszerzését, annak hatályosulását, azonban ahhoz a feltételhez kötötték, hogy a GVH tudomásul veszi az összefonódást.²⁵⁴ Észszerű lehet azonban az összefonódást a GVH-hoz csak azt követően bejelenteni, ha az elvárt számú ügyfél megadta a hozzájárulását, feltéve, hogy a hozzájárulások a GVH tudomásulvételeig nem hatályosulnak, mert így az összefonódásnak az elvártnál kevesebb ügyfél-hozzájárulás miatti meghiúsulása esetén elkerülhető a költséggel járó bejelentési eljárás.²⁵⁵

219. Ha a céltársaság tulajdonosai közül az eladó(k) törlésre kerül(nek), és az új tulajdonosi struktúra bejegyzésre kerül, akkor az eladó(k) irányítási jogainak – az összefonódást megelőző helyzet szerinti – gyakorlása (pl. taggyűlési keretben) lehetetlenné válik.²⁵⁶ Az

²⁵² A konkrét esetben a tranzakció zárásának feltétele volt, hogy a céltársaság döntéshozó testülete jóváhagyja a bejelentő képviselőjének igazgatósági taggá történő kinevezését. Minthogy azonban a céltársaság működésével kapcsolatos döntéseket egy több tagból álló, egyenlő szavazati jogú igazgatótanács hozza meg és vevő csak egy főt delegált a GVH tudomásulvétele előtt, ezért a Tpv. 29. § (1) bekezdésébe foglalt tilalmazott magatartás a Tpv. 23. § (2) bekezdése b) pontjára figyelemmel nem valósulhatott meg (Vj-12/2015.). Ez azonban nem eredményezhet a Tpv. IV. fejezetének rendelkezéseibe ütköző információ megosztást a felek között.

²⁵³ Vj-94/2013.

²⁵⁴ Vj-83/2015. 13) pont

²⁵⁵ Uo. 14) pont.

²⁵⁶ Vj-145/2015. 57) pont.

előzőeken az sem változtat, ha az irányítást szerző (vevő) ténylegesen nem vagy csak a céltársaság piaci magatartását érdemben nem érintő (társasági jogi, illetve adózási és számviteli relevanciájú) döntéseket hoz,²⁵⁷ sőt még az sem, ha vállalja, hogy az irányítási jogait nem gyakorolja, és nem hoz döntéseket.²⁵⁸ A döntési helyzet változatlanságát ugyanis a vevő döntésektől való tartózkodása önmagában nem garantálja, ahhoz az eladó(k) összefonódás előtti döntési jogainak fennmaradása is szükséges lenne.²⁵⁹ Az előzőekre tekintettel általában is igaz, hogy az irányítást szerző(k) irányítási jogait megalapozó tulajdonosi részesedéseket – azaz az összefonódást követő irányítási helyzetet – formálisan rögzítő bejegyzési aktusokat az összefonódás végrehajtásának kell tekinteni, mely megvalósítja a Tpvt. 29. § (1) bekezdés általános tilalma szerinti jogsértést,²⁶⁰ amiből azonban nem következik, hogy önmagában a cégbírósági bejegyzés hiánya kizárná a végrehajtási tilalom megsértését.²⁶¹

220. Vállalkozásrész megszerzésével megvalósuló összefonódás esetén az előzőekkel összhangban a vállalkozásrészt alkotó eszközök vagy jogok adásvételére vonatkozó szerződésnek a GVH tudomásulvételének hiányában történő hatálybalépése (ingatlan esetében az ingatlan nyilvántartásba történő bejegyzése) az összefonódás végrehajtásának minősül akkor is, ha az csak az összefonódás tárgyát alkotó eszközöknek vagy jogoknak egy része esetében valósul meg. Az ingatlan birtokbavétele a bejegyzés megtörténtének hiányában is az összefonódás végrehajtásának minősül.²⁶²

221. Az eladónak azt a vállalását, hogy valamely üzletágot a végrehajtási tilalom időszaka alatt „kivezet” a piacról, a GVH nem a végrehajtási tilalom megsértése (az irányítás vevő általi átvétele) szempontjából vizsgálja, hanem versenyt korlátozó megállapodásként. Az ilyen vállalás akkor minősül a Tpvt. 30. § (7) bekezdése szerinti az összefonódáshoz szükséges és ekként kapcsolódó versenykorlátozásnak, ha az adott üzletág az összefonódás tárgyát képező vállalkozás olyan része, melyet a vevő (pl. veszteséges volta miatt) nem kíván megszerezni, mert annak a vállalkozásban maradása csökkentené a befektetése értékét. A korlátozás ilyen céljára utaló körülmény, ha a vételár a piacról való „kivezetés” függvénye. Eltérő esetben, vagyis amikor az eladó és a vevő az eladó egy olyan tevékenységének a piacról való kivezetésében állapodnak meg, amely nem

²⁵⁷ Vj-10/2016. 37) pont.

²⁵⁸ Vj-145/2015. 57) pont.

²⁵⁹ Uo. és Vj-10/2016. 34) pont.

²⁶⁰ Vj-145/2015. 57) pont, Vj-10/2016. 35) pont, Vj-13/2016. 36) pont és Vj-14/2016. 35) pont.

²⁶¹ Vj-23/2018. 42) pont.

²⁶² Vj-13/2017. 50)-52) pontok.

része az összefonódás tárgyát képező vállalkozásnak, akkor az a Tpv. IV. fejezetének rendelkezéseibe ütközhet, még ha ez a megállapodás egy összefonódáshoz illeszkedően is történik.²⁶³

2. A Tpv. 29/A. § (1) bekezdés szerinti kérelem

222. A Tpv. 29/A. § (1) bekezdése alapján a GVH kérelemre hozzájárulhat ahhoz, hogy az irányításszerző irányítási jogait az összefonódás GVH általi vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárás lezárása előtt is gyakorolja. A GVH-nak a Tpv. 29. § (1a) bekezdésének 2017. január 14-ig hatályos rendelkezései alapján, az azt megelőzően létrejött összefonódások²⁶⁴ esetében nem kellett a végrehajtási tilalom alóli ideiglenes mentesítésre irányuló kérelemről döntenie, mert a beérkezett kérelmek mindegyike esetében már az összefonódásról a Tpv. 29/A. § (1) bekezdés szerinti kérelem elbírálására a Tpv. 72. § (2) bekezdése szerint nyitva álló 15 napos határidőn belül döntést hozott.²⁶⁵

223. A GVH azonban határozataiban ettől függetlenül rögzítette, hogy a végrehajtási tilalommal összefüggésben mindenekelőtt azt vizsgálná, hogy:

- a) lehetséges-e az eredeti versenyfeltételek helyreállítása (azaz a mentesítés megadása nyomán gyakorolt irányítási jogok következtében esetlegesen felmerülő versenyre gyakorolt káros hatások kiküszöbölhető-e);
- b) az irányítási jogok gyakorlása szükséges-e valamilyen legitim magánérdek biztosításához (pl.: a befektetés értékének megőrzéséhez) és az irányítási jogok tartalma arányos-e az elérni kívánt céllal (szükségesség-arányosság). Itt az arányosság körében kell különösen is bemutatni, ha a hozzájárulás egy szerződés megkötéséhez vagy felmondásához kapcsolódik, hogy az miként haladja meg a rendes üzletmenet szintjét (amelybe a vevő nem szólhat bele a GVH döntéséig) és szükséges a befektetés értékének megóvásához (különösen is az szerződés értéke és a vállalkozás mérete függvényében);²⁶⁶
- c) a szükségesség és arányosság egyensúlya helyreállítható-e adott esetben az irányítási jogok feltételhez kötésével vagy kötelezettség előírásával.²⁶⁷

²⁶³ Vj-92/2016. 37)-38) pontok.

²⁶⁴ Lásd Tpv. 95/E. § (1) bekezdés.

²⁶⁵ Vj-94/2015. 45) pont. és Vj-102/2015. 59) pont.

²⁶⁶ Vj-48/2016. 37) pont.

²⁶⁷ Vj-94/2015. 36) pont.

224. Miután a Tpv. 29/A. § (1a) bekezdése alapján a 29/A. § szerinti kérelmet az összefonódás bejelentésével egyidejűleg nem, csak az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárást megindító végzés közlését követő öt napon belül (vagy – igazolási kérelemmel – az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárást befejező döntés meghozatala előtt az irányítási jog gyakorlásának szükségességéről való tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül) lehet előterjeszteni, így ha a befektetés megóvása még ilyen mértékű haladékot sem tűrő sürgős beavatkozást igényel a vevő részéről, akkor indokolt, hogy ezt a jelezze a Tpv. 43/L. § szerinti előzetes egyeztetés keretében, ezáltal előmozdítva az összefonódások vizsgálatával foglalkozó eljárásokhoz kapcsolódó előzetes egyeztetésekről szóló közlemény 6. pontja szerinti gyorsabb ügyintézés vagy adott esetben a Tpv. 29/A. § szerinti kérelem benyújtását lehetővé tevő Tpv. 67. § (4) bekezdése szerinti eljárás mielőbbi megindítását.

225. A GVH összefonódást nem megtiltó határozatának a Tpv. 32. § (2) bekezdése szerinti, a döntés szempontjából lényeges ténynek az ügyfél általi félrevezető közlése miatti, a Tpv. 67. § (7) bekezdésének b) pontja szerinti eljárásban történt visszavonása esetén a visszavont határozat alapján végrehajtott összefonódás – az arról való döntés hiányában – a Tpv. 29/A. § (1) bekezdése szerinti végrehajtási tilalomba ütközik mindaddig, míg a GVH az összefonódás újbóli vizsgálatára a Tpv. 67. § (8) bekezdése alapján indított eljárásban nem hoz az összefonódást nem megtiltó határozatot vagy nem ad helyt a Tpv. 29/A. § szerinti a végrehajtási tilalom alóli mentesítési kérelemnek. Ilyen esetben lehetőség van arra, hogy a Tpv. 29/A. § szerinti mentesítési kérelem már a határozat visszavonásra irányuló eljárásban feltételesen (a határozat visszavonásának esetére) benyújtásra kerüljön.²⁶⁸ Ilyen feltételes kérelem benyújtása napjának a visszavonó határozat napját kell tekinteni, mert a feltételes kérelem ezen a napon válik véglegessé, így ettől a naptól számítható a kérelem elbírálásának a Tpv. 72. § (2) bekezdése szerinti 15 napos ügyintézési határideje.²⁶⁹ Az előzőek irányadóak arra az esetre is, ha a Tpv. 43/N. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, az összefonódást tudomásul vevő hatósági bizonyítvány valószínűsíthetően félrevezető közlésen alapulása miatt indul annak visszavonására a Tpv. 67. § (7) bekezdésének a) pontja alapján eljárás.

²⁶⁸ Vj-31/2018. 65) és 66) pontok.

²⁶⁹ Vj-42-3/2018. számú végzés 35) pont.

226. A Tpv. 29/A. § (2) bekezdése szerinti, az irányítási jog előzetes gyakorlásához előírt feltételek és kötelezettségek (együtt: irányításkorlátozó intézkedések) esetében – szemben a Tpv. 30. § (3) bekezdése szerinti feltételekkel és kötelezettségekkel – a GVH nincs kötve az azzal terhelt vállalkozás vállalásához. Ez azonban nem zárja ki, hogy az irányítási jog előzetes gyakorlását kérelmező vállalkozás kérelmében – a kérelmének való helyt adás előmozdítása érdekében – javaslatot tegyen irányítását korlátozó intézkedésekre.²⁷⁰

227. Ha az összefonódás több áru- és/vagy földrajzi piacot érint, és az valószínűsíthető, hogy versenyprobléma csak egyes áru- és/vagy földrajzi piacokon jelentkezhetsen, akkor a GVH az ilyen piacokon jelen lévő vállalkozásrészek leválasztását²⁷¹ nem írja elő. Annak megvalósulása ugyanis az adott vállalkozásrészrel kapcsolatos versenyprobléma végső döntésében történő megállapításának hiányában lehetetlenné tenné, de legalábbis jelentős mértékben nehezítené az eredeti versenyfeltételek helyreállítását. A valószínűsíthető versenyproblémával érintett vállalkozásrész tekintetében elsősorban olyan kötelezettségeket alkalmaz a GVH, amelyek biztosítják az adott vállalkozásrész működőképességének, piaci értékének megmaradását. Az ilyen kötelezettségek betartásának a végső döntésig történő ellenőrzésére a GVH szükség esetén ellenőrző biztost²⁷² jelölhet ki annak érdekében, hogy időben értesüljön arról, ha szükségessé válik a Tpv. 29/A. § (3) bekezdésének alkalmazása (az irányítási jog gyakorlásának visszavonása vagy az irányításkorlátozó intézkedés visszavonása).²⁷³

3. Felszámolás alatt álló vállalkozás feletti irányításszerzés

228. Egy felszámolás alatt álló vállalkozás feletti irányításszerzés (vagy egy felszámolás alatt álló vállalkozás eszközeinek gyakorlatilag teljes körű átvétele) esetében az egyébként szokásosnál lényegesen nagyobb az esélye annak, hogy a szerződés(ek) megkötése és a GVH tudomásulvétele közötti időben akár lényegesen és visszavonhatatlanul csökkenjen a céltársaság (és így a befektetés) értéke. Egy felszámolás alatt álló vállalkozás értékesítésére vonatkozó szerződés megkötését követően ugyanis általában már csak az azt megszerző vállalkozásnak van egyértelmű

²⁷⁰ Uo. 25) pont.

²⁷¹ Lásd: A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének 8/2017. közleménye az összefonódás vizsgálatára irányuló eljárásban hozott nem megtiltó határozatokban feltételek, illetve kötelezettségek előírásáról VI. rész.

²⁷² Uo.: 45. pont.

²⁷³ Vj/42-3/2018. számú végzés 26) és 27) pontok.

érdekeltsége a vállalkozás jövőbeni hatékony működéséhez szükséges intézkedések meghozatalában. Ezért a felszámolás alatt álló céltársaság esetében akár az is indokolt lehet, hogy az irányítást szerző vállalkozás gyakorlatilag teljes körűen gyakorolja irányítási jogait az összefonódásban való döntést megelőzően.²⁷⁴ Ilyen esetben azonban általában még egy felszámolás alatt álló céltársaság esetében is szükséges lehet a Tpvt. 29/A. § (2) bekezdése szerinti irányításkorlátozó előírásként valamilyen feltétel vagy kötelezettség előírása a végül esetlegesen megtiltott összefonódást megelőző versenyfeltételek megfelelő helyreállíthatósága érdekében. Ezért ilyen esetben a benyújtott 29/A. § szerinti kérelem (lásd VII.3.) lehető leggyorsabb elbírálhatósága érdekében célszerű, ha a bejelentő a feltétel, illetve kötelezettség szükségtelenségére objektív érveket hoz fel, vagy javaslatot tesz általa vállalt feltételekre vagy kötelezettségekre.²⁷⁵

4. Végrehajtási tilalom stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek esetében

229. Tpvt. 29/A. § (5) bekezdése alapján a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 65. § szerint stratégiaileg kiemelt jelentőségűnek minősített vállalkozás (a továbbiakban: kiemelt jelentőségű vállalkozás) felszámolási eljárása során létrehozott, a kiemelt jelentőségű vállalkozás vagy vállalkozásrésze feletti irányításszerzést vagy irányításváltozást eredményező összefonódás esetén az irányítási jogoknak a Tpvt. 29/A. § (1) bekezdése szerinti módon való gyakorlásához a Gazdasági Versenyhivatal hozzájárulása nem szükséges; e rendelkezés nem érinti a Tpvt. 29/A. § (2)-(4) bekezdésének alkalmazhatóságát.

230. A kiemelt jelentőségű vállalkozás felszámolási eljárása során megvalósított összefonódás a 24. § (1), illetve (4) bekezdése szerint ugyanúgy bejelentésköteles.²⁷⁶ Az összefonódás-bejelentés megtételének időpontját két körülmény is behatárolja azonban. Egyrészt a Ptk. 6:118. § (1) bekezdésére tekintettel, amennyiben a felek az összefonódást létrehozó szerződés hatályosulását kívánják elérni, akkor ahhoz be kell szerezniük a Gazdasági Versenyhivatal hozzájárulását, és a jóváhagyásig a Ptk. 6:118. § (2) bekezdése alapján irányadó 6:117. §-ban foglaltak szerint kell eljárniuk.²⁷⁷ Másrészt, a

²⁷⁴ Vj-102/2015. 51) pont.

²⁷⁵ Uo. 52) pont.

²⁷⁶ Vj-28/2015. 22) pont és Vj-29/2015. 20) pont.

²⁷⁷ A Ptk. 6:118. § (2) bekezdése alapján a jóváhagyásról történő nyilatkozattételig a felek jogait és kötelezettségeit a függőben lévő feltétel szabályai szerint kell megítélni. A Ptk. 6:117. § alapján amíg a feltétel bekövetkezése függőben van, egyik fél sem tehet semmit, ami a másik fél jogát a feltétel bekövetkezése vagy meghiúsulása esetére csorbítja vagy meghiúsítja.

kiemelt jelentőségű vállalkozás felszámolási eljárása során megvalósított összefonódás sem hajtható végre oly módon, hogy az irányítási jog átmeneti (a GVH-nak az összefonódás vizsgálatára irányuló versenyfelügyeleti eljárásának befejezése előtti) gyakorlása lehetetlenné tegye a piaci viszonyok összefonódást megelőzően fennálló versenyfeltételeknek megfelelő helyreállítását, az összefonódás versenyre hátrányos hatásainak kiküszöbölését.²⁷⁸

5. A végrehajtási tilalom megsértése miatti bírság

231. A Tpv. 78. § (1) bekezdés d) pontja alapján bírság szabható ki azzal szemben, aki a végrehajtási tilalmat megsérti, akkor is, ha a GVH azt állapítja meg, hogy az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt. A Tpv. 78. § (1c) bekezdése szerint a bírság összege az összefonódás végrehajtásának időpontjától az összefonódás bejelentéséig (a Tpv. 43/L. § szerinti előzetes egyeztetés kezdeményezése esetén annak időpontjáig), ennek hiányában a versenyfelügyeleti eljárásnak a Tpv. 67. § (3) szerinti megindításáig számított legfeljebb napi háromszázezer forint.

232. Ha összefonódás-bejelentés esetén a vállalkozás a GVH-nak az összefonódást tudomásul vevő döntését (a hatósági bizonyítványt, illetve eljárás indítása esetén a határozatot) megelőzően végrehajtja az összefonódást, akkor a bírság alapjául szolgáló időtartam a végrehajtástól a GVH döntéséig terjedő időtartam.

233. Miután a végrehajtási tilalom megsértése alapvetően súlyos jogsértésnek minősül, a GVH gyakorlata azon alapul, hogy csak kivételesen indokolt esetben lehet a bírságot a Tpv. 78. § (1) bekezdésének d) pontja alapján mellőzni.²⁷⁹

234. A bírság mellőzésére kizárólag az alábbi feltételek együttes teljesülése esetén kerülhet sor:²⁸⁰ a) A végrehajtott összefonódást az annak bejelentésére kötelezett vállalkozás önként bejelenti, és az összefonódás bejelentésben a jogsértést egyértelműen elismeri, amit az eljárásban is fenntart, elősegítve ezzel a jogsértés feltárását és az eljárás lehető leggyorsabb lezárását (ha a versenyfelügyeleti eljárásban az eljárás alá von vállalkozások még vitatják a végrehajtási tilalom megsértését, vagy csak akkor ismerik el a jogsértés megtörténtét, amikor már minden bizonyíték a GVH rendelkezésére áll, és annak előzetes, de teljes körű értékelését az eljáró versenytanács már elvégezte, akkor már

²⁷⁸ Az irányítási jog gyakorlása nem eredményezheti a piaci viszonyok összefonódást megelőzően fennálló versenyfeltételeknek megfelelő helyreállítását, az összefonódás versenyre hátrányos hatásainak kiküszöbölését lehetetlenné tevő vagy azt jelentős mértékben megnehezítő mértékű megváltoztatását.

²⁷⁹ Vj-23/2018. 51) pont.

²⁸⁰ Vj-5/2020. 27) pont, Vj-3/2021. 35) pont.

nincs lehetőség a bírság mellőzésére). b) A végrehajtott összefonódásnak káros piaci hatásai nyilvánvalóan nincsenek. c) Az új irányító a végrehajtási tilalom megsértésének időszakában nem hozott az irányítása alá került vállalkozás piaci magatartásának alakítását célzó aktív döntéseket. d) A végrehajtási tilalmat megsértő vagy azzal egy vállalkozáscsoportba tartozó más vállalkozás korábban nem követett el a Tpvt. szerinti, a végrehajtási tilalomba ütköző jogsértést.

235. A bírság mellőzésének fenti feltételeinek csak részleges teljesülése esetén²⁸¹ az azok közül megvalósultokat bírságmérséklő körülményként értékeli a GVH. Ezen túlmenően bírságmérséklő körülményként értékelhet a GVH olyan objektív gazdasági nehézségeket (mint például a járványhelyzet), melyek hátrányosan érintik a végrehajtási tilalmat megsértő vállalkozásokat.²⁸² Azzal azonban, hogy nem a jogsértés elkövetésekor, hanem a határozat meghozatalának időpontjában fennálló gazdasági körülményeknek van meghatározó jelentősége.²⁸³ Szintén enyhítő körülménynek minősül, ha a vállalkozás önként lemond a jogorvoslatról,²⁸⁴ vagy ha olyan ügyletről van szó, amelynek bejelentési kötelezettség alá esése a Tpvt. szövege és a GVH, illetve a bíróságok gyakorlata nem teljesen egyértelmű.

236. A végrehajtási tilalom megsértése esetén a bírság összegének meghatározásakor figyelembe veendő, a Tpvt. 78. § (3) bekezdése szerinti szempontok közül a jogsértés időtartama figyelembevételének módjára a Tpvt. 78. § (1c) bekezdésében a bírság napi összege felső határának előírásával konkretizálja, ezért a jogsértés időtartam külön nem mérlegelendő, mert az annak kétszeres figyelembevételét jelentené.²⁸⁵

VIII. Kapcsolódó versenykorlátozások

1. Általános szempontok

237. Az összefonódások vizsgálata során a GVH nem végzi el annak értékelését, hogy az összefonódást eredményező szerződésben szereplő vagy azzal együtt megállapított versenykorlátozás a Tpvt. 30. § (7) bekezdése szerinti, az összefonódáshoz szükséges és ekként ahhoz kapcsolódó versenykorlátozásnak minősül-e. Azt az érintett vállalkozásoknak saját maguknak kell megítélniük.²⁸⁶ Amennyiben azonban valamely

²⁸¹ Vj-23/2018. 53) pont, Vj-6/2022. 47) pont, Vj-7/2022. 46) pont.

²⁸² Vj-15/2020. 60) pont.

²⁸³ Vj-6/2022 48) pont.

²⁸⁴ Vj-6/2022. 50) pont és Vj-7/2022. 48) pont.

²⁸⁵ Vj-23/2018. 52) pont.

²⁸⁶ Vj-135/2005. 25) pont.

ügyben a GVH úgy ítéli meg, hogy a kapcsolódó versenykorlátozásokkal kapcsolatos addigi joggyakorlat nem ad elégséges iránymutatást, akkor az értelmezési bizonytalanság csökkentése érdekében határozatában támpontot nyújthat a felek számára a kérdéses versenykorlátozás kapcsolódó jellegének megítéléséhez.

238. Ennek megfelelően a GVH korábbi határozatában már összefoglalta azokat az általános szempontokat, amelyeket a kapcsolódó versenykorlátozásokkal kapcsolatosan irányadónak tekint,²⁸⁷ és amelyeket utóbb több határozatában is megerősített,²⁸⁸ illetve kiegészített. Ez abból a szempontból lényeges, mert az összefonódásról hozott GVH döntés nem zárja ki, hogy a GVH külön eljárásban vizsgálja meg a versenykorlátozó megállapodások összefonódáshoz kapcsolódó jellegét.²⁸⁹

239. A Tpv. 30. § (7) bekezdése alá kizárólag olyan versenykorlátozások tartoznak, amelyek közvetlenül kapcsolódnak az adott összefonódáshoz, hiányukban az összefonódás észszerűen nem valósítható meg. A kapcsolatnak tehát tartalminak kell lennie: önmagában még nem tesz az összefonódás szerves részévé valamely versenykorlátozást az, ha abban az összefonódással egyidejűleg – esetleg egyazon szerződésben – állapodnak meg a felek. Másik oldalról viszont az, hogy az összefonódás és a versenykorlátozás külön-külön szerződésekben jelenik meg, nem zárja ki azok egymásra tekintettel történő versenyjogi értékelésének lehetőségét.

240. A kapcsolódó korlátozások alapvető funkciója annak biztosítása, hogy a vevő befektetése [az összefonódás tárgyát képező vállalkozás (vállalkozásrész)] teljes értékét megszerezze.²⁹⁰

2. A kapcsolódó versenykorlátozások főbb esetei

2.1. Az eladó által vállalt versenytilalom

241. A befektetés teljes értéke biztosításának tipikus esete, amikor a vállalkozás feletti irányítás átengedésével vagy vállalkozásrész átadásával megvalósított összefonódások esetén a felek olyan megállapodást kötnek, amelyben az eladó (átadó, átengedő) vállalja, hogy sem ő, sem a vele egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások – ideértve az eladó és a vele, valamint egymással kölcsönösen közeli hozzátartozói kapcsolatban álló személyek által egyedül irányított vállalkozásokat, továbbá a vele és egymással is

²⁸⁷ Uo. 26) pont.

²⁸⁸ Vj-102/2011. 28) pont és Vj-90/2012. 33) pont.

²⁸⁹ Vj-102/2011. 29) pont.

²⁹⁰ Vj-90/2012. 35) pont.

kölcsönösen közeli hozzátartozói kapcsolatban álló személyek által közösen irányított vállalkozásokat is (lásd 82. pont) – az összefonódás végrehajtását követően az átadott eszközökkel, illetve jogok révén előállítható árukat (valamint azokat helyettesítő árukat) meghatározott ideig, meghatározott területen nem értékesít (versenytilalom). Ilyen esetben ugyanis indokolt igény a vevő részéről, hogy a beilleszkedése idejére bizonyos védelme legyen az érintett piacon a vállalkozás(rész) eladójának versenyével szemben, biztosítva a maga számára a megvásárolt termelési, értékesítési lehetőség megfelelő szintű hasznosításával a befektetése teljes értékének megszerzését.

242. A GVH gyakorlata alapján az előzőek szerinti versenytilalomból fakadó versenykorlátozás akkor nem haladja meg az azzal elérni kívánt cél (a befektetés teljes értékének megőrzésének) eléréséhez szükséges mértéket, és akkor eshet így a Tpvt. 30. § (7) bekezdése alá, ha

- a) egyrészt nem lépi túl az értékesített vállalkozás(rész) értékesítés előtti működési területét, sem az érintett áru szempontjából, sem pedig az érintett földrajzi terület tekintetében, azzal, hogy a versenytilalom földrajzi értelemben kiterjeszhető olyan területekre, ahol az eladó tervezte a belépést az ügylet időpontjában, feltéve, hogy már eszközölt befektetéseket ennek előkészítésére,²⁹¹
- b) másrészt időben korlátozott, mely tekintetében a GVH gyakorlata szerint csak a három évet meg nem haladó versenytilalom fogadható el „automatikusan”, azzal azonban, hogy a bizonytalan jövőbeli időponttól számítandó versenykorlátozás határozatlan idejűnek minősül, amely így eleve nem lehet kapcsolódó.²⁹²

243. A befektetés értékének megőrzéséhez szükséges, és ezért a Tpvt. 30. § (7) bekezdése alá tartozó kapcsolódó versenykorlátozásnak minősülhet, ha a közös vállalkozást alapító felek vállalják a közös irányítás időtartamára (és csak arra) a közös vállalkozással való versenyzéstől való tartózkodást.²⁹³ Ez az elvi megközelítés alkalmazandó a már működő vállalkozás felett megszerzett közös irányítás esetére is,²⁹⁴ továbbá akkor is, ha az egyedüli irányítás alakul át közös irányítássá.²⁹⁵

244. A közös irányítás egyedüli irányítássá változását követően a közös irányítási jogát elvesztő vállalkozás tekintetében további versenykorlátozás alkalmazása és kapcsolódó

²⁹¹ Vj-19/2019. 80) pont.

²⁹² Vj-78/2015. 31) pont.

²⁹³ Vj-104/1999. VI. rész.

²⁹⁴ Vj-88/2012. 50) pont és Vj-93/2012. 34) pont.

²⁹⁵ Vj-99/2016. 53) pont.

korlátozásként kezelése nem feltétlenül indokolt és elfogadható. A közös irányítás egyedüli irányítássá változását követően ugyanis az egyedüli irányítóvá váló vállalkozásnak korábbi közös irányítói pozíciójából fakadóan – különösen, ha a közös irányítás három évnél hosszabb ideig tartott – már hozzáférhetett a vállalkozás üzleti és cégértékéhez, illetve know-how-jához, így rendelkeznie kell azokkal a képességekkel, amelyek felkészültté teszik arra, hogy a közös irányításból kilépő vállalkozás részéről esetleges jelentkező versenyben ne legyen hátrányos helyzetben.²⁹⁶ Nem kizárt ugyanakkor, hogy speciális körülményekre tekintettel a (közös) irányítást elvesztő vállalkozásra az irányítása elvesztését követő meghatározott időtartamra vonatkozó versenytilalom kapcsolódó versenykorlátozásnak minősüljön, ami azonban csak esetről-esetre dönthető el. Így például, amikor a céltársaságot korábban egyedül irányító és a hozzá kapcsolódó szakmai, piaci tudást nyilvánvalóan birtokoló vállalkozás mellé egy, az adott piac vonatkozásában szakértelemmel nem bíró pénzügyi befektető lép a céltársaságba közös irányítóként, a szakmai befektető közös irányításának megszűnése esetén a pénzügyi befektető befektetése szakmai tudás hiányában elértéktelenedhet, ha a vállalkozásból kilépő szakmai befektető szakmai tudása valamely versenytárs vállalkozásban kerül felhasználásra. A szakmai befektetőt terhelő versenytilalom azonban főszabályként legfeljebb a közös irányítás megszűnését követő kétéves időtartamra minősül kapcsolódónak.

245. Abban az esetben, ha az eladónak közös irányítást nem biztosító kisebbségi tulajdonhányada marad fenn az általa (részben) értékesített vállalkozásban, akkor a versenytilalom nem a közös tulajdonlás fennmaradásának idejére, hanem szintén csak hároméves időtartamra minősülhet kapcsolódó korlátozásnak. Az sem szolgálhat a kapcsolódás melletti érvként, hogy a máskülönben létező versenyben az eladó a versenytársban fennmaradó kisebbségi tulajdonhányadára figyelemmel olyan érzékeny üzleti információkhoz juthat hozzá, amely előmozdíthatja az összehangolt magatartást a piacon (koordinatív hatás). Ezen koordinatív hatást ugyanis a közérdekre és nem a vevő magánérékére figyelemmel kell kezelni, amely a közérdekkel arányosan például titokvédelmi vállalással vagy ún. „kínai fallal” általában már biztosítható.²⁹⁷ Az előzőekből értelemszerűen az is következik, hogy egy, a kisebbségi tulajdonhányad megszűnésétől kezdődő három évig előirányzott versenytilalom fogalmilag nem lehet

²⁹⁶ Uo. 54) pont.

²⁹⁷ Vj-90/2012. 34) pont.

kapcsolódó, hiszen a kisebbségi tulajdonlásnál erősebb pozíciót jelentő közös irányítás esetén is főszabály szerint csak annak fennmaradásáig jogszerű a versenytilalom.²⁹⁸

246. Az előző pontban írtakhoz képest kivételt képezhet pénzügyi befektetőknek a piacon korábban az adott formában nem jelenlévő (startup) vállalkozásban, mint céltársaságban történő irányításszerzése esetén a startup vállalkozásban kisebbségi tulajdonosként megmaradó olyan személyek által vállalt versenytilalom, akik a startup lényegét adó innováció részesei voltak, és így rendelkeznek azzal a képességgel, hogy releváns tudásukat más vállalkozásban hasznosítva veszélyeztessék, hogy a pénzügyi befektető az összefonódás tárgyát képező vállalkozás teljes értékét megszerezze.²⁹⁹ Az ilyen versenytilalom legfeljebb a kisebbségi tulajdonlás megszűnését követő kétéves időszakra vonatkozhat, és csak addig, amíg a pénzügyi befektető a céltársaságban tulajdonosi részesedéssel rendelkezik.³⁰⁰ Ilyen helyzetben sem minősül azonban a Tpv. 30. § (7) bekezdése szerinti kapcsolódó versenykorlátozásnak a céltársaság működtetésében ugyan meghatározó szerepet játszó, de tulajdoni részesedéssel nem rendelkező ún. kulcsmunkavállalókra vonatkozó versenytilalom. Az ilyen személyekkel kapcsolatos korlátozásokra a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben foglaltak az irányadók.³⁰¹

2.2. A nem az eladó által vállalt versenykorlátozások

247. A vevő (irányítást szerző) által vállalt, nem a befektetés értékének megőrzését, hanem az eladó hasznát szolgáló korlátozások vagy nem szükségesek egyáltalán az összefonódás megvalósításához, vagy ha tartalmuknál fogva ugyan szükségesek (pl. a vállalkozásnak az eladónál maradó része védelmét célzó korlátozás esetében), terjedelmüknek és/vagy időtartamuknak korlátozottabbnak kell lenniük azonban a vevő hasznát szolgáló korlátozásokhoz képest.³⁰² Ilyennek tekinthető egy, a vevő által az eladó felé vállalt munkavállaló átcsábítási tilalom, ha az azzal érintett vállalkozások köre nem tágabb, mint az összefonódással érintett piac.³⁰³

248. Nem tekinthető a Tpv. 30. § (7) bekezdése szerint kapcsolódónak az olyan versenykorlátozás, melynek egyik alanya nem az összefonódás Tpv. 26. § szerinti résztvevője, ide nem értve az irányítási jogát az összefonódás következtében elvesztő

²⁹⁸ Vj-90/2012. 36) pont.

²⁹⁹ Vj-19/2019.74) pont.

³⁰⁰ Uo. 75) és 77) pontok.

³⁰¹ Uo. 86) pont.

³⁰² Vj-21/2013. 50) pont

³⁰³ Vj-80/2014. 32) pont

(eladó) vállalkozást.³⁰⁴ Ebből következően nem tekinthető kapcsolódónak az a korlátozás, amelyet olyan vállalkozás vállalt, amelyet az eladók nem irányítanak, hanem ügyvezetőként vesznek részt a működtetésében.³⁰⁵

249. Nem az eladó, hanem annak részvénytulajdonosai által vállalt versenytilalom kapcsolódónak minősülhet, ha az eladó olyan holding jellegű vállalkozás, amelynek egyetlen funkciója, hogy tulajdonosai rajta keresztül gyakorolhassák irányítási jogait az eladó felett.³⁰⁶ Ezért a vállalkozás teljes értékének megszerzését életszerűen csak az eladó tulajdonosait terhelő versenytilalom képes biztosítani.

IX. Versenykorlátozás az összefonódások megvalósításával kapcsolatban

1. Tilalmazott magatartások

250. A Tptv. 11. § által tiltott versenykorlátozó megállapodásnak minősülhet a versenyhatóságok eddigi gyakorlata³⁰⁷ alapján, ha a végrehajtási tilalom alá eső összefonódás esetén e tilalom megszűnése előtt a felek összehangolják egyébként versengő magatartásukat, így különösen, ha:

- érzékeny üzleti információkat osztanak meg egymással,
- megegyeznek, hogy nem lépnek fel egymás versenytársaiként,
- felosztják egymás között a piacot,
- megegyeznek árakban és egyéb szerződéses feltételek alkalmazásában, ide nem értve az egyébként is jogszerű, pl. vevő és eladó közötti megállapodásokat,
- megosztják egymás között a pályázataik részleteit, kivéve, az egyébként is jogszerű közös pályázás esetét, illetve, ha a vevő egyoldalúan ismeri meg a társasági átvilágítás során a céltársaság pályázatának azon részleteit, amelyek az átvilágítás szempontjából mindenképpen szükségesek (lásd részletesen a 251. pontban).

2. Információcsere jogszerű lehetőségei a felvásárlásokat megelőző társasági átvilágítások során

251. A felvásárlásokat megelőző társasági átvilágítás az összefonódás előkészítésének egyik fontos eszköze, ugyanakkor el kell kerülni, hogy ez jogsértő információcsere terepe legyen, aminek a veszélye különösen is akkor nagy, ha a tranzakcióra utóbb nem kerül

³⁰⁴ Vj-14/2013. 31) pont

³⁰⁵ Vj-29/2014. 36) pont.

³⁰⁶ Vj-79/2014. 30) pont

³⁰⁷ Lásd pl.: COMP/M.4734. INFEOS/KERLING.

sor. Annak érdekében, hogy a tranzakciókat megelőző társasági átvilágítások ne vessenek fel versenyjogi aggályokat főszabályként különösen az alábbiakat szükséges figyelembe venni:

- a verseny szempontjából érzékeny üzleti információk (ilyenek lehetnek elsősorban: árak, költségek, profit, kutatási/stratégiai/üzleti tervek, ügyféllista, üzleti titkot képező szerződéses feltételek, beszállítók nevei) kölcsönös átadását mindenképpen el kell kerülni, vagy azokat csak az üzleti titok megtartására kötelezett külső tanácsadó (különösen is pl. ügyvéd) igénybevételével lehet megosztani,
- az információk átadásánál figyelemmel kell lenni az átvilágítás mélységére, amely a tranzakció elhatározottságának függvényében alakul,
- amennyiben szükséges, hogy a vevő megismerje ezeket az információkat, akkor azt a lehető legalacsonyabb szinten lehetőleg olyan munkatársnak kell átadni megfelelő titoktartási nyilatkozat ellenében, aki nem foglalkozik marketing, illetve árazási kérdésekkel,
- amennyiben szükséges, hogy a versenyszempontból érzékeny információkat árazási, illetve marketing-kérdésekkel foglalkozó munkatárs is megismerje, akkor fontos, hogy csak a legszükségesebb számú munkatárs és csak a rá tartozó információkat (az információkat osztályozni kell döntéshozatal, árazás, marketing stb. szempontból) ismerje meg megfelelő dokumentálás mellett.

X. Szakhatóság megkeresése

252. A Tptv. 67. § (4) bekezdés b) pontja alapján a GVH a bejelentett összefonódás vizsgálatára mindenképpen eljárást indít a Tptv. 24. § (1) bekezdése szerinti összefonódás esetén, ha a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 171. § alapján be kell szerezni a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsnak (a továbbiakban: Médiatanács) a szakhatósági állásfoglalását, és nem áll rendelkezésre annak olyan előzetes szakhatósági hozzájárulása, amely az összefonódást feltételek és kötelezettségek előírása nélkül engedélyezi. Ezért – figyelemmel az összefonódás bejelentés 8 napos ügyintézési idejére – a versenyfelügyeleti eljárás indítását csak akkor kerülheti el az összefonódást bejelentő, ha az összefonódás bejelentését megelőzően már beszerzi a Médiatanács szakhatósági állásfoglalását.

253. Az Mttv. hatálya az 1. § (1) bekezdése alapján a Magyarországon letelepedett médiatartalom-szolgáltató által nyújtott médiaszolgáltatásra és kiadott sajtótermékekre terjed ki. Ebből következően nem keresi meg a szakhatóságot a GVH, ha az összefonódást megvalósító vállalkozások, továbbá a velük a Tpv. 15. § alapján egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozások nem minősülnek médiatartalom-szolgáltatónak, vagy annak minősülnek, ugyan de nincs közöttük Magyarországon letelepedett vállalkozás.³⁰⁸

XI. A közlemény alkalmazása

254. A jelen közleményt a GVH a 2023. január 1-jét követően létrejött összefonódások esetében alkalmazza, azzal azonban, hogy a közlemény VII.5. pontja a 2023. január 1-jén létrejött és 2023. február 1-jét követően végrehajtott összefonódások esetében kerül alkalmazásra.

Budapest, 2023. június 9.

Rigó Csaba Balázs s.k.
a GVH elnöke

Dr. Tóth András s.k.
a GVH Versenytanácsának elnöke

³⁰⁸ Vj-91/2015. 26) pont.